

I. A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA A 2019. ÉVBEN

1. A kormányzat gazdaságpolitikája

A kormány 2019-ben folytatta a ciklus elején meghirdetett gazdaságpolitikai céljainak megvalósítását: a költségvetési hiány alacsony mértéken tartását, az államadósság csökkentését, az ország versenyképességének javítását, a foglalkoztatás növelését és az ország növekedési potenciáljának emelését. A fegyelmezett fiskális politikának köszönhetően a költségvetési hiány 2012 és 2019 között stabilan a bruttó hazai össztermék (GDP) 3%-a alatt volt, 2019-ben a kormányzati szektor hiánya a tervezett 1,8%-os szinthez képest a GDP 2,0%-át tette ki. Az államadósság GDP-hez viszonyított aránya fokozatosan csökkenve 65,4%-ra mérséklődött 2019 végére. Ezzel párhuzamosan csökkent a külföldiek által birtokolt és a devizában denominált adósság aránya, így az államadósság növekvő részét finanszírozzák a belföldi és forintban denominált megtakarítások, ami jelentős mértékben hozzájárul az ország sérülékenységének csökkenéséhez.

A vállalatok beruházási hajlandóságát és versenyképességét, valamint a foglalkoztatottság növelését is nagyban elősegítette a kormány kezdeményezésére 2016 végén kötött béremelési és adócsökkentési megállapodás, melynek értelmében egyrészt nőtt a minimálbér és a garantált bérminimum, másrészt jelentősen mérséklődtek a munkáltatói terhek. Ez teret adott a munkaadók számára a magasabb bérnövekedés biztosításához. Az átlagkeresetek 2019-ben 11,4%-kal nőttek a megelőző évhez képest.

2019 utolsó negyedében a GDP bővülése éves alapon az egymást követő tizenkettedik negyedévben is meghaladta a 4%-ot, amely szilárd makro-fundamentumokon alapul, miközben az egyensúlyi folyamatok is kedvező képet mutatnak. Magyarország sérülékenysége az elmúlt években jelentősen mérséklődött. Mindezeknek is köszönhető, hogy 2020-ban a koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásaival hazánk megerősödött gazdasággal szállhatott szembe.

A magyar gazdaságban 2013-ban megindult az elmozdulás egy egészségesebb és kiegyensúlyozottabb növekedési szerkezet irányába. A GDP adatok is egy stabil szerkezetről tanúskodtak, mert a bővülés több lábon áll, szinte minden szektor támogatta azt. Jóllehet a külső környezet kevésbé volt támogató, 2019 mégis kiemelkedően jó éve volt a magyar gazdaságnak, köszönhetően a magas fordulatszámú pörgő belső növekedési motoroknak, amely az elmúlt időszakban megvalósított gazdaságpolitika – főképp a 2016 novemberében a kormány kezdeményezésére megkötött béremelési és adócsökkentési megállapodás – eredménye. Mindezeknek köszönhetően az év egészében 4,6%-kal nőtt a GDP, ami meghaladta a költségvetés benyújtásakor prognosztizált 4,1%-os ütemet. A növekedéshez minden szektor hozzájárult a kedvező teljesítményével.

A belső keresleten belül a háztartások fogyasztási kiadása a GDP növekedésével megegyező ütemben, 4,6%-kal nőtt 2019-ben, összhangban a háztartások javuló jövedelmi helyzetével, aminek háttérében több tényező állt. Egyrészt folytatódott a foglalkoztatás dinamikus bővülése, másrészt – az alacsony inflációnak és a béremelési és adócsökkentési megállapodásnak köszönhetően – emelkedtek a reálbérek, ami szintén elősegítette a belső kereslet élénkülését.

2019-ben a növekedés másik fő hajtóerejét a nemzetgazdasági beruházások képezték, 12,2%-kal növekedtek, ami jelentősen meghaladta az előzetesen becsült 7,5%-os bővülést. A

beruházási aktivitás megráshában a 2014-2020-as uniós költségvetési ciklushoz kötődő fejlesztések felfutása, a lakásépítésekét ösztönző Otthonteremtési Program, valamint a vállalkozások kapacitásbővítési egyaránt szerepet játszottak. Ez utóbbira ösztönzően hatott a béremelési és adócsökkentési megállapodás keretei között 2017-től 9%-ra csökkentett, az EU-ban legalacsonyabbnak számító hazai társasági adókulcs is. A dinamikus beruházásbővülés nem csak a tavalyi évet tekintve, hanem középtávon is megerősíti a gazdasági fundamentumokat, ugyanis a fejlesztések a kapacitások kiépülése után, a termelés beindulását követően támogatják majd a konjunktúrát.

A magyar export 5,8%-kal, az import 7,5%-kal bővült. Előbbi növekedésben többek között az ipar és a többletkapacitásokat eredményező beruházások kedvező teljesítménye, utóbbi esetben az export magas import tartalma mellett a bővülő fogyasztás és beruházás játszott szerepet. A külkereskedelmi mérleg 2019-ben is többletet mutatott.

A foglalkoztatottak száma 2019-ben is számottevően, 1,0%-kal tovább növekedett. A versenyszférában foglalkoztatottak száma 2,0%-kal emelkedett, míg a közsféra létszáma 3,8%-kal csökkent, a közfoglalkoztatottak számának mérséklődése következtében. A foglalkoztatottak száma így a rendszerváltás óta nem látott szintre emelkedett, a 4,5 millió fő körül alakult, és 70,1%-os foglalkoztatási rátát eredményezett. A bővülésben a versenyszféra játszotta a legjelentősebb szerepet, miközben a közfoglalkoztatottak száma csökkent. A kormányzati intézkedések hatására 2019-ben az aktivitási ráta elérte a 72,6%-ot, ami a foglalkoztatás bővülése és a munkanélküliségi ráta 3,4%-ra csökkenése mellett következett be. A sikert a gazdaság stabil növekedési pályára állása következtében megnövekvő munkaerő-kereslet mellett számos munkapiaci részvételt, illetve munkakeresletet ösztönző intézkedés alapozta meg: többek között a Munkahelyvédelmi Akció keretében nyújtott járulékkedvezmények, az álláskeresési támogatások átalakítása, a rokkantnyugdíjazás feltételeinek szigorítása, az effektív nyugdíjkorlát emelése és a 2017. január 1-jétől életbe lépett béremelési és adócsökkentési megállapodás.

Az árak átlagosan 3,4%-kal növekedtek 2019-ben, így az infláció mértéke némileg magasabb lett a tervezett 2,7%-nál. Magyarországon a háztartások élénkülő keresletének hatását mutatja, hogy a piaci alapú szolgáltatások áremelkedése meghaladta a 4%-ot. A dinamikus béremelkedés alapvetően a munkaerő-intenzív szolgáltatásokat és termékeket érintette, így egyebek mellett többet kellett fizetni a javítási díjakért, vendéglátásért. Az importált inflációs hatások vegyesek voltak. Kedvezően alakult az ipari termékek ára, ami a gyenge uniós konjunktúra hatásának begyűrűződéséhez köthető. Ezzel szemben a kőolaj, valamint az élelmiszerek, ez utóbbin belül különösen az év második felében a kínai sertéspestis miatt drágábbá váló hús és hústermékek áremelkedése érdemben növelte az árindexet.

A külső egyensúlyi folyamatok 2019-ben összességében az előzetesen vártak megfelelően alakultak. A külkereskedelem többlete 2018-at követően tovább mérséklődött, amit részben az élénk belső kereslethez köthető magasabb behozatal magyaráz, részben pedig a kiviteli lehetőségeket korlátozó gyengébb külső kereslet. Mindazonáltal, alapvetően a szolgáltatások kiemelkedő teljesítményének köszönhetően, a külkereskedelem többlete nemzetközi összevetésben továbbra is magas. A jövedelemáramlásokat tekintve a munkajövedelmek hazautalása enyhén emelkedett, míg a kamatkiráramlások csökkenése folytatódott. Így összességében a folyó fizetési mérleg egyenlege nem csökkent kiugró mértékben 2018-hoz képest.

A bruttó államadósság GDP-hez viszonyított aránya a 2011. évi 80%-ot meghaladó szintről 2019 végére 65,4%-ra süllyedt. A magyar államadósság-kezelés fő stratégiai célja az adósságráta csökkentése a lakossági állampapírok állományának növelésével, illetve a

devizaadósság arányának mérséklésével párhuzamosan. A devizaarány ezzel összhangban a 2011 végi 53%-ról 21%-ra, a külföldiek aránya pedig 65%-ról 34%-ra esett. Ez hozzájárult az ország devizakitettségének és külső sérülékenységének mérséklődéséhez.

A makrogazdasági prognózis értékelése

A kormány a 2019-es évre 2,7%-os inflációt tervezett, amihez képest magasabb lett a tényadat. A foglalkoztatottak létszámának változására vonatkozó várakozástól (1,5%) némileg elmaradt a későbbi, hivatalos adatközlés (1,0%).

A gazdasági növekedés üteme (4,6%) ugyanakkor meghaladta a prognosztizált értéket (4,1%). A tavalyi növekedés döntő hányada a szolgáltatások magas dinamikájához köthető, összhangban a béremelési és adócsökkentési megállapodás keresletélénkítő hatásával, míg a termelő ágazatok összességében a bővülés mintegy negytizedéhez járultak hozzá. Ezen belül az építőipart erősítette a konjunkturális fellendülés és a kormányzati fejlesztések, az ipari termelést pedig a magvalósult kapacitásbővítések. Felhasználási oldalról továbbra is a jövedelmi helyzettel párhuzamosan emelkedő lakossági fogyasztás és a kétszámjegyű bővülést elérő beruházások képezték a két fő húzóerőt. A nettó export visszafogta a növekedést, ami részben a gyenge külső konjunktúrának, részben a belső kereslet magas importtartalmának tulajdonítható. Elmondható, hogy 2019-ben is gyorsabban növekedett hazánk az uniós átlagnál. Következésképp, tovább folytatódott hazánk felzárkózása a fejlettebb gazdaságokhoz.

2. A költségvetési folyamatok értékelése

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Gst.) 5/A. § (2) bekezdése szerint a költségvetési előrejelzést – a makrogazdasági előrejelzéshez hasonlóan – a kormány a zárszámadáshoz kapcsolódóan értékeli. A 2019. évben az államháztartás pénzforgalmi hiánya 1197,0 milliárd forintos törvényi előirányzattal szemben 1204,2 milliárd forintban teljesült.

A kormányzati szektor európai uniós módszertan szerinti hiánya a tervezett 1,8% hiányt kissé meghaladva, a GDP 2,0%-ában teljesült.

Az uniós módszertan szerinti 3% alatti deficit döntően a kedvező makrogazdasági folyamatoknak (foglalkoztatottság és a bérek növekedése), valamint az élénkülő fogyasztásnak volt köszönhető.

A kétfajta módon számított hiány egymástól való eltérése sok egymást ellentételező tényező eredőjeként alakult ki. Az eredményszemléletű egyenleget leginkább befolyásoló tényezőként az adóbevételek, illetve az ESA szervezeti körbe besorolt vállalatokkal kapcsolatos eredményszemléletű korrekciók csökkentették az európai uniós módszertan szerinti hiányt.

A költségvetési folyamatokat meghatározó számos tényező közül pozitívan hatott a költségvetésre a tervezettnél magasabb, 4,6%-os GDP-bővülés, a magas bérdinamika, valamint a gazdaságfehérítő intézkedések, egyebek mellett az on-line számlázás 2019-ben kiteljesedő pozitív bázishatása. Így 2019-ben közel 300 milliárd forinttal több pénzforgalmi adó- és járulékbévelet érkezett, mint a tervezett. A kiadási oldalon a költségvetés-politika biztosította a kormány gazdaság- és társadalom-politikai prioritásainak érvényesülését, elsősorban a demográfiai program megvalósítását.

Az uniós programokhoz kapcsolódó bevételek és kiadások nettó pénzforgalmi egyenlege több mint 480 milliárd forinttal lett jobb a tervezetthez képest, melynek döntő oka a kiadások közel 400 milliárd forintos elmaradása. A központi költségvetés kamategyenlege (kamatkiadások és kamatbevételek egyenlege) pénzforgalomban a törvényi előirányzathoz képest 109,7 milliárd

forinttal kisebb lett, ami a tervezettől eltérő finanszírozási műveletekkel, illetve a hozamok év során bekövetkezett változásával magyarázható.

Az államháztartás alrendszerének alakulása

Az államháztartás 2019. évi pénzforgalmi hiánya 1204,2 milliárd forint lett, mely a GDP 2,5%-a. Az államháztartás központi alrendszerének hiánya a törvényi 998,4 milliárd forintos előirányzathoz képest 1127,9 milliárd forintra teljesült, ami a GDP 2,4%-ának felel meg. Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 932,5 milliárd forintos deficitel, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai pedig 234,9 milliárd forintos deficitel zárták a 2019. évet, az elkülönített állami pénzalapok ugyanakkor 39,5 milliárd forintos többletet mutattak.

Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 932,5 milliárd forintos hiánya kisebb lett a tervezettnél. A központi költségvetés bevételei esetében a törvényi előirányzathoz képest nagyobb összegben teljesült a legtöbb adónem (így pl. személyi jövedelemadó, általános forgalmi adó, jövedéki adó, kisvállalati adó, pénzügyi tranzakciós illeték, egyéb központosított bevételek). A tervnél alacsonyabb teljesülés a társasági adónál alakult ki a decemberi adóelőleg-kiegészítés eltörlése miatt, továbbá néhány kisebb adónemnél figyelhető meg (így pl. energiaellátók jövedelemadója, az egyszerűsített vállalkozói adó, reklámadó). A tervezetthez képest 2019-ben is túlteljesültek a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei, amit jelentős részben technikai pénzmozgások okoztak. Az állami vagyonnal kapcsolatosan 66%-kal több bevétel folyt be, mint a tervezett, melyben jelentős szerephez jutott a széndioxid kvóták értékesítéséből befolyt bevételek vártnál magasabb összege, valamint a frekvenciahasználati jogosultság értékesítéséből származó, nem tervezett bevétel. A kiadások esetében elmaradtak a törvényi előirányzattól többek között a lakástámogatások, a szociálpolitikai menettér támogatás, és a kezességvállalások. Ugyanakkor magasabb mértékben realizálódtak többek között az egyedi és normatív támogatások, a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai (a bevételi többleteikkel összhangban és az uniós projektek gyorsabb megvalósítását segítő előlegfizetések miatt), az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a helyi önkormányzatoknak nyújtott támogatások is.

Az elkülönített állami pénzalapok 2019. évi 39,5 milliárd forintos többlete a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 15,1 milliárd forintos, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 16,3 milliárd forintos, a Nemzeti Kulturális Alap 2,9 milliárd forintos, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 8,0 milliárd forintos többletéből, valamint a Bethlen Gábor Alap 2,8 milliárd forintos hiányából alakult ki. Az elkülönített állami pénzalapok egyenlege így a 2019. évre tervezett 12,7 milliárd forintos hiányhoz képest lényegesen kedvezőbben alakult.

A bevételi oldalon a Nemzeti Foglalkoztatási Alap szakképzési hozzájárulásból befolyt bevételei lettek magasabbak a vártnál, míg az innovációs járulék összege elmaradt a törvényi előirányzattól.

A kiadások közül elsősorban – döntő részben a Start-munkaprogrammal összefüggésben – a Nemzeti Foglalkoztatási Alap ráfordításai maradtak el a törvényi előirányzattól, míg a Bethlen Gábor Alap kiadásai 36,1 milliárd forinttal meghaladták az előirányzatot.

A társadalombiztosítási alapok a 2019. évet 234,9 milliárd forintos hiánnyal zárták, ami a Nyugdíjbiztosítási Alap (Ny. Alap) 127,7 milliárd forintos, és az Egészségbiztosítási Alap (E. Alap) 107,2 milliárd forintos deficitjéből tevődött össze. A bevételi oldalon a szociális hozzájárulási adóból és munkáltatói járulékokból származó bevételek elmaradtak a tervezettől, ezt azonban részben ellensúlyozta a biztosítottak által befizetett járulékok

többlete. A kiadások esetében a törvényi előirányzattól elmaradtak a rokkantsági rehabilitációs ellátások kiadásai, magasabbak lettek ugyanakkor többek között a nyugellátásokra, a gyógyszer támogatásokra, a gyógyászati segédeszköz támogatásra fordított és a gyógyító-megelőző ellátáshoz kapcsolódó kiadások.

Az államháztartás helyi önkormányzati alrendszerének 2019. évi pénzforgalmi hiánya 76,3 milliárd forintot tett ki, mely 122,3 milliárd forinttal kedvezőbb a tervezett 198,6 milliárd forintos hiányhoz képest. A javulás többek között a vártnál magasabb helyi iparüzési adóbevéttel magyarázható.

3. Az állami feladatellátás funkcionális bemutatása, változásának jellemzői

A kormányzati funkciók mérésére nemzetközileg a „Classification of Functions of Government” (COFOG) szabványt alkalmazzák. Ez a módszertani eszköz összehasonlíthatóvá és elemezhetővé teszi különböző országok kormányzati szektorának terjedelmét, céljai szerinti összetételét. A funkcionális osztályozást elsősorban a kiadások tekintetében szokás vizsgálni.

A 2019. évre vonatkozóan az államháztartás körében, pénzforgalomban az alábbiak szerint alakult az állami feladatellátás.

- a) Az államháztartási szerepvállaláson belül az **állami működési funkciók** kiadásainak aránya 19,9%-ot tett ki. A funkciócsoporton belül összességében az általános közösségi szolgáltatások aránya az előző évinél magasabban, 13,0%-ban teljesült. Ezen belül a pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások részaránya 4,2%-ot tett ki, a törvényhozó és végrehajtó szervek kiadásainak aránya pedig 5,4% lett. Az emelkedés egyik oka, hogy a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter (NVTNM) alá tartozó társaságok jelentős tőkeemelésben, támogatásban és bérfejlesztésben részesültek. Továbbá 2019-ben nőtt a kormánytisztviselők illetménye, illetve az önkormányzatok törvényhozó és végrehajtó szerveinek kiadása, ami emelte ennek a funkciónak a részarányát. Az egyéb általános közösségi szolgáltatások 0,2 százalékpontos növekedése a GNI és az ÁFA alapú az Európai Uniónak fizetendő hozzájárulásának emelkedésével magyarázható.

A 2019. évben védelemre az államháztartás összes kiadásán belül 2,3%-ot fordított a költségvetés. Az előző évhez képest a 0,4 százalékpontos növekedés a haderő fejlesztési programokra fordított kiadásokkal hozható összefüggésbe.

A rendvédelem és közbiztonság funkció a 2019. évi államháztartási kiadások 4,7%-át tette ki, ami az előző évi szintnél 0,2 százalékponttal alacsonyabb a rend- és közbiztonságra költött támogatások visszafogott növekedése miatt.

- b) A **jóléti funkciókra** (oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás) 2019-ben az államháztartás kiadásainak 56,2%-át fordították, amely 1,6 százalékpontos csökkenést jelent, azonban nominálisan több mint 685 milliárd forinttal magasabb kiadást jelent.

Az államháztartáson belül az oktatási tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összegek a kiadások 10,8%-át tették ki, mely 0,8 százalékponttal alacsonyabb, mint az előző évben, azonban nominálisan 41 milliárd forinttal több, amiben szerepet játszott az egyetemek, főiskolák részére beruházási céllal jutott többlettámogatás, illetve a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogramra biztosított magasabb összeg, továbbá a Budapesti Corvinus Egyetem részére az intézmény PPP konstrukciójának kiváltására biztosított összeg. Azonban az uniós programok kifutása miatt csökkentek a kiadások,

valamint az Erzsébet gyermek- és ifjúsági táborok támogatására a 2019. évi összeg már a 2018. év végén kihelyezésre került.

Az egészségügy területén az ellátások biztosítására, valamint az intézmények működésére az államháztartási kiadások 8,9%-át fordította a költségvetés, ez 0,2 százalékponttal alacsonyabb, mint 2018-ban, azonban nominálisan 102 milliárd forintos növekedést jelent az előző évhez képest. A funkciócsoport 2019. évi alakulását jelentősen befolyásolta az egészségügyi béremeléssel összefüggő többletfinanszírozás, a gyógyszer-támogatások, valamint az Egészséges Budapest Program keretében megvalósuló egészségügyi beruházások, fejlesztések kiadásai.

A társadalombiztosítási és jóléti funkciókra fordított összegek a kiadások 27,5%-át tették ki, nominálisan ez több mint 306 milliárd forintos emelkedést jelent. A funkciócsoporton belül a legnagyobb részarányt a nyugellátásokra fordított összeg jelentette 16,3%-kal, ami 0,7 százalékpontos csökkenést jelent a tavalyi évhez képest. A nyugdíjkiadások azonban nominálisan 155 milliárd forinttal emelkedtek. A munkanélküliségi ellátások összege 15 milliárd forinttal emelkedett a 2018 évhez képest. A családi pótlékok és gyermekeknek járó juttatások funkcióra fordított kiadások is összességükben emelkedtek közel 24 milliárd forinttal.

A lakásügyekre, települési és közösségi tevékenységekre és szolgáltatásokra kifizetett összegek 2019-ben az összkidadások 3,1%-át tették ki, szemben az előző évi 2,8%-kal. A nagyobb teljesülést az önkormányzatok feladatellátásaival kapcsolatos települési és kommunális szolgáltatások nagyobb összegű kiadása magyarázza, több mint 107 milliárd forinttal.

A szórakoztató, kulturális, vallási tevékenységek és szolgáltatások funkcionális kiadásai az összkidadásokon belül 5,9%-ot képviseltek, az előző évivel megegyezőt. A sport és szabadidős tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások aránya 0,2 százalékponttal nőtt, összefüggésben az új budapesti multifunkcionális sport- és rendezvénycsarnok, és a Nemzeti Sportközpontok beruházásaival, továbbá utánpótlás nevelési többletekkel, illetve az önkormányzatok ilyen célú költségének emelkedésével. A kulturális tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások aránya szintén, 0,2 százalékponttal nőtt, ami elsősorban a Magyar Falu Program alprogramjainak, illetve az előadó-művészeti szervezetek támogatásával és egyéb kulturális fejlesztésekkel, beruházásokkal magyarázható.

- c) A **gazdasági funkciók** összességében a kiadások 18,5%-át tették ki, mely 1,1 százalékponttal magasabb, mint a 2018. évi részarány. Ebben a kiadási típusban a közlekedési és távközlési tevékenységek, szolgáltatások funkciócsoportra fordított összegek aránya a legjelentősebb (9,5%). Ezen belül a közúti közlekedési tevékenységekre fordított kiadás 0,3 százalékponttal magasabb volt az előző évinél döntően a közúthálózat felújítására szánt források megugrása, a kiemelt közúti projektek kiadásainak jelentős növekedése, a közösségi közlekedés megemelt támogatása, valamint önkormányzati fejlesztések következtében.

Az egyéb közlekedés és szállítás alfunkció kiadásainak aránya az utépítési célú uniós programok kifutása miatt csökkent 0,2 százalékponttal. Az egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatások kiadásai az előző évhez képest arányaiban nem változtak, a kiadások 5,1%-át tették ki, nominálisan közel 94 milliárd forinttal magasabban alakultak, egyebek mellett az építőipari ágazat technológiai korszerűsítésére, határon túli gazdaságfejlesztési programok támogatására, turisztikai fejlesztésekre, ipari parkok fejlesztésére szánt források emelkedése miatt.

A környezetvédelemre fordított kiadások 0,2 százalékponttal, 72 milliárd forinttal magasabban teljesültek az előző évhez képest. Többek közt a nemzeti park igazgatóságok, a vízügyi igazgatóságok, a hulladékgazdálkodás, valamint a Zöldgazdaság Finanszírozási Rendszer támogatása nőtt meg.

- d) Az **államadósság kezelésével kapcsolatos kiadások** a tárgyévben 5,3%-át tették ki az összes kiadásnak, ami a 2018. évinél 0,3 százalékponttal lett alacsonyabb.

4. Adó- és járulékpolitika

A megelőző évek során kialakított növekedésbarát adórendszer fenntartása érdekében az adórendszer súlypontja továbbra is a fogyasztási-forgalmi típusú, valamint a negatív környezeti hatásokat terhelő, egészségvédelmi célú adókra helyeződött. A jövedelmeket terhelő adók súlya – a költségvetési egyensúly megtartása mellett – jelentős mértékben csökkent, az adózással kapcsolatos adminisztrációs terhelés mérséklésének hatására folyamatosan javult az adózói morál.

A tartós gazdasági növekedés és a feketegazdaság elleni sikeres küzdelem 2019-ben is lehetővé tette a szociális hozzájárulási adó újabb, 2 százalékpontos csökkentését a 2016. végén kötött béremelési és adócsökkentési megállapodás keretein belül, amely jelentős mértékben enyhítette a vállalkozások és egyúttal az élők munkaadóterheit. Ezek mellett, a kisvállalkozások helyzetének javítása érdekében kedvezőbbé váltak a kisvállalati adó jogosultsági feltételei, az adóalanyiság megszűnésének bevételi értékhatárai emelkedtek. 2018-ban újabb kulcs csökkentés következett, így az adó mértéke 14%-ról 13%-ra csökkent. 2019-ben a célzott áfa csökkentések tovább folytatódtak, a hőkezelt ESL és UHT tejek a legalacsonyabb, 5%-os áfa-kulcs alá kerültek átsorolásra.

A **társasági adó** esetében az utóbbi évek legjelentősebb változása, hogy 2017. január 1-jétől a társasági adókulcs egységesen 9%-ra csökkent, így az Európai Unióban a legkedvezőbb kulccsal adózhatnak a társaságok. 2019-ben a nagyvállalkozások bürokratikus terhei csökkentek a csoportadózás lehetőségének bevezetésével a társasági adóban. Ez az intézkedés az ország versenyképességének további növekedését és befektetési célponttá válását segítheti, emellett a vállalatcsoportok számára is számottevő könnyítést jelent, továbbá adómentekarással is járhat. Szintén a nagyobb méretű vállalkozások beruházásainak ösztönzése érdekében került sor 2019-től a fejlesztési tartalék maximális értékhatárának megemelésére 500 millió forintról 10 milliárd forintra. Bevezetésre került továbbá annak lehetősége, hogy az önkormányzatok az iparüzési adó esetében adómentességet, vagy adókedvezményt állapítsanak meg a vállalkozók részére az adott évben üzembe helyezett beruházásokra vonatkozóan. A kulcs csökkentés mellett 2018-tól több beruházás- és növekedés ösztönző intézkedés is megvalósult: többek között a kis- és középvállalkozások számára elérhető, beruházásokhoz kapcsolódó adókedvezmények igénybevételi korlátainak több lépcsőben történő enyhítése, melynek első lépcsője 2019 nyarán megvalósult.

A **szociális hozzájárulási adó** esetében jelentős változás, hogy az adó kulcsa a kormány és a szociális partnerek közötti béremelési és adócsökkentési megállapodás újabb szakaszába lépett, így 2019. július 1-jétől 2 százalékponttal, 17,5%-ra csökkent. Az adórendszer egyszerűsítését szolgálja, hogy 2019. január 1-jétől az egészségügyi hozzájárulás beolvasztásával új, önálló szociális hozzájárulási adó törvény került bevezetésre. A folyamatosan változó munkaerőpiaci környezetnek megfelelően 2019-től a szociális hozzájárulási adó terhére igénybe vehető munkáltatói kedvezmények is célzottabbá váltak. Az elsődleges céljuk a munkaerőpiacra újonnan belépők, vagy a munkaerőpiactól tartósan távollévők, illetve a munkapiacra lazábban kapcsolódó, tartósan inaktív csoportok elhelyezkedésének támogatása. További kedvező változás, hogy a munkaviszonyban

foglalkoztatott saját jogú nyugdíjasok esetén 2019-től a munkáltatót nem terheli adófizetési kötelezettség és a saját jogú nyugdíjas magánszemélyek is mentesülnek a **biztosított járulékok** megfizetése alól.

A **kisvállalati adó** (kiva) jelentős egyszerűsödésével és az adó kulcsának csökkenésével az adórendszer 2017-től még kedvezőbb adózási környezetet teremtett a növekedésre képes kis- és középvállalkozások számára. Tekintettel arra, hogy az adónem kiváltja a szociális hozzájárulási adót és a társasági adót, összhangban az utóbbiakat érintő intézkedésekkel, a kiva kulcsa 2018-ban 13%-ra csökkent. Továbbá 2019-ben tovább szélesedtek a jogosultsági feltételek és már 1 milliárd forint bevételig vált választhatóvá az adónem, az adóalanyiság megszűnésének bevételi értékhatára pedig 1 milliárd forintról 3 milliárd forintra emelkedett. A fenti intézkedéseknek, valamint a 2017. év végén indított kiva népszerűsítő kampánynak köszönhetően az adónemet választó adóalanyok száma ugrásszerűen megnőtt, és 2019. év végén már csaknem elérte a 42 ezret.

A **személyi jövedelemadó** esetében 2019-ben megvalósult a kétgyermekes családok adókedvezményének négy éven át tartó növelésének utolsó üteme, melynek eredményeképpen a 2015. évi kedvezmény összege a kétszeresére emelkedett.

Az **általános forgalmi adó** esetében célzott áfa-csökkentés keretében a lakosság terheinek csökkentése érdekében 18%-ról 5%-ra csökkent a hőkezelt (ESL és UHT) tejekre vonatkozó áfakulcs. Az alanyi áfamentesség értékhatára 2019. január 1-jétől évi 12 millió forintra emelkedett. Az értékhatár lazítása rendkívül kedvező többek között a kata szerint adózó mikrovállalkozások számára, hiszen 2019-től az áfamentesség értékhatára megegyezik a kedvezményes adónem alá vonható maximális éves bevételükkel.

A **jövedéki adó** tekintetében 2016 szeptemberétől a benzin, a gázolaj és az üzemanyag petróleum esetében az adó mértéke a világpiaci kőolajár alakulásának függvénye. Negyedévente kerül sor az adómértékek felülvizsgálatára, amely a benzin és az üzemanyag petróleum adómértékének esetében literenként 5, míg a gázolaj adómértékének esetében literenként 10 forint változást okozhat. A 2019. évben az üzemanyagokat érintő feltételes adómérték emelésre nem került sor, mind a négy negyedévben az alacsonyabb adómértékek voltak érvényben. A **dohány termékek** esetében a vonatkozó európai uniós adóminimumhoz történő közelítés érdekében 2018-2019. között három lépcsőben fokozatos adómérték-emelésre került sor. Az adóemelés 2018. szeptember 1-jei első lépését követően, 2019 januárjában, majd júliusában is emelkedtek az adómértékek.

A **pénzügyi tranzakciós illeték** esetében 2019-től a lakossági átutalások tranzakciónként 20 ezer forintig mentesülnek az illetékfizetési kötelezettség alól. 2019. július végétől mentes továbbá tranzakciónként 20 ezer forintig a postai csekk és a Magyar Államkincstár általi közvetlen lakossági értékpapír forgalmazás. Szintén 2019-től kiterjesztésre került a 6 ezer forintos felső határ a Magyar Államkincstárnál számlát vezetőik számára.

Az adórendszer egyszerűsítése és átláthatóságának javítása 2019-ben is a kormány fontos célja. Az adórendszer egyszerűsítése céljából 2019-től az egészségügyi hozzájárulás mellett a csekély bevételt eredményező kulturális adó is megszűnt. A baleseti adó megszűnését a biztosítási adó átalakítása tette lehetővé.

II. A KÖZPONTI KORMÁNYZAT 2019. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

A. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ELŐIRÁNYZATAI

1. Bevételi előirányzatok

1.1. Vállalkozások költségvetési befizetései

Társasági adó

A társasági adóból származó 2019. évi költségvetési bevétel 303,3 milliárd forint volt, amely az előirányzattól (399,5 milliárd forint) 96,2 milliárd forinttal (24,1%-kal) maradt el.

Az előirányzat alulteljesülésének háttérben több tényező együttes hatása állt. A vártnál kedvezőbb makrogazdasági mutatók, valamint az előadóművészeti támogatás kivezetése pozitívan, míg a korábbi évek túlfizetései felhasználása és a 2019. decemberi adóelőleg-kiegészítés eltörlése negatívan befolyásolták a bevételeket.

Cégautóadó

A cégautóadóból származó 2019. évi központi költségvetési bevétel 36,4 milliárd forint volt. Az éves előirányzatot (35,0 milliárd forint) a nettó adóbevétel mintegy 1,4 milliárd forinttal (3,9%-kal) haladta meg. A magasabb teljesülés oka a bázisévi bevétel, valamint a cégautó állomány vártnál magasabb növekedése.

Energiaellátók jövedelemadója

Energiaellátók jövedelemadójából a költségvetési törvény 59,1 milliárd forint bevételt irányzott elő. A bevétel 26,6 milliárd forint volt, amely a költségvetési előirányzathoz képest 32,5 milliárd forintos (55,1%-os) elmaradást mutat. Az elmaradás oka az év végi adóelőleg feltöltés eltörlése.

Egyszerűsített vállalkozási adó

Az egyszerűsített vállalkozói adóból (eva) származó 2019. évi költségvetési bevétel 43,4 milliárd forint volt, amely az előirányzattól (45,4 milliárd forint) 2,0 milliárd forinttal (4,5%-kal) maradt el. Az eltérés legjelentősebb részét az eva adóalanyok számának vártnál nagyobb mértékű csökkenése okozta.

Ökoadó

Az ökoadó törvényi sor magában foglalja a környezetterhelési díjat, melynek 2019. évi előirányzata 4,9 milliárd forint volt, a pénzforgalmi bevétel 5,6 milliárd forint összeggel teljesült, amely az éves előirányzat 114,3%-a.

Bányajáradék

A 2019. évben a bányajáradék bevétel összesen 45,6 milliárd forint volt, ami 26,6%-kal haladta meg a költségvetési törvényben szereplő 36,0 milliárd forintos eredeti előirányzatot és 4,3%-kal haladta meg a 2018. évi 43,7 milliárd forintos teljesítést.

Játékadó

Játékadóból a központi költségvetés 2019. évi előirányzata 31,1 milliárd forint volt. A tényleges 2019. évi adóbevétel 28,2 milliárd forintot ért el, amely a költségvetési előirányzathoz képest 2,9 milliárd forintos, 9,3%-os elmaradást mutat. A bevétel-elmaradás háttérben elsősorban az adónemből igénybe vett kedvezmény vártnál lényegesen magasabb összege áll.

Reklámadó

Reklámadóból a 2019. évi költségvetés 15,1 milliárd forint bevételt irányzott elő. A bevétel 6,3 milliárd forintban teljesült. Az eltérés háttérében az adónem év közbeni felfüggesztése és a bázisévi alacsonyabb kötelezettségek nagysága áll.

Egyéb befizetések

A gazdálkodó szervezetek egyéb befizetéseit az állami adóhatóság által beszedett bírságok, pótlékok tették ki. Ezen a jogcímen 18,1 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek. A teljesítés az éves előirányzat (10,0 milliárd forint) 181,1%-át tette ki. A túlteljesülés háttérében a magasabb bírság és késedelmi pótlék bevételek állnak, ahol egyszeri hatások is szerepet játszottak.

Egyéb központosított bevételek

Az egyéb központosított bevételek mérleg soron az éves 560,7 milliárd forintos teljesítés meghaladta a törvényi előirányzatot (az előirányzat 109,1%-a). Az összességében magasabb teljesítés háttérében elsősorban a bírság- és elektronikus útdíjbevételek, valamint a rehabilitációs hozzájárulásból és környezetvédelmi termékdíjakból származó bevételek várakozáson felüli alakulása áll.

A megtett úttal arányos útdíj (UD) esetében ténylegesen 215,7 milliárd forint befizetés teljesült, amely az eredeti előirányzathoz képest 9,0%-os túlteljesülést mutat. Ennek oka egyrészt az ún. hálózati hatás, a "természetes" forgalombővülés többlete, másrészt a 2019. január 1-jétől életbe lépő jogszabályi változás, miszerint az útdíj mértéke 5,8%-kal emelkedett, valamint megtörtént a környezetvédelmi kategóriák felülvizsgálata is.

Az időalapú útdíj (HD) előirányzatot 71,2 milliárd forint befizetés teljesült, ezáltal az eredeti törvényi előirányzatnál 3,0%-kal magasabb szinten realizálódott, ami különösen a 10 napos érvényességű jogosultságok 2018. október 1-jétől érvényes áremelkedésére vezethető vissza.

Pénzügyi szervezetek különadója

A 2019. évi költségvetés ezen adónemben 52,9 milliárd forint bevételi előirányzatot tartalmazott. A 2019. évi teljesítés 56,7 milliárd forint volt, amely 3,8 milliárd forinttal (7,2%-kal) magasabb az előirányzatnál.

Az előirányzat teljesülésének alakulása leginkább az alábbi két tényezőre vezethető vissza: a kedvezőbb kötelezettségi adatok, valamint a sportfelajánlások felső határának elérése miatt a vártnál kevesebb kedvezmény igénybevétele is pozitívan hatottak a bevételekre.

Kisadózók tételes adója

A kisadózó vállalkozások tételes adója címén a 2019. évi költségvetési előirányzat 135,7 milliárd forintban került megállapításra. A 2019. évben kataból a központi költségvetésnek 158,5 milliárd forint bevétele származott, ami 22,8 milliárd forinttal (16,8%-kal) haladta meg a 2019. évre előirányzott összeget. Az előirányzathoz viszonyított magasabb teljesítés a tervezési bázis túlteljesülésének és a vártnál nagyobb adózói létszámnövekedésnek köszönhető (a 2017. évtől hatályos kedvező szabályváltozás elhúzó hatása és a 2019. évtől az alanyi áfamentesség értékhatárának lazítása).

Kisvállalati adó

A kisvállalati adóból származó 2019. évi költségvetési bevétel 70,5 milliárd forint volt, azaz a teljesítés a 49,8 milliárd forintos előirányzatot 20,7 milliárd forinttal (41,6%-kal) meghaladta. A vártnál jóval magasabb bevételek háttérében nagyrészt az áll, hogy a bázisévben és a

tárgyévben a költségvetés tervezéséhez képest a kisvállalati adót választók létszáma nagymértékben növekedett, részben köszönhetően az eva-választás megszüntetésének és a kedvező adózási feltételeknek.

Közműadó

A 2019. évi költségvetés az adónemben 55,0 milliárd forint bevételt irányzott elő. A 2019. évi adóbevétel 54,5 milliárd forint volt. Az elmaradás nagyrészt a hálózatfejlesztési kedvezmények összegének megugrásával magyarázható.

1.2. Fogyasztáshoz kapcsolt adók

Általános forgalmi adó

A 2019. évben a költségvetésnek nettó 4532,4 milliárd forint pénzforgalmi áfabevétele keletkezett, amely az előirányzatot (4290,4 milliárd forint) 242,0 milliárd forinttal (5,6%-kal) múlta felül. A nettó áfa egyenleg 7686,2 milliárd forint bruttó befizetés (melyből 455,5 milliárd forintot tett ki az import és a dohánytermékek számlákra teljesített befizetés) és a 3153,8 milliárd forintot kitevő kiutalások eredőjeként adódott. Az infláció mértékének, illetve a fogyasztási volumen vártnál kedvezőbb alakulásának hatását fokozta az online számla adatszolgáltatás 2018. júliusi kötelező bevezetése miatti áthúzódozó fehéredési hatás.

A költségvetés áfabevételei három számlán jelennek meg. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) által vezetett önadózói 'Általános forgalmi adó' számla 4078,6 milliárd forint egyenleggel zárt 2019. évben (beszedett és kiutalt áfa egyenlege). A NAV által nyilvántartott kivetéses 'Importtermék általános forgalmi adó' számlája (mely az importon belül a kivetéses kör utáni befizetéseket tartalmazza) 299,0 milliárd forintos, míg a szintén kivetéses 'Dohánygyártmány áfa' számla 154,8 milliárd forintos egyenleget mutatott.

A költségvetés nettó pénzforgalmi áfabevétele a bázisévhez képest 603,7 milliárd forint (15,4%-os) növekedést mutat. A nettó bevételek növekménye a bruttó befizetések 752,8 milliárd forintos (10,9%-os) és a kiutalások 149,1 milliárd forintos (5,0%-os) növekedésének egyenlegeként adódott. Az áfabevételeken belül az import és dohány áfa befizetés 33,3 milliárd forinttal (7,9%-kal) nőtt, mely az import áfabevétel 22,0 milliárd forintos (7,9%-os), illetve a dohánytermékek után beszedett áfabevétel 11,3 milliárd forintos (7,9%-os) emelkedéséből adódott.

A fogyasztás volumene 2019-ben növekedést mutatott, az export és az import bővülése folytatódott. A GDP volumene 2019-ben 4,6%-kal emelkedett, az éves infláció 3,4%-kal nőtt.

A 2019. évre vonatkozóan beadott áfabevallások szerint a bázisévhez képest a belföldi értékesítések adóalapja 9,6%-os, a beszerzések adóalapja 9,5%-os emelkedést mutatott. A befizetendő adó 10,8%-kal, míg a visszaigényelhető adó 11,0%-kal nőtt.

Jövedéki adó

Jövedéki adó címén 2019-ben a költségvetésnek 1176,4 milliárd forint pénzforgalmi bevétele származott, mely az éves előirányzatot (1140,9 milliárd forint) 35,5 milliárd forinttal (3,1%-kal) haladta meg.

A bevételek legnagyobb hányadát – közel 59,4%-át – továbbra is az üzemanyagok utáni befizetések tették ki, ezen túlmenően a bevételek 31,0%-a a dohánytermékek után, 8,0%-a a szeszesitalok és egyéb termékek után, 1,5%-a pedig a villamos energia, földgáz, szén energiatermékek után folyt be. Ez a bázisévhez képest 1,7 százalékpontos átrendeződést jelent a szeszesitalok és egyéb termékektől, valamint az üzemanyagoktól a többi termékcsoporthoz, de nagyrészt a villamos energia, földgáz, szén energiatermékek irányába. A 2019. évben ugyanis

a villamos energia, földgáz, szén energiatermékek jövedéki adója is a jövedéki adó soron szerepel, mely korábban Energiaadó néven külön adónemként került feltüntetésre. A jövedéki adóbevétel az előző év értékénél (jövedéki adó soron 1111,9 milliárd forint, energiaadó soron 20,2 milliárd forint, összesen 1132,1 milliárd forint) 44,3 milliárd forinttal (3,9%-kal) volt magasabb, mely a forgalomváltozások, a dohánytermékek adómérték változása, a népegészségügyi adót érintő jogszabályi változások és egyéb piaci trendek együttes hatásának volt betudható. A főbb termékcsoportok utáni pénzforgalmi bevételek az alábbiak szerint alakultak:

- Az **üzemanyagok** esetében az adóbevétel 698,4 milliárd forintot tett ki, mely mintegy 30,0 milliárd forinttal (4,5%-kal) magasabb az előző évi értéknél (668,3 milliárd forint). A növekedés a befizetések 27,5 milliárd forintos (3,9%-os) növekedésének és a kiutalások 2,6 milliárd forintos (6,2%-os) csökkenésének együttes hatásaként adódott. A bevételek 34,1%-át a benzin, 65,6%-át a gázolaj utáni befizetések adták, mely a bázisévhez képest 0,1 százalékpontos átrendeződést jelent a benzintől és egyéb üzemanyagoktól a gázolaj javára. Mind a bázisévben, mind a tárgyévben az alacsonyabb adómértékek voltak érvényben. A befizetések növekedése a gázolaj és a benzin forgalom növekedésének, valamint a kereskedelmi gázolaj kedvezménye csökkenésének köszönhető. A mezőgazdasági visszatérítések esetén 0,1 milliárd forinttal, a közlekedéshez köthető visszatérítések esetén 0,7 milliárd forinttal, valamint a kereskedelmi gázolaj jogcímen 2,0 milliárd forinttal csökkent a visszatérített jövedéki adó összege a bázishoz képest. Az előző évhez viszonyítva a 2019. évben a gázolaj szabadforgalma 3,6%-kal, a benziné 1,4%-kal növekedett. A 2019. évben a benzin esetében az üzemanyagár a bázisévi szinttel közel megegyezően alakult, míg a gázolaj esetén az üzemanyagár a bázisévi szintet átlagosan 1,0%-kal múlta felül.
- A **szeszesitalok és egyéb termékek** jövedéki adóbevétele 94,3 milliárd forintot tett ki, amely 5,5 milliárd forinttal (5,5%-kal) alacsonyabb a bázisnál (99,8 milliárd forint), mely a forgalom alakulásának és a népegészségügyi termékadót érintő 2019. január 1-jétől hatályos jogszabályváltozások következtében kialakult készletezési hatásoknak tudható be.
- A **dohánytermékek** jövedéki adóbevétele 365,1 milliárd forint volt, amely az előző évi értékhez (343,3 milliárd forint) képest 21,8 milliárd forinttal (6,4%-kal) magasabb. A bevételek magasabb alakulása elsősorban a 2019 januárjában és júliusában végbement adómérték emelésnek köszönhető. A magasabb teljesülés háttérében emellett a szabadforgalom bázisévhez mért alakulása áll. A 2019. évben a szabadforgalomba helyezések volumene a cigaretta esetén 0,3%-kal, a fogyasztási dohány esetén pedig 13,6%-kal csökkent. A volumen-csökkenés háttérében elsősorban az adómérték emelésekre adott piaci reakciók állnak.
- A **villamosenergia, földgáz, szén energiatermékek** jövedéki adójából 18,0 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek, amely az előző évi energiaadóból származó bevételnél 2,1 milliárd forinttal alacsonyabb. A nettó bevétel 27,7 milliárd forint befizetés és 9,7 milliárd forintot kitevő visszaütés eredőjeként adódott.

Regisztrációs adó

A 2019. évben regisztrációs adó címén nettó 25,1 milliárd forint pénzforgalmi bevétele származott a költségvetésnek. A nettó adóbevétel az éves előirányzattól (27,5 milliárd forint) 2,4 milliárd forinttal (8,7%-kal) maradt el. Az elmaradás háttérében a tervezési bázis

alulteljesülése és a gépjárműpiac vártnál kisebb mértékű növekedése és összetétel változása áll.

Távközlési adó

A 2019. évben távközlési adó címén 53,5 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek, mely az éves előirányzatot (52,2 milliárd forint) 1,3 milliárd forinttal (2,5%-kal) haladta meg. A bázisévhez viszonyítva a költségvetés bevétele mintegy 0,3 milliárd forinttal (0,5%-kal) csökkent.

Pénzügyi tranzakciós illeték

A 2019. évben 243,4 milliárd forint pénzügyi tranzakciós illeték folyt be a költségvetésbe. A bevétel a költségvetési előirányzatot (228,1 milliárd forint) 15,3 milliárd forinttal (6,7%-kal) múlja felül. Az előirányzat magasabb teljesülésének oka a piaci szektor kötelezettségének és a Magyar Államkincstár kötelezettségének felülteljesülése. A 2019. évi bevétel a 2018. évi bevételhez (233,2 milliárd forint) viszonyítva 10,2 milliárd forintos (4,4%-os) növekedést mutat. A bázisévhez mért magasabb teljesülés háttérében elsősorban az adóalapot adó pénzügyi tranzakciók növekedése áll, mind a Magyar Államkincstár, mind a piaci szolgáltatók esetében. Emellett a 2019. évben igénybevett kedvezmények összege elmaradt a 2018. évi összegtől. A költségvetés bevételeinek közel 9,5%-a a Magyar Államkincstárhoz, míg 90,5%-a az adófizetésre kötelezett piaci szereplőkhöz köthető.

Biztosítási adó

Biztosítási adóból a központi költségvetésnek 2019-ben 82,5 milliárd forint bevétele származott. Az adóbevétel a 2019. évi előirányzatot (67,4 milliárd forint) 15,1 milliárd forinttal (22,4%-kal) haladta meg. A bázisévhez viszonyítva a költségvetés bevétele 42,8 milliárd forinttal (107,8%-kal) emelkedett, melynek oka, hogy a baleseti adó összevonásra került a biztosítási adóval.

Turizmusfejlesztési hozzájárulás

A központi költségvetésnek 2019-ben turizmusfejlesztési hozzájárulásból 26,9 milliárd forint bevétele származott, mely az előirányzatot (15,5 milliárd forint) 11,4 milliárd forinttal haladta meg. Az adó bevezetésére 2018-ban került sor, így a bázisévben a költségvetésnek 11 hónapban keletkezett pénzforgalmi bevétele. A magasabb teljesülés körülbelül fele-fele arányban tulajdonítható a bázishatásnak és a vendéglátó forgalom vártnál magasabb növekedésének.

1.3. Lakosság költségvetési befizetései

Személyi jövedelemadó

A 2019. évre vonatkozó költségvetés előirányzatként 2361,0 milliárd forint személyi jövedelemadó bevételt tartalmazott. A személyi jövedelemadóból ténylegesen befolyt költségvetési bevétel 2424,6 milliárd forint volt, mely 2563,1 milliárd forint bruttó befizetés és 138,5 milliárd forint kiutalás egyenlegeként adódott. A 2019. évi teljesítés az előirányzathoz képest 63,6 milliárd forint (2,7%) túlteljesülést mutat. Az előirányzatot meghaladó adóbevétel az alábbi tényezők eredőjeként adódott: tervezettnél kedvezőbb foglalkoztatási- és bérdinamika valamint elkülönülten adózó jövedelmek, illetőleg a bázisévi bevétel vártnál magasabb teljesülése. A 2019. évben realizált személyi jövedelemadó-bevétel 247,2 milliárd forinttal, 11,4%-kal volt több a 2018. évi bevételnél.

Adóbefizetések

A 2019. évben a költségvetésnek egyéb lakossági adóbefizetésekből 7,8 milliárd forint bevétele származott, mely az éves előirányzatot (6,7 milliárd forint) 1,1 milliárd forinttal haladta meg. A fenti összegből közel 7,6 milliárd forintot tett ki a bérfőzési szeszadó, a lakossági vámbefizetések, a szabálysértési bírságok összege, illetve a NAV 'Értékesítési bevétel' bevételi számlára érkezett összeg 0,1 milliárd forint volt. A felülteljesülést a tervezési bázis vártnál magasabb teljesülése és a vártnál kisebb mennyiségű gyümölcsparlat készítés indokolja.

Illetékbecfizetések

Az illetékbecfizetésekből a központi költségvetésnek 2019-ben 215,6 milliárd forint bevétele származott, amely a költségvetési előirányzathoz (192,4 milliárd forint) viszonyítva 23,2 milliárd forintos (12%-os) túlteljesülést mutat. A magasabb teljesülés nagyrészt a visszterhes ingatlanátruházási és gépjárműilletékből, kisebb részt pedig az öröklési, ajándékozási és eljárási illetékből származó bevétel magasabb teljesülésének köszönhető.

Az illetékbevételek a bázisévhez képest 24,6 milliárd forinttal (12,9%-kal) nőttek. 2019-ben valamennyi illetéknem növekedett 2018-hoz viszonyítva. A bevételek alakulását 2019-ben a bővülő ingatlan- és gépjárműpiac növekedése határozta meg.

Gépjárműadó

A 2019. évben gépjárműadó címen nettó 50,4 milliárd forint pénzforgalmi bevétele származott a költségvetésnek. A nettó adóbevétel az éves előirányzatot (47,8 milliárd forint) 2,6 milliárd forinttal (5,4%-kal) haladta meg. A magasabb teljesülések háttérében a bázisévi bevétel felülteljesülése továbbá a gépjárműpiac vártnál magasabb mértékű fellendülése áll.

Magánszemélyek jogviszony megszűnéséhez kapcsolódó egyes jövedelmeinek különadója

A 2019. évre vonatkozóan költségvetési előirányzata nem volt az adónemnek. A közsférában foglalkoztatott munkavállaló részére a munkaviszonya megszűnésével összefüggésben kifizetett, meghatározott korlátok feletti juttatások utáni 75%-os különadóból a központi költségvetésnek 2019-ben 0,2 milliárd forint kiadása keletkezett. A negatív költségvetési bevétel oka, hogy a 2018. július 20-án elfogadott törvénymódosítás következtében visszamenőleges hatállyal, 2018. január 1-jétől megszűnt az adónem és az adónem utólagos elszámolásához kapcsolódóan keletkezett bevétel a mérlegsoron.

Háztartási alkalmazott utáni regisztrációs díj

Az adónemet illetően a költségvetési törvény külön előirányzatot nem tartalmazott. A 2019. évi bevétel 0,0236 milliárd forint volt.

1.4. A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei

A fejezetek – központi költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok együtt – a 2019. évben 2251,1 milliárd forint nem költségvetési támogatásként kezelt bevételt értek el, mely összeg 185,1 milliárd forinttal (7,6%-kal) kevesebb az előző évben realizált 2436,2 milliárd forint saját bevételnél. A költségvetési szervek bevételcsökkenése 226,2 milliárd forint, a fejezeti kezelésű előirányzatok esetében a bevételek 41,1 milliárd forinttal növekedtek az előző évhez képest.

Az 1383,5 milliárd forint összegű eredeti bevételi előirányzathoz képest a tényadatok 867,7 milliárd forintos (62,7%-os) növekedést mutatnak.

Az eredeti előirányzathoz képesti növekedés a működési (498,4 milliárd forint) és felhalmozási célú (209,5 milliárd forint) támogatások államháztartáson belülről előirányzaton, továbbá a működési (38,5 milliárd forint) és felhalmozási (58,1 milliárd forint) célú átvett pénzeszközök előirányzaton, valamint az egyéb (közhatalmi, működési, felhalmozási) bevételek (63,2 milliárd forint) előirányzaton jelentkezett.

1.5. Befizetés az államháztartás alrendszeréből

A központi költségvetési szervektől származó befizetések

A központi költségvetési szervektől származó befizetések 2019-ben összesen 137,4 milliárd forint összeget tettek ki. Ebből az uniós fejezeti kezelésű előirányzatok elszámolási szabályváltozása miatti befizetés 110,5 milliárd forint, az egyes intézmények részére – a költségvetési törvényben – előírt befizetési kötelezettségek teljesítése 26,7 milliárd forint, az egyéb befizetések jogcímen 0,2 milliárd forint realizálódott.

Központi Maradványszámolási Alapba történő befizetések

A Központi Maradványszámolási Alap (KMA) előirányzat javára az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (továbbiakban: Ávr.) 150. § (4) és 152. § (2) bekezdései alapján befolyt bevétel összege összesen 286,6 milliárd forint volt, amelyből a 2018. évben keletkezett kötelezettségvállalással nem terhelt maradványok összege 138,0 milliárd forint, a 2018. évben keletkezett kötelezettségvállalással terhelt, azonban meghiúsulás miatt kötelezettségvállalással nem terheltté vált maradványok összege 148,1 milliárd forint volt és további 0,5 milliárd forint összegű egyéb bevétel befizetésére került sor.

Elkülönített állami pénzalapok befizetése

Az alapok közül a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 21,2 milliárd forintos befizetést teljesített a tudás-intenzív, nagy hozzáadott értéket teremtő és nemzetgazdasági növekedést ösztönző kutatásfejlesztési tevékenységek finanszírozásának elősegítése érdekében. Továbbá a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 70,0 milliárd forintot fizetett be a központi költségvetésbe az állami fenntartású szakképző iskolák működési költségeihez és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők ellátásához.

Helyi önkormányzatok befizetései

A helyi önkormányzatoktól a 2019. évben összesen 55,2 milliárd forint befizetés érkezett, ami alapvetően három forrásból származott:

- A szolidaritási hozzájárulás eredeti előirányzata 43,0 milliárd forint volt. Az önkormányzatok költségvetési törvény szerint figyelembe vett, egy lakosra jutó adóerőképessége alapján számított szolidaritási hozzájárulás megfizetett összege 2019-ben 44,6 milliárd forintra teljesült. Ez 3,7%-kal haladja meg az előirányzatot.
- A tárgyévet megelőző évi önkormányzati elszámolások alapján, a kincstári felülvizsgálat, illetve az Állami Számvevőszék (ÁSZ) ellenőrzései során megállapított, jogtalanul igénybe vett és a tárgyévben a központi költségvetésbe visszafizetett hozzájárulások és támogatások összegeiből 10,2 milliárd forint, valamint ezek igénybevételi, kiegészítő és késedelmi kamatából 0,3 milliárd forint folyt be a központi költségvetésbe.
- Az önkormányzatok vállalkozási pótlék, önellenőrzési befizetéseivel összefüggésben a NAV által visszafizetett összeg 0,1 millió forintra teljesült.

1.6. Nyugdíjbiztosítási Alap befizetése

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2018. évi költségvetésének zárszámadási egyenlege többletet tartalmazott, emiatt a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról szóló 2019. évi LXXIX. törvény 14. §-ában az Országgyűlés elrendelte, hogy a Nyugdíjbiztosítási Alap a 2018. évi 0,3 milliárd forintos többletét a LXXI. Nyugdíjbiztosítási Alap fejezet 4. cím, 1. Költségvetési befizetések alcím terhére 2019. december 31-éig fizesse be a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet 5. cím 7. Nyugdíjbiztosítási Alap befizetése alcím javára. Ennek megfelelően a Nyugdíjbiztosítási Alap 2019. évi költségvetésének törvényi módosítására az év végén, a befizetés elszámolására 2019. december 30-án került sor.

1.7. Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések

Az állami vagyonnal kapcsolatos tételek alapvetően

- az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.),
- a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény (MFB tv.),
- a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (Nfatv.),
- az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény és az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény

hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodásból eredő bevételeket foglalják magukban. Ugyancsak e bevételek között szerepelnek egyes koncessziós szerződésekből származó befizetések.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Áht.) a 2019. évben hatályos rendelkezései szerint az állami vagyonnal összefüggő bevételek egy része megjelenik a központi költségvetés mérlegében, más részük (így különösen a kölcsön-visszatérülések) finanszírozási bevételnek minősülnek, amelyek nem érintik a központi alrendszer egyenlegét.

Az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések tekintetében a 2019. évi központi költségvetés 127,7 milliárd forintot tartalmazott, amelynek nagyságrendjét döntően az üvegházhatású gázok kibocsátási egységek értékesítéséből származó és a társaságokkal kapcsolatos bevételek határozták meg.

A tényleges bevételek jelentős túlteljesüléssel 217,5 milliárd forintot tettek ki, a tényadatok minden bevételtípusnál meghaladták a tervezettet. A 89,8 milliárd forintos többlet nagyobb részét a frekvenciahasználati jog értékesítéséből származó befizetés beérkezése és az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeihez kapcsolódó kvótaár túlteljesülése eredményezte.

Az **ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos bevételek** összességében 41,1 milliárd forintot tettek ki, a legjelentősebb bevétel a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) portfóliójába tartozó ingatlanok eladásából származott.

Az MNV Zrt. ingatlanértékesítési bevételei – a tervezett 7,0 milliárd forintot túlteljesítve – 16,3 milliárd forintot tettek ki.

Az MNV Zrt. a rábízott vagyonában nyilvántartott, állami feladatok ellátásához, költségvetési szervek elhelyezéséhez nem szükséges ingatlanokat az állami vagyonnal való gazdálkodásra vonatkozó jogszabályok alapján értékesíti. A 2019. évben az MNV Zrt. tulajdonosi

joggyakorlása alá tartozó vagyonelemek értékesítése főszabályként elektronikus árverés útján történt.

Az elmúlt évhez hasonlóan tovább folytatódott az a tendencia, hogy az MNV Zrt. felé egyre nagyobb számban érkeztek megkeresések az állami tulajdonban álló ingatlanok megvásárlására. A megkeresések és az egyes árveréseken megtett licitek száma azt jelzi, hogy az érdeklődés elsősorban a frekventált helyeken, jellemzően Budapesten, megyeszékhelyeken található lakóingatlanokkal (kisebb számban irodaingatlanokkal), illetve a Balaton mentén fekvő ingatlanokkal kapcsolatban érkezett.

A 2019. év során megindult a nemzetközi és hazai értékesítési piacon elfogadott és gyakran alkalmazott technika, az ún. csomagszerű értékesítés, amelynek lényege, hogy a jelentősebb piaci érdeklődésre számot tartó ingatlanok értékesítése nem önállóan, hanem más, kevésbé hasznosítható, kisebb értékkel bíró ingatlanokkal együttesen, dologösszességként történik. A csomagszerű értékesítés elsődleges célja, hogy az ingatlanpiac által biztosított optimista befektetői magatartást kihasználva, a kevésbé vonzó ingatlanok is befektetőre találjanak.

A Nemzeti Eszközkezelő Programba tartozó ingatlanok értékesítéséből származó 2019. évi bevétel összege is arányaiban jelentősen meghaladta a tervezett összeget, mivel az előzetesen vártnál magasabb számú ügyfél élt az egyösszegű visszavásárlás lehetőségével.

A Nemzeti Földalap 7,7 milliárd forintos bevételi előirányzata azzal szinte megegyező összegben, 7,5 milliárd forinttal teljesült. A bevételek 96,2%-a közel azonos arányban származott a termőföldek értékesítéséből és a haszonbérleti díjakból.

Az értékesítési bevételek – kis mértékben elmaradva a tervezettől – döntően a „Földet a gazdáknak” program áthúzódó ügyleteiből eredtek (71% árverési, 1% hirdetményi), míg 28%-ot jelentett az egyéb eljárási útból származó bevételi összeg. A haszonbérleti díjak bevételi összege némileg meghaladta a tervezettet, figyelembe véve, hogy egyrészt a „Földet a gazdáknak” program végrehajtása során az értékesítési ügyletek lezárásáig fennállt az esetleges hasznosítási jogviszonyból eredő díjfizetési kötelezettség, másrészt a korábbi évek díjköveteléseinek behajtása eredményesebben történt.

A **társaságokkal kapcsolatos bevételek** 62,0 milliárd forint összege 19,9 milliárd forinttal kedvezőbben alakult a tervezettnél. Ez alapvetően a Magyar Gáz Tranzit Zrt. értékesítéséből ered, amely közel 19,7 milliárd forint bevételt eredményezett. A közel 35,9 milliárd forint összegű osztalékbevételek a terv szerint alakultak. Az osztalékok meghatározó nagyságrendje a korábbi évekhez hasonlóan négy társaságtól érkezett:

- MOL Nyrt.: 13,6 milliárd forint,
- Szerencsejáték Zrt.: 13 milliárd forint,
- MVM Zrt. 3,5 milliárd forint,
- Richter Nyrt.: 2,8 milliárd forint.

A fenti két kategória egyikébe sem sorolt **egyéb bevételek** esetében a közel 62,0 milliárd forintos előirányzat jelentősen túlteljesült. A 114,4 milliárd forintos túlteljesülést részben az ún. kvótaértékesítés eredményezte. A 2019. évben az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek értékesítése során összesen 74,2 milliárd forint bevétel érkezett a központi költségvetésbe, amely összeg 20 milliárd forintos nagyságrendben haladta meg a tervezett értéket. Az eltérés a kvótaértékesítési egység-árfolyam évközi jelentősebb emelkedésével magyarázható.

32,5 milliárd forintos bevételt eredményezett a frekvenciahasználati jogosultság értékesítésének összege. Ennek meghatározó tétele az IMT-2000/UMTS rendszerű harmadik generációs mobil rádiótávközlési szolgáltatáshoz kapcsolódó frekvenciajogosultság meghosszabbításáért (2019. december 27-től 7,5 év időtartamra) fizetett 32,0 milliárd forint.

A 2019. évben közel 1,4 milliárd forint összegű finanszírozási jellegű bevételt számolt el az állami vagyongazdálkodás keretében az MNV Zrt.. E bevétel tulajdonosi kölcsön visszatérüléséből származott, a legnagyobb összegű törlesztést (1 milliárd forint) a Balatoni Halászati Zrt. teljesítette.

1.8. Egyéb bevételek

Az egyéb bevételek 2019. évi 38,8 milliárd forintos teljesítése több mint négyszerese volt a törvényi előírázatnak. Ezen belül jelentős tételt képviselt a jogtalanul igénybevett lakástámogatások behajtásából, visszafizetéséből eredő összesen 7,6 milliárd forint, az Ávr. 23. § (4) bekezdése értelmében a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére elszámolási és visszatérítési kötelezettséggel nyújtandó támogatásokból visszafizetett 2,5 milliárd forint, valamint a kezesség-visszatérülés címén – a tervet több mint ötszörösen meghaladva – befolyt 16,9 milliárd forint.

1.9. Uniós programok bevételei

A **kohéziós operatív programok** (2-9. alcímek) bevételeit főszabály szerint az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) által a tárgyévben átutalt összegek adják. A kohéziós operatív programok 2019-re tervezett összes bevétele 1109,8 milliárd forint volt, amely a nyolc előírázaton 1010,2 milliárd forint összegben teljesült. A tervezettnél alacsonyabb bevétel hátterében az áll, hogy a tervezett kifizetések rendkívül ambiciózusak voltak, a projektek megvalósulása ehhez képest elnyújtottabb, a kohéziós programok kifizetései összességében elmaradtak a tervezettől és a kifizetések a vártnál nagyobb részben takartak előleg kifizetéseket, így a bevételek egy része a későbbi években fog jelentkezni. A projektek előrehaladását többek között lassítják a korlátozott építőipari kapacitások és a részben ebből adódó áremelkedések.

A **Vidékfejlesztési Program** 2019. évben tervezett bevétele 189,2 milliárd forint volt, amelyből 158,8 milliárd forint folyt be, melynek oka, hogy a projektmegvalósítások tervezettnél lassabban haladnak, ezért a tárgyévi kiadások és velük arányosan a bevételek is elmaradtak a tervezettől. A vártnál lassabb előrehaladás mindazonáltal nem veszélyezteti az uniós források 100%-os lehívását és felhasználását.

A **Magyar Halgazdálkodási OP (MAHOP)** 2019. évre tervezett bevétele 2,9 milliárd forint volt, melyből 1,7 milliárd forint folyt be. A MAHOP kifizetések továbbra is a vártnál lassabban haladnak, bár az év utolsó negyedében jelentős összegű kifizetések történtek, azonban az ezekre eső bevétel már csak 2020-ban lesz kimutatható.

Az **Európai Területi Együttműködés (ETE)** célkitűzés fő célja, hogy elősegítse az Európai Unió erőteljesebb integrációját, harmonikus és kiegyensúlyozott fejlődését. A 2014-2020-as időszaki ETE támogatások esetében az uniós források nem jelennek meg a költségvetésben.

Az **egyéb uniós támogatások** közé öt fejezet támogatási jogcímei tartoznak. A legjelentősebb programok: az EGT/Norvég Alap, a Svájci Alap, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF), a Belügyi Alapok, valamint a költségvetésen kívüli Európai Mezőgazdasági Garancia Alap belpiaci támogatásait kiegészítő nemzeti támogatások (pl. Igyál tejet, Iskolaügyömlcs program, Méhészeti Nemzeti Program, Egyes speciális szövetkezések támogatása stb.). Az előírázatok együttes uniós bevétele 46,1 milliárd forint volt, mely meghaladta a tervezett

80,7 milliárd forintot. A jelentős többletbevétel a CEF támogatásokkal áll összefüggésben, mivel a Bizottság a 2018. év végén nem tudta teljesíteni az egyik vasúti projektre benyújtott elszámolást, így annak kifizetése a 2019. évre csúszott át.

1.10. Egyéb uniós bevételek

Az „Egyéb uniós bevételek” cím két tételből tevődött össze.

Ezen a jogcímen található az Európai Unió költségvetési bevételeit képező, Magyarországon beszedett **ún. tradicionális saját források** (vámok) azon része, amely a beszedési költségek fedezeteként a hazai költségvetést illeti (az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló 2014/335/EU Euratom tanácsi határozat szerint a teljes bevétel 20%-a), valamint az **uniós támogatások utólagos megtérülése**.

- *Vámbeszedési költség megtérítése* alcímen a központi költségvetésnek a 2019. évben 16,0 milliárd forint nemzeti vám bevétele keletkezett. A 2019. évi költségvetés ezen a címen 14,9 milliárd forintos előirányzatot tartalmazott, melyet a tényleges bevétel több mint 1,1 milliárd forinttal (7,4%-kal) múlt felül. Ennek oka a bázisévi importforgalom jelentős felülteljesülése, valamint a harmadik országos forgalom összes importhoz viszonyított arányának vártnál magasabb teljesülése.
- *Az uniós támogatások utólagos megtérülése* alcímen a 211,4 milliárd forint bevétel keletkezett, mely csaknem teljes egészében a 2007-2013-as időszaki operatív programok zárásához kapcsolódó uniós térítés. A bevétel jelentősen meghaladta a tervezettet, melynek oka, hogy a Közlekedési Operatív Program zárásához kapcsolódó 79,2 milliárd forint a 2018. év helyett csak a 2019. év elején lett beutalva a költségvetésbe.

1.11. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

2019-ben a kamatbevételek kedvezőbben alakultak a tervezettnél, az adósságszolgálati bevételek 258,4 milliárd forintos teljesülése 220,9 milliárd forinttal haladta meg a 37,5 milliárd forintos költségvetési előirányzatot. A túlteljesítés a forintkamat-bevételek 221,6 milliárd forinttal magasabb összegének és a deviza kamatbevételek 0,7 milliárd forinttal alacsonyabb összegének az eredménye.

A forintkamat-bevételek 259,0 milliárd forintot értek el 2019-ben. A 221,6 milliárd forintos előirányzat-túlteljesülés alapvetően a hiányt finanszírozó és adósságmegújító államkötvények kamatelszámolásai bevételi előirányzatnál következett be. Az államkötvények többszöri aukciós értékesítése során keletkező kamatbevétel 227,2 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. Ez a tervekhez képest megemelt összegű államkötvény-értékesítésnek és csereaukcióknak, valamint a tervezettnél kedvezőbb piaci hozamoknak volt köszönhető. A lakossági kötvényértékesítés felhalmozott kamatbevétele mintegy 6,3 milliárd forinttal maradt el a tervezettől, az újonnan kibocsátott Magyar Állampapír Plusznak a többi lakossági állampapírhoz képest eltérő kamatperiódusából és kibocsátási módjából fakadóan. Emelte a bruttó értékesítést és így a kamatbevételeket a tervezett volument lényegesen meghaladó piaci kötvénycsere program, amelynek keretében 771,0 milliárd forint összegben valósult meg rövid futamidejű kötvények hosszabb futamidejű kötvényre történő cseréje. E tranzakcióval csökkenthető az elkövetkező évek adósságlejáráta, és nő a finanszírozás biztonsága. E műveletek lejárat oldala a kamatkiadást, a kibocsátási oldala a kamatbevételt növelte, amelyek együttes hatása összességében a nettó kamatkiadás jelentős mértékű csökkenését jelentette 2019-ben.

A forint kamatbevételek között kerül kimutatásra a Kincstári Egységes Számla (KESZ) után a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által fizetett kamat, amely a HUFONIA index mértékével

megegyező kamatot jelent. Ezen a jogcímen 0,7 milliárd forint kamatbevétel keletkezett, amely a korábbi évek nullához közeli negatív kamatához képest növekedést jelent.

A devizában jelentkező kamatbevételek összege az előirányzathoz képest lényegesen alacsonyabb lett. Eredetileg 0,1 milliárd forint összegű kamatbevétel került megtervezésre, ehhez képest azonban ténylegesen negatív kamatbevétel keletkezett 0,6 milliárd forint összegben. Ennek oka, hogy a tervezettet jelentősen meghaladó devizabetét állomány mellett, a költségvetési törvényjavaslat készítése során figyelembe vett euro-piaci kamatszintek az év során a várthoz képest csökkentek.

A Prémium Euró Magyar Állampapír (P€MÁP) kamatbevétel összege 0,7 milliárd forint volt, amely a tervet 0,6 milliárd forinttal haladta meg. A növekedés háttérében a tervezettet jelentősen meghaladó értékesítés és a nem várt visszaváltások során elszámolt árfolyamnyereség áll. Az egyéb devizaműveletek kamatelszámolásainak bevételei és a mark-to-market (M2M) betétműveletek utáni kamatok negatív bevételei -1,3 milliárd forintot tettek ki.

2. Kiadási előirányzatok

2.1. Egyedi és normatív támogatások

Az egyedi és normatív támogatások összege a 2019. évben összesen 421,2 milliárd forintot tett ki, amely 12,3%-kal haladta meg a törvényi előirányzatot. A kifizetések meghatározó tételeit a személyszállítási közszolgáltatások, valamint a vasúti pályahálózatok működtetésének költségtérítése képezte, amely támogatások célja az érintett társaságok közszolgáltatási tevékenységei bevételekkel nem fedezett, indokolt költségeinek megtérítése volt.

A **mecseki uránbányászok baleseti járadékainak és egyéb kártérítési kötelezettségeinek átvállalása** előirányzat terhére került sor az uránbányászatban az 1993. év végéig keletkezett, hivatkozott fizetési kötelezettségek központi költségvetés általi megtérítésére. Az összesen 0,18 milliárd forint összegű kifizetést a Bányavagyon-hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft. teljesítette a jogosultak részére.

A **vasúti pályahálózat működtetésének** költségtérítése kiadási előirányzatán 98,1 milliárd forint teljesítés történt, amely megegyezik a törvényi előirányzattal. Az összegből a MÁV Zrt. 91,3 milliárd forint, míg a GYSEV Zrt. 6,8 milliárd forint kifizetésben részesült.

A helyközi személyszállítási közszolgáltatásokkal összefüggő költségtérítések kiadási előirányzatain 285,1 milliárd forint teljesítés történt, amely 46,7 milliárd forinttal haladta meg a 238,4 milliárd forint törvényi előirányzatot. A megnövekedett teljesítés a kormány évközből hozott, többletforrásokat biztosító döntéseire vezethető vissza:

- a kormány a helyközi autóbuszos személyszállítási közszolgáltatások ellátását biztosító VOLÁNBUSZ Zrt. finanszírozásának időszerű feladatairól szóló 1693/2019. (XII. 10.) határozatának 1. pontjában a Volán társaságok jogutódjaként a VOLÁNBUSZ Zrt. 2018. évi helyközi autóbuszos személyszállítási közszolgáltatási tevékenysége elszámolása után járó 15,9 milliárd forint, 3. pontja pedig a VOLÁNBUSZ Zrt. 2019. évi helyközi autóbuszos személyszállítási közszolgáltatási tevékenysége után járó költségtérítés összegéből 16,0 milliárd forint biztosítását rendelte el;
- a vasúti személyszállítás korábbi költségtérítéseinek elszámolásából adódó még rendezetlen 2015-2017. évi 6,7 milliárd forint költségtérítési igény megtérítése az 1528/2019. (IX. 17.) Korm. határozattal elrendelt fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosítás alapján történt;

- a kormány a MÁV-csoport közszolgáltatási feladatait érintő időszerű finanszírozási kérdésekről szóló 1625/2019. (X. 31.) Korm. határozatával döntött a MÁV-START Zrt. 2018. évi vasúti személyszállítási közszolgáltatási tevékenysége után járó 8,1 milliárd forint összegű többlet költségtérítés biztosításáról.

Az **Elővárosi közösségi közlekedés támogatása** 13,0 milliárd forintos törvényi előirányzata a tervezett szinten teljesült, és az e közszolgáltatás végzésével kapcsolatban felmerülő, bevételekkel nem fedezett költségekhez nyújtandó költségtérítés, valamint a szolgáltatási díj összegét tartalmazta. Az összegből a MÁV-HÉV Zrt. 10,6 milliárd forinttal, míg a Volánbusz Zrt. 2,4 milliárd forinttal részesült.

Az **Eximbank Zrt. kamatkiegyenlítése** keretében került sor a hitelintézet által a magyar áruk és szolgáltatások exportjának, versenyképességük javításának finanszírozása érdekében nyújtott hitelek kamatának, és az e célokat szolgáló finanszírozási költségek különbözetének támogatására. A kiadások – a 2019. évi előirányzattal (20,5 milliárd forint) szinte megegyező mértékében – 20,4 milliárd forintot tettek ki.

2.2. Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása

A cím két előirányzatot foglal magába a „Közszolgálati hozzájárulás” alcímet és a „Televíziós Film Mecenatúra támogatása” alcímet.

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 4. számú mellékletében foglaltak alapján a Közszolgálati hozzájárulás előirányzatának 2019. évi összege 73,0 milliárd forintban került megtervezésre, és ugyanekkora összegben teljesült az év során.

A Televíziós Film Mecenatúra támogatását a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 209. § (1) bekezdése alapján külön törvény rögzíti. A Televíziós Film Mecenatúra 2019. évi költségvetéséről szóló 2019. évi XXV. törvény a Televíziós Film Mecenatúra támogatását 7,0 milliárd forintban rögzítette. Tekintettel arra, hogy törvényben rögzített teljes fedezet nem állt a költségvetési törvényben rendelkezésre, a szükséges fedezet a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból, a Központi Maradványszámolási Alapból és az Országvédelmi Alapból történő, illetve fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról, a „Nagyvállalati beruházási támogatások” előirányzat terhére kötelezettségvállalás engedélyezéséről, valamint egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1668/2019. (XI. 28.) Korm. határozattal, valamint a Központi Maradványszámolási Alapból és az Országvédelmi Alapból történő, illetve fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról, valamint egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1755/2019. (XII. 20.) Korm. határozattal került biztosításra. Fentiek alapján az előirányzat 7,0 milliárd forint összegben teljesült a 2019. évben.

A 2019. december 31-i napjától a Magyar Nemzeti Filmalap Közhasznú Nonprofit Zrt. névváltoztatásával létrejött Nemzeti Filmintézet (NFI) lett a jogutódja a Televíziós Film Mecenatúra által ellátott feladatoknak.

2.3. Szociálpolitikai menetdíj támogatás

Az állam a szociálpolitikai menetdíj támogatás útján ellentételezi a közúti, valamint a vasúti személyszállító társaságok számára az állam által a személyszállítási közszolgáltatások keretei között biztosított egyes utazási kedvezmények igénybevételével megvalósuló utazások miatti árbevétel-elmaradást. A 2019. évi törvényi előirányzat 90,5 milliárd forint volt, az éves teljesítés 89,1 milliárd forintot tett ki. Ez 1,6%-os elmaradást jelent az előirányzathoz képest, mely az alacsonyabb mértékű szolgáltatói igénybevétellel magyarázható.

2.4. Lakástámogatások

A lakástámogatások előirányzata a 2019. évben 242,4 milliárd forintot tett ki. A teljesülés 191,2 milliárd forint – 1%-kal kevesebb a 2018. évinél – volt, ami 21,1%-os elmaradást jelentett az előirányzathoz képest. Az eltérés a mérlegsonon belül több jogcímcsoport együttes változására vezethető vissza. A teljesítés alakulásának főbb tényezői a következők:

- Az elszámolási rendszer változása miatt a kifizetések egy része 2020-ra tolódott.
- A december hónapban benyújtott hitelintézeti igénylések nagyobb része került kifizetésre a következő év januárjában, mint egy évvel korábban.
- A családi otthonteremtési kedvezmény, adó-visszatérítési támogatás és jelzáloghitel csökkentés esetében a teljesítés elmaradt a tervezettől, ennek oka, hogy a 2019. július 1-jétől bevezetett intézkedések hatása időben eltolódott, az igénybevétel a vártnál később jelentkezett.
- A lakás-takarékpénztári megtakarítások támogatása jogcím 21,2%-kal emelkedett, 86,6 milliárd forintot tett ki.
- A lakástámogatások mérlegsonon teljesült kiadás 5,2%-át a 2009. július 1-jétől megszüntetett, kiegészítő kamattámogatású és a jelzáloglevéllel finanszírozott lakáshitelekre nyújtott kamattámogatás tette ki 10,0 milliárd forint összegben. Ez a 2018. évi kifizetésekhez képest 33,5%-os csökkenést jelent, amit az átlagos kamattámogatás és a hitelállomány csökkenése együttesen okozott.
- A többgyermekesek jelzáloghitel-tartozásának csökkentésének támogatása jogcím esetében a kifizetés 3,5-szeresére emelkedett, 5,6 milliárd forintot tett ki.
- Az egyéb kamattámogatás jogcímen a 2019. évi költségvetési kiadás 2,6 milliárd forint volt, mely az előző évihez képest 17,2%-os csökkenést jelent. Ezen a jogcímen jelennek meg a társasházi, lakásszövetkezeti épületek közös részeinek felújítására felvett hitelek kamattámogatásai.
- Az előirányzat tartalmazza még az otthonteremtési kamattámogatást 2,6 milliárd forint kiadással, ami a tavaly évihez képest 9,2%-kal emelkedett.

2.5. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap tartalmazza a családi támogatásokat, a korhatár előtti ellátásokat, a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokat, továbbá a különféle jogcímen adott térítések költségvetési forrásait.

Az Alapból finanszírozott ellátások mindösszesen 654,3 milliárd forinton, 102,2%-ra teljesültek.

Családi támogatások

A családi támogatások körébe a családi pótlék, az anyasági támogatás, a gyermekgondozást segítő ellátás, a gyermeknevelési támogatás, a gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése, a pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások, az életkezdési támogatás, valamint a gyermektartásdíjak megelőlegezésének költségvetési forrása tartozik.

A családi pótlék 307,9 milliárd forintos előirányzata 100,6%-ra, az anyasági támogatás 98,4%-ra, a gyermekgondozást segítő ellátás 94,9%-ra, a gyermeknevelési támogatás 100,2%-ra teljesült. A gyermekgondozást segítő ellátás előirányzatának alulteljesülését az okozta, hogy a kisgyermeket nevelők közül többen szereznek jogosultságot a biztosítási

alapú, és a gyermekgondozást segítő ellátásnál magasabb összegű gyermekgondozási díjra, ezért a gyermekgondozást segítő ellátásban részesülők száma a vártnál alacsonyabban alakult.

Kismértékben alulteljesültek a gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése és az életkezdési támogatás előirányzatai.

A pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások előirányzata tartalmazza a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatás és pótlék fedezetét, mely 81,2%-ra teljesült. Ennek oka a kedvezményre jogosult gyermekek számának csökkenése. A gyermektartásdíjak megelőlegezése előirányzat 101,0%-ra teljesült.

Korhatár alatti ellátások

Az előirányzat tartalmazza a szolgálati járandósággal és a korhatár előtti ellátással, balettművészeti életjáradékkal kapcsolatos ellátásokat. A szolgálati járandóság 96,8%-ra teljesült. A korhatár előtti ellátás, balettművészeti életjáradék előirányzat 136,7%-ra teljesült, amelynek oka, hogy a korhatár előtti ellátást a vártnál jelentősen nagyobb számban vették igénybe olyan, a 2014. december 31-e előtt kord kedvezményre jogosultságot szerzett személyek, akik még új belépőként jelenthetnek meg az alapvetően kifutó jellegű ellátásban. Mivel az infláció mértéke magasabb volt a tervezéskor figyelembe vettél, így a jogosultak kiegészítő emelésben is részesültek, a nyugdíjemelésre vonatkozó szabályok szerint. A GDP-növekedés mértékének a tervezéskor figyelembe vettél kedvezőbb alakulása miatt a 2019. évi nyugdíjpremieról és egyes más ellátások után járó egyszeri juttatásról szóló 237/2019. (X. 16.) Korm. rendelet szerinti egyszeri juttatás összege is magasabb volt.

A Központi Maradványelszámolási Alapból történő, illetve fejezetben belüli és fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról, valamint egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1528/2019. (IX. 17.) Korm. határozattal a kormány 2,0 milliárd forintot csoportosított át a szolgálati járandóság előirányzatról.

Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások

A jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások elsősorban a fogyatékosokhoz, illetve a politikai okból elítéltek rehabilitációjához, egyes bányászellátásokhoz kapcsolódnak. Ide tartozik még a saját jogú nyugdíj kiegészítésére szolgáló rendszeres pénzbeli ellátásként folyósított házastársi pótlék és házastársi jövedelempótlék is, valamint egyéb szociális támogatások, mint pl. a cukorbetegség támogatása. Az ellátások egy része „kifutó jellegű”, amelyek esetében új megállapításra már évek óta nem kerül sor.

Az alcím kiadásai között jelenik meg a Járási szociális feladatok ellátása előirányzat, amely a gyermekek otthongondozási díja, az ápolási díj és az időskorúak járadéka mellett a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás forrását tartalmazza.

Az ellátások finanszírozására előirányzott 125,7 milliárd forint összességében 109,3%-ra teljesült, 137,4 milliárd forint költségvetési forrást igényelt. Ennek elsődleges oka az, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 2018. december 20-án kihirdetett módosításával a szociális ellátások köre 2019. január 1-jétől kiegészült a gyermekek otthongondozási díjával, amelynek összege 2019-ben havi 100 000 forint volt, emellett az ápolási díj összege 15%-kal emelkedett.

Különféle jogcímen adott térítések

A különféle jogcímen adott térítések körébe tartozó előirányzatok közül az egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos hozzájárulás, illetve a folyósított ellátások utáni térítés a tervezett szinten teljesült. A közgyógyellátás esetében a tervezett előirányzat 112,2%-ra teljesült. Ennek oka, hogy a jogosultak száma 2018-hoz képest növekedett.

Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásaival összefüggő visszatérülések

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásaival összefüggésben összesen 1,6 milliárd forint bevétel keletkezett, egyrészt a jogosulatlanul igénybevett támogatások, másrészt a Gyermektartásdíjak megelőlegezése előirányzat esetében a megelőlegezett összegek visszafizetése kapcsán.

2.6. A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai

2.6.1. A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása

A központi költségvetési szervek és a fejezetek által kezelt egyes jogcímeneken megjelenő programok, feladatok, támogatások 2019. évi – támogatással és saját bevétellel fedezett – kiadása 11 124,2 milliárd forintra teljesült, amely összeg 705,7 milliárd forinttal, mintegy 6,8%-kal több a 2018. évi teljesítésnél.

Az eredeti kiadási előirányzat 9218,3 milliárd forint volt, mely megegyezik, a törvényi módosított előirányzattal. Ehhez képest az év során – jogszabályi felhatalmazás alapján – a következők miatt változtak az előirányzatok: tárgyévi többletbevétel, a megelőző évek kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradványának igénybevétele, egyéb költségvetési mérlegsorokról (központi előirányzatok, céltartalékok, Rendkívüli kormányzati intézkedések tartalék, Országvédelmi Alap, Központi Maradványelszámolási Alap) történő évközi átcsoportosítás, a költségvetési törvény felhatalmazása alapján egyes előirányzatok előirányzat-módosítás nélküli teljesülése. Mindezek következtében az év végi módosított előirányzat 3599,5 milliárd forinttal haladta meg az Országgyűlés által jóváhagyott mértéket. Ez 507,6 milliárd forint kormány (pl. tartalékok átcsoportosításával) által végrehajtott növekedésből, 957,2 milliárd forint pedig fejezeti hatáskörben (pl. maradvány előirányzatosítás, fejezeti kezelésű előirányzatok intézményhez, ill. más fejezethez történő átcsoportosítása) 2134,7 milliárd forint intézményi hatáskörben (pl. maradvány, többletbevételek előirányzatosítása) végrehajtott előirányzat-növelésből adódott.

Ugyanakkor az év végi aktuális kiadási előirányzathoz viszonyított teljesülés/kifizetés 86,8% volt.

A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok 2019. évi kiadásainak alakulását a következő táblázat mutatja be:

milliárd forint

2018. évi teljesítés	10 418,5
2019. évi eredeti előirányzat	9 218,3
2019. évi törvényi módosított előirányzat	9 218,3
2019. évi módosított előirányzat	12 817,8
2019. évi teljesítés	11 124,2

2.6.2. *Költségvetési szervek támogatása*

A **központi költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok** 2019. évi eredeti támogatása (mely megegyezik a törvényi módosított előirányzattal) 7834,8 milliárd forint, ami az év folyamán összesen 515,6 milliárd forinttal, 6,6%-kal csökkent, így a módosított előirányzat 7319,2 milliárd forint lett. A kormány felhatalmazáson alapuló hatáskörében összesen 507,5 milliárd forinttal növelte az eredeti előirányzatot, a fejezeti hatáskörben végrehajtott módosítások 1023,1 milliárd forinttal csökkentették az eredeti támogatást.

A *rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzat* módosított 166,0 milliárd forintos előirányzatából a kormány döntései alapján a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatoknál összesen 123,0 milliárd forintot (az RKI 74,1%-a) használtak fel.

A rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatból jelentősebb támogatást a következő célok kaptak:

- Magyar Falu Program támogatása (ide értve az útfelújítási programot is) 45,7 milliárd forint;
- Az előadó-művészeti szervezetek társasági adón keresztüli támogatásának kiváltása 16,7 milliárd forint;
- Eximbank Zrt. tőkeemelése 12,6 milliárd forint;
- a nyugdíjasok részére juttatott rezszi utalvány 12,2 milliárd forint;
- Babaváró támogatás 5,4 milliárd forint;
- August Renoir Fekvő női akt (Gabrielle) című festmény megvásárlása 3,5 milliárd forint;
- három- vagy többgyermekes családok személygépkocsi-szerzési támogatása 2,0 milliárd forint.

A 2019. évi céltartalékok előirányzatból bérmegemelésre 5,2 milliárd forint került kifizetésre, valamint 10,0 milliárd forint az Áht. 33. § (2) bekezdése alapján átcsoportosításra került az 1508/2019. (VIII. 23.) Korm. határozattal, az ágazati életpályákra 180,6 milliárd forint (ezen belül a fegyveres és rendvédelmi életpályához kapcsolódóan 22,1 milliárd forint, rendvédelmi alkalmazottak életpályája 7,4 milliárd forint, a fegyveresek egyszeri juttatása 48,9 milliárd forint, a kormánytisztviselői életpálya kiadásaira 63,4 milliárd forint, Országgyűlés Hivatala illetménytöbblete és Ogytv. módosításának többlete 6,5 milliárd forint, minimálbér és garantált bérminimum emelés támogatására 32,3 milliárd forint) került felhasználásra, a különféle kifizetések előirányzatból 3,2 milliárd forint átcsoportosítása történt a költségvetési szervek részére.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal részére a költségvetési törvény előírása alapján fizethető jutalom 23,7 milliárd forinttal növelte a jóváhagyott előirányzatot. A Központi Maradványelszámolási Alapból 216,9 milliárd forint átcsoportosítása növelte a támogatást. Államháztartáson belül egyéb központi előirányzatról, helyi önkormányzatok támogatásai fejezetről, vagyon fejezetről történt átcsoportosítások, illetve központi kezelésű előirányzat részére történő átadások összesen 123,3 milliárd forinttal csökkentették, a fejezeti hatáskörű módosítás 1023,1 milliárd forinttal csökkentette, az Országvédelmi Alapból történő átcsoportosítás 51,4 milliárd forinttal, a Beruházás Előkészítési Alapból történő átcsoportosítás 16,8 milliárd forinttal növelte a központi költségvetési fejezetek támogatási előirányzatait.

A támogatási előirányzatok változásainak összefoglalása:

milliárd forint

2019. évi eredeti előirányzat	7 834,8
2019. évi törvényi módosított előirányzat	7 834,8
Kormány jogkörben módosítva	507,5
<i>Ebből:</i> - RKI tartalék terhére előirányzat növelés	+123,0
- OVA terhére előirányzat növelés	+51,4
- céltartalék terhére előirányzat növelés	+199,0
- NAV jutalom	+23,7
- államháztartáson belüli átcsoportosítások	-123,3
- KMA terhére előirányzat növelés	+216,9
- BEA terhére történő előirányzat növelés	+16,8
Fejezeti hatáskörű módosítás	-1 023,1
2019. évi módosított előirányzat	7 319,2

A módosítási kötelezettség nélkül túlléphető törvénysorokon összesen 112,5 milliárd forinttal teljesültek túl az előirányzatok. A túllépések tételei a következők:

2018. évi L. törvényben szereplő felhatalmazás	Megnevezés	Túllépés millió forintban
4. melléklet 1. pont	A büntetőeljárásról szóló tv. alapján megáll. kártalanítás	210,0
4. melléklet 1. pont	Magán- és egyéb jogi személyek kártérítése	6 027,0
4. melléklet 1. pont	Állat, növény- és GMO-kártalanítás	18 783,0
4. melléklet 1. pont	Hozzájárulás a hadigondozásról szóló törvényt végrehajtó közalapítványhoz	3 845,0
4. melléklet 1. pont	Unió programok árfolyam-különbözetet	5 062,0
4. melléklet 2. pont	Beruházás ösztönzési célú előirányzat	29 202,3
4. melléklet 2. pont	Köznevelési célú humánszolgáltatások és működési támogatás	32 556,7
4. melléklet 2. pont	Szociális célú nem állami humánszolgáltatások támogatása	11 500,0
4. melléklet 2. pont	Autópálya rendelkezésre állási díj	4 550,0
4. melléklet 4. pont	Magyar Államkincstár	808,3
	Módosítási kötelezettség nélkül teljesülő előirányzatok túllépése összesen:	112 544,3

2.6.3. Szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós előirányzatai

2019-ben az uniós előirányzatokról 1566,1 milliárd forint kiadás teljesült. A jelentős mértékű kiadáshoz a kohéziós politikai operatív programok támogatásai járultak hozzá legnagyobb mértékben, melyek keretében 1178,0 milliárd forint kifizetés történt, ami a teljes kiadás 75,3%-a. A fennmaradó 386,6 milliárd forintnyi kiadáson a többi kisebb-nagyobb uniós program osztozik (vidékfejlesztés, halászat, CEF, Belügyi Alapok, svájci, norvég mechanizmusok, stb.).

A kiadások mértéke 390,6 milliárd forinttal maradt el a tervezettől. Az elmaradás elsődleges oka, hogy az uniós programok kifizetései lassabban haladtak az előzetesen tervezettnél. A legnagyobb összegű alulteljesülés a kohéziós operatív programok esetében merült fel. Ennek egyik oka, hogy a 2019. évi törvény elfogadását követően szigorodtak az előlegfizetés szabályai, így 2019-ben kisebb összegű előlegfizetések zajlottak. Ezen túlmenően a projektek tervezettnél lassabb előrehaladásából eredően a számla alapú kifizetések is alacsonyabb összegben teljesültek.

A **Széchenyi 2020 Operatív Programok** közül a legjobban teljesítettek: Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program, Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program és Terület- és Településfejlesztési Operatív Program.

Az **Európai Területi Együttműködési** programok pénzügyi forrásainak túlnyomó többsége a határ menti programok keretében használható fel. Az ETE programok 2019. évi kiadása mintegy 20,4 milliárd forint volt.

Az **agrár- és halászati támogatások** tervezett kiadása 234,3 milliárd forint volt, amelyből 208,8 milliárd forint kifizetés történt, 205,4 milliárd forint a Vidékfejlesztési Programon, 3,4 milliárd forint pedig a Magyar Horgászati Operatív Program keresztül.

Az **egyéb európai uniós támogatások** 2019. évi együttes eredeti kiadási előirányzata 192,0 milliárd forint, a tényleges kiadás összege pedig 178,2 milliárd forint lett. A jogcímcsoport legjelentősebb előirányzata a CEF program, melyen keresztül 143,8 milliárd forint támogatás folyósítása történt meg a távközlési, energetikai és közlekedési ágazatokba.

2.6.4. A költségvetési maradványok alakulása

A központi költségvetési szerveknél, a köztestületeknél és a fejezeti kezelésű előirányzatoknál együtt a gazdálkodás során a tárgyévi és az előző évi igénybe nem vett **költségvetési maradvány mindösszesen 1777,2 milliárd forint összegben keletkezett**, ami 1435,2 milliárd forinttal (44,7%-kal) alacsonyabb, mint a 2018. évi összeg (3212,4 milliárd forint). A legnagyobb mértékben az előző évhez képest az Uniós Fejlesztések és az EMMI maradványa csökkent (780,5 és 477,6 milliárd forinttal kevesebb költségvetési maradvány keletkezett).

Az alaptevékenység 2019. évi költségvetési maradványának megoszlása a következő:

milliárd forintban

Megnevezés	Kötelezettségvállalással terhelt maradványok	Kötelezettségvállalással nem terhelt maradványok	Összesen
1051 és 1058 szektorok intézmények és köztestületek	1 131,1	127,2	1 258,3
1091 szektor fejezeti kezelésű előirányzatok	347,1	171,8	518,9
Összes maradvány	1 478,2	299,0	1 777,2

Jelentősebb összegű maradvány az előző évekhez hasonlóan a kiterjedt intézményhálózattal, illetve szakmai programok finanszírozásával megbízott fejezeteknél képződött (ITM 450,3 milliárd forint, EMMI 412,6 milliárd forint BM 248,1 milliárd forint, PM 154,5 milliárd forint, Uniós Fejlesztések 91,1 milliárd forint, Miniszterelnökség 84,3 milliárd forint), amelynek 84,7%-a kötelezettségvállalással terhelt.

2.6.5. A bevételek és kiadások kormányzati funkciónkénti alakulása

A **törvényhozó és végrehajtó szervek** körébe az Országgyűlés és az egyéb államhatalmi szervek, a minisztériumok igazgatása, az egyéb központi igazgatási szervek, a hozzájuk kötődő ágazati és célelőirányzatok tartoznak. Kiadásuk 2019-ben 866,6 milliárd forint volt, az előző évi teljesítéshez (873,3 milliárd forint) viszonyítva minimális mértékben (0,8%-kal) csökkent.

A **törvényhozó** szervek kiadásai 82,1 milliárd forintot tesznek ki, amely összeg az előző évihez (63,6 milliárd forint) képest 29,1%-os növekedést jelent. A növekedés a 2019. évi Európai Parlamenti képviselőválasztás, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek,

nemzetiségi önkormányzati képviselők választása, valamint az Országgyűlés hivatali szervei és az Állami Számvevőszék – nemzetgazdasági átlagkereset emelkedéséhez kötött – illetményemelkedése következtében jelentkező többlet, illetve a 2018. évi országgyűlési képviseléválasztáshoz kapcsolódó egyszeri kiadások kivételének egyenlegeként alakult ki.

A **végrehajtó** szervek összesített, 784,5 milliárd forintos költségvetésének közel egyharmadát (32,2%) a minisztériumok igazgatási címei adják (253,0 milliárd forint), míg 54,9%-át az irányításuk alá tartozó, igazgatási típusú feladatokat ellátó intézmények jelentik (430,4 milliárd forint). A minisztériumok egyes szakmai fejezeti kezelésű előirányzatai 101,1 milliárd forintos kiadásukkal 12,9%-ot tesznek ki.

A végrehajtó szervek összes kiadása az előző évhez viszonyítva gyakorlatilag kis mértékben (3,1%-kal) csökkent, számos csökkenő és növekvő kiadás teljesülésének hatásaként. Jelentős csökkenés történt egyes minisztériumi igazgatási címenek, a Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP), valamint az Állami költségvetési kedvezményezettek sajtóterő támogatása előirányzatokon, míg a növekedés túlnyomó része a minisztériumok irányítása alá tartozó intézményeknél, főként a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság, a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség esetében jelent meg.

A **pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások** kiadása a 2019. évben 398,4 milliárd forint, bevétele 64,9 milliárd forint, támogatása 315,8 milliárd forint volt. A 2019. évi kiadási teljesítés 9,7%-kal, a támogatási teljesítés 1,1%-kal, a bevételi teljesítés 22,9%-kal nőtt a 2018. évi teljesítéshez képest.

A kiadási teljesítés alakulását több tényező is befolyásolta. Növekedett a Magyar Államkincstár kiadása 9,0 milliárd forinttal, mely nagyrészt a hazai és az európai uniós forrásból megvalósuló informatikai fejlesztések és beszerzések növekedéséből, illetve a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény hatálybalépésével kapcsolatos többletkiadásokból adódott. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal kiadásai 34,6 milliárd forinttal növekedtek, többek közt a hivatásos állomány részére biztosított egyszeri fegyveres testületi juttatásra, illetve a megnövekedett informatikai, egyéb működési kiadásokra tekintettel.

A bevételi teljesítés növekedését többek között a Magyar Államkincstár bevételeinek 11,0 milliárd forinttal való növekedése okozza, mely főként az értékpapír forgalmazási jutalékbevételek növekedéséből, valamint az európai uniós projektek finanszírozásából származott.

A **külügyi** terület 2019. évi kiadása 145,2 milliárd forint, az előző évinél 14,8%-kal magasabb szinten teljesült. Bevételi teljesítése 12,3 milliárd forint, ami 1,0 milliárd forinttal (8,8%-kal) magasabb, mint az előző évi. A támogatás 123,6 milliárd forint, ami 6,4%-kal magasabb az előző évihez képest.

2019-ben a kiadások teljesítésének 87,2%-át a Külképviseltek igazgatása cím bázis előirányzatai és az új külképviseltek nyitása, a konzuli hálózat megerősítése, a külképviseltekhez kapcsolódó beruházások (pl. ingatlanberuházás) valamint az Európai Unió és a különböző nemzetközi szervezetek felé vállalt kötelezettségeink teljesítése tették ki.

A támogatás emelkedését a külképviseleti hálózat bővítésével (több állomáshely nyitása, illetve újrainvitása), valamint az egyéb szakmai programokkal összefüggő többletforrás biztosítása indokolta.

Az **alapkutatáshoz** sorolt előirányzatok kiadásai 2019-ben 93,4 milliárd forintra, a támogatások 43,0 milliárd forintra teljesültek. Az e funkciócsoportba tartozó támogatások elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia (intézményei és programjai), a Nemzeti

Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (intézménye és programjai), az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat intézményei, az Innovációs és Technológiai Minisztérium kutatási és fejlesztési programjai, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, valamint az Igazságügyi Minisztérium és a Külgazdasági és Külügyminisztérium irányítása alá tartozó, kutatással foglalkozó civil szervezetek tevékenységének finanszírozására szolgáltak.

Az **egyéb általános közösségi szolgáltatások** 2019. évi kiadása 65,3 milliárd forint volt, ami a 2018. évi teljesítéshez (40,5 milliárd forint) képest 61,2%-os növekedést mutat. A bevétel 0,3 milliárd forinttal (18,3%-kal) csökkent, a támogatás 5,2 milliárd forinttal (10,8%-kal) emelkedett.

A kiadási előirányzat növekedését a Miniszterelnökség év közben jelentkező többletfeladatok kiadásai előirányzat, valamint a Hungary Helps Program előirányzat mindösszesen 4,0 milliárd forintos, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Nemzetközi Fejlesztési Együttműködés előirányzat 2,0 milliárd forintos, a Miniszterelnöki Kabinetiroda Kormányzati kommunikációval és konzultációval kapcsolatos feladatok kiadási előirányzatának 16,5 milliárd forintos, illetve a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) 2,1 milliárd forintos növekedése okozta.

A kiadási teljesítés 68,5%-át a Kormányzati kommunikációval és konzultációval kapcsolatos feladatok előirányzat teszi ki, míg 18,1%-át a KSH kiadásai.

A Kormányzati kommunikációval és konzultációval kapcsolatos feladatok előirányzat kiadási teljesítése 58,7%-kal növekedett a 2018. évhez képest, amelynek oka többek között a 2019. évi helyi és nemzeti önkormányzati választásokkal, valamint az európai parlamenti képviselők választásával kapcsolatos többletfeladatok ellátásához, illetve az aktuális kormányzati intézkedések kormányzati kommunikációjához kapcsolódott.

A **védelmi** funkcióba tartozó költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok tényleges kiadása a költségvetési évben 486,5 milliárd forint volt, amelynek fedezetéül 466,5 milliárd forint támogatás, valamint 19,1 milliárd forint bevétel szolgált.

A Magyar Honvédség (továbbiakban: MH) az Alaptörvényben és a honvédelmi törvényben foglalt feladatainak, valamint szövetségi kötelezettségeinek eleget tett. 2019-ben is kiemelt cél volt a stabil haderőstruktúra további megerősítése, a haderő professzionális jellegének erősítése és az MH megtartó képességének erősítése.

A katonai életpálya bevezetése érdekében 2015-ben indított béremelés 2019-ben is folytatódott, és további 5%-kal növekedett a katonák illetménye (a 2015. július 1-ét megelőző illetményhez képest átlagosan 50%-os a növekedés).

Az 1298/2017. (VI. 2.) Korm. határozattal meghirdetett „Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program” keretében folytatódott az MH fejlesztésének az elmúlt 25 év legnagyobb és legátfogóbb honvédelmi programja. A modernizációs fejlesztés az MH minden területét érinti. A Program célja egy korszerű eszközökkel felszerelt, a kor biztonsági kihívásaira adekvát válaszokat adó honvédség létrehozása úgy, hogy biztosítva legyen a társadalomból építkező háttország is. A Program keretében megkezdett merev- és forgószárnyas légi képesség bővítése, a gépesített lövész képesség erősítése, a légvédelmi képesség komplexebbé tétele, a hatékony irányítási-vezetési rendszer kiépítése, illetve a hazai hadiipar termékeként a többfunkciós buszok, illetve kézfegyverek beszerzése és gyártása az elvárt ütemben folytatódott.

Folytatódtak az egyéb hadfelszerelés fejlesztési programok is (pl.: Forgószárnyas képesség fejlesztésre 27,6 milliárd forint, Merevszárnyú szállító repülőgépekhez kapcsolódó rendszerekre, szolgáltatásokra 14,6 milliárd forint, Harckocsi és tüztámogató képesség fejlesztésre 34,7 milliárd forint, Páncéltörő fegyverrendszerekre 4,7 milliárd forint, Légvédelmi rakétaképesség fejlesztésre, rakétákra és üzemeltetésükre 12,5 milliárd forint, Gépjármű Beszerzési Programra 4,2 milliárd forint, Többfunkciós autóbuszok beszerzésére 2,7 milliárd forint, Egyéni fegyverzet fejlesztése keretében Kézifegyverek és Lőszerbeszerzésre 6,8 milliárd forint, MH tábori vezetési rendszerének kialakítására 14,4 milliárd forint került kifizetésre).

Az MH 2019-ben is részt vett a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésében, mely feladatra a biztosított többletforrásokból több mint 16,5 milliárd forintot költött a tárca.

A haderőképesség szinten tartása, fejlesztése és a nemzetközi katonai együttműködés zavartalansága érdekében a hazai és nemzetközi kiképzési feladatokra, az utóbbi részeként a pilóták nemzetközi képzésére ebben az évben is kiemelt figyelmet fordítottak, a feladatokra összesen 8,1 milliárd forintot költöttek.

Az **igazságszolgáltatási** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 2019-ben mintegy 201,1 milliárd forintot tettek ki, az előző évi teljesítésnél 20,6 milliárd forinttal többet.

A kiadások 71,3%-a a Bíróságok, 24,8%-a pedig az Ügyészség fejezetnél jelenik meg (a fennmaradó 3,9%-ot az IM fejezet célelőirányzatai jelentik).

A kiadás a Bíróságok esetében 17,3 milliárd forinttal (13,7%), az Ügyészségnél 0,6 milliárd forinttal (1,3%), míg az IM fejezet célelőirányzatai esetében 2,6 milliárd forinttal (49,5%) növekedett. A Bíróságok teljesítési előirányzatait a maradvány-igénybevétel növelte, amelyből többek között a távmeghallgatás és tárgyalótermi kép- és hangrögzítő eszközök beszerzése, irodai informatikai eszköz- és szoftverbeszerzések, a Balatonszemesi Oktatóközpont épület-kivitelezési munkái, a Magyar Igazságügyi Akadémia épületszárnyának felújítása valósult meg. Az IM fejezet esetében a növekedés a Magán- és egyéb jogi személyek kártérítése előirányzat magas teljesítésének, az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által hozott ítéletek alapján, az államot terhelő fizetési kötelezettségek, illetve az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás kifizetései emelkedésének) következménye.

A kiadások túlnyomó része, 192,6 milliárd forint (95,8%) az intézményeknél, míg 8,5 milliárd forint (4,2%) a fejezeti kezelésű előirányzatokon teljesült.

A **rend- és közbiztonság** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai összesen 666,5 milliárd forintot tettek ki, amelyhez a költségvetés 548,4 milliárd forint támogatást nyújtott, emellett 91,7 milliárd forint bevétel teljesült. Az elmúlt években a kormány jelentős fejlesztési forrásokat biztosított a funkcióba tartozó szervezetek feladatellátásának és képességeinek fejlesztése érdekében, valamint a válsághelyzetek kezelésére. A fejlesztések eredményeként a migrációs és terrorfenyegetettségi válsághelyzetek kezelésére a 2019. évben a Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások előirányzatán 16,1 milliárd forint kiadás, a terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások előirányzatán 28,0 milliárd forint kiadás teljesült. A Belügyminisztérium (BM) fejezet részére 2019-ben összesen 44,1 milliárd forint forrást biztosított a kormány fejezeti kezelésű előirányzatokon a migrációs és terrorfenyegetettségi válsághelyzetek kezelésére. A 2018. évi 131,9 milliárd forint felhasználáshoz képest a migrációs és terrorfenyegetettségi kiadások 87,8 milliárd forinttal csökkentek.

A **tűzvédelem** funkcióba tartozó BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és területi szervei többek között ellátták a polgári védelmi, tűzvédelmi feladatokat, ezek szakigazgatási tevékenységét, valamint jogszabályban meghatározott esetekben első- és másodfokú katasztrófavédelmi és vízvédelmi hatósági és szakhatósági, továbbá a kéményseprő-ipari feladatokat. A funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok (Önkéntes tűzoltóegyesületek és mentőszervezetek, az Önkormányzati tűzoltóságok normatív támogatása, az Önkormányzati tűzoltóságok eszközfejlesztésének támogatása, valamint az Önkormányzati tűzoltóságok bérrendezésének támogatása) kiadása összesen 115,6 milliárd forintot tett ki, amelyhez 98,7 milliárd forint támogatás és 7,6 milliárd forint bevétel került felhasználásra.

A **büntetés-végrehajtási** terület részére a költségvetés 88,0 milliárd forint támogatást biztosított, amelyet 10,7 milliárd forint bevétel egészített ki. A szervezet kiadásai meghaladták a 165,0 milliárd forintot. A beruházások területén folytatódott a börtönférőhelybővítési program végrehajtása, illetve a meglévő büntetés-végrehajtási intézetek korszerűsítése. A szervezet kiemelt célkitűzése volt a fogvatartotti foglalkoztatás további bővítése, ezzel is hozzájárulva az elítéltek társadalmi reintegrációjához.

Az oktatási tevékenységek és szolgáltatások funkciócsoporton belül az **iskolai előkészítés és alapfokú oktatás**, valamint a **középfokú oktatás** együttes kiadása az előző évhez képest 287,5 milliárd forintról 301,0 milliárd forintra, támogatása 277,6 milliárd forintról 291,7 milliárd forintra növekedett.

A forrásnövekedés döntően az egyházi, nemzetiségi önkormányzati és magán fenntartású köznevelési intézmények feladatainak támogatására szolgáló előirányzatokon jelentkezett.

A **felsőfokú oktatás** (az intézmények valamennyi funkciót tartalmazó és a fejezetek felsőoktatási célt szolgáló előirányzatai) tekintetében a 2019. évi kiadás 784,0 milliárd forint volt. Az ágazat támogatása 358,1 milliárd forintban realizálódott, ami 62,0 milliárd forinttal (21%-kal) haladta meg az előző évi teljesítést.

E funkcióhoz tartoznak az állami és nem állami felsőoktatási intézmények képzési és fenntartási feladatait, intézményi és központi infrastrukturális fejlesztéseit, a hallgatói juttatásokat, egyéb ösztöndíjakat, felsőoktatási szakmai fejlesztéseket és feladatokat, továbbképzéseket biztosító előirányzatok. Az állami intézmények kiadásaiként teljesült a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogram forrásainak döntő része, valamint a felsőoktatási kiválósági programok keretében biztosított források is. 2019-ben folytatódott az állami felsőoktatási intézmények előnytelen PPP konstrukcióinak kiváltása, valamint a korábbi években megkezdett infrastrukturális fejlesztések megvalósítása: a Pécsi Tudományegyetem Modern Városok Program részeként megvalósuló beruházása, a Testnevelési Egyetem új kampuszának kialakítása és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem beruházásának megvalósítása. Új beruházási elemként elkezdődött továbbá a Semmelweis Egyetem Semmelweis XXI. Fejlesztési Programjának végrehajtása is.

Az **egyéb oktatás** együttes kiadása 1089,8 milliárd forint, támogatása 804,7 milliárd forint volt. Az e funkciócsoportba soroltak közül a Klebelsberg Központ előirányzat a legjelentősebb volumenű, mely a vegyes (alap- és középfokú oktatást egyaránt magában foglaló) profilú előirányzat és a fenntartásában lévő köznevelési intézmények forrásait tartalmazza. Kiemelkedő tételek e funkciócsoporton belül a jelentős részben oktatási célú európai uniós Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP) források előirányzatai. E funkciócsoport alatt jelent meg továbbá a szakképzési centrumok működési költségének összege, az állami iskolákban a bevett egyházak által a kötelező tanóra keretében megszervezett hit- és erkölcsstan oktatás megtartásával járó kiadások, valamint az Erzsébet

gyermek- és ifjúsági táborok és a gyermek és ifjúsági szakmai feladatokhoz kapcsolódó források.

A központi költségvetésben a költségvetési szervek, szakmai fejezeti kezelésű sorok előirányzatainak funkcionális osztályozása szerint az **egészségügyi funkció** összesen 1059,7 milliárd forint kiadás és 169,1 milliárd forint támogatás állt rendelkezésre. Ezen előirányzatokhoz elsődlegesen az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó egészségügyi intézmények költségvetése tartozik. Az előző évhez viszonyított 6,7%-os kiadásnövekedésben meghatározó szerepet játszott az egészségügyi béremeléssel összefüggő többletfinanszírozás (2019. július 1-jétől – az eredetileg 2019. november 1-jétől esedékes béremelés előrehozásával – átlagosan 8%-os bérfejlesztésben részesült mintegy 78 ezer egészségügyi szakdolgozó, valamint ezen időponttól az egészségügyi szakdolgozói bértábla hatálya alá tartozó több mint 4 ezer védőnő).

A központi költségvetés jelentős többletforrásokat biztosított az Egészséges Budapest Program keretében megvalósuló fejlesztésekre. Az előbbieken túl a központi költségvetés 2019-ben is jelentős többlettel támogatta az egészségügyi intézmények gazdálkodását (a járó- és fekvőbeteg szakellátás finanszírozásának javítására, valamint egészségügyi ellátási és fejlesztési feladatokra adott támogatás), a népegészségügyi célú feladatokat, az oltóanyag (bárányhimlő elleni) beszerzését, az egészségügyi szakképzési (rezidens) rendszer működését, az Országos Mentőszolgálat fejlesztéseit (gépjármű-beszerzés), a MAZSIHISZ Szeretetkórház fejlesztését, továbbá a Modern Városok Program keretében új onkológiai központ kialakítása kezdődött meg a salgótarjáni Szent Lázár Kórházban.

A **társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatások funkció** összes kiadása 2019-ben 403,0 milliárd forintra teljesült. E funkción belül a kiadások 92,1%-a a szociális és jóléti intézményi szolgáltatások funkción keletkezett.

A **szociális és jóléti intézményi szolgáltatások funkció** kiadási előirányzata 371,1 milliárd forintra, míg a funkció részét képező Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) kiadása 181,5 milliárd forintra teljesült. 2019. augusztus 1-jével az SZGYF-ből való kiválás útján létrejött a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság (TEF), átvéve a társadalmi felzárkózás képzési, szervezési, területi módszertani és kutatási feladatait. Az SZGYF-hez 2019. december 31-én 109 intézmény tartozott, az állami intézményrendszer 48 639 férőhelyén összesen 42 402 fő ellátását biztosították, ezáltal a kihasználtság 87%-os volt. Az ellátottak 68,3%-a szociális ellátásban, 31,7%-a gyermekvédelmi, gyermekjóléti ellátásban részesült. A szociális és jóléti intézményi szolgáltatások funkció tartalmazza többek között a nevelőszülők díjazását is, míg az ágazat dolgozói számára a központi költségvetés támogatást biztosított a szociális ágazati összevont pótlék kifizetéséhez. A munkavállalók bérrendezése 2019-ben tovább folytatódott, valamint a 2019. évi minimálbér és garantált bérminimum emeléséhez a központi költségvetés szintén támogatást biztosított, mindösszesen 3,7 milliárd forint összegben.

Az **egyéb szociális támogatások funkcióhoz** tartozó előirányzatok kiadása 2019-ben 31,4 milliárd forintra teljesült. A funkción elszámolt kiadások tartalmazzák a Családpolitikai Programok előirányzat kiadásait, amelynek keretei között számos, a gyermekes családokat megszólító program került támogatásra (pl. "Klassz a pARTon" Cimborá Családi Fesztivál, Csodacsalád 2019. évi program). Az előző évek gyakorlatának megfelelően több, civil szervezetek, stratégiai partnerek által megvalósított program egyedi támogatása történt meg (pl. Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége, Három Királyfi, Három Királynő Alapítvány, Fiatal Családosok Klubjának Egyesülete), akik saját működésük körében sokat

tesznek a családpolitika, nőpolitika népszerűsítése, továbbá az időügyi programok támogatása érdekében.

Szintén e funkció tartalmazza a „Hozzájárulás a hadigondozásról szóló törvényt végrehajtó közalapítványhoz” megnevezésű fejezeti kezelésű előirányzatot. Az előirányzathoz történik a hadigondozásra jogosultak számára nyújtott, a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvényben foglalt hadigondozotti pénzellátások, valamint a térítésmentes gyógyszer és gyógyászati segédeszköz-ellátás költségének finanszírozása.

A funkció tartalmazza a 2019. július 1-jétől a Családvédelmi Akcióterv keretében bevezetett nagycsaládosok személygépkocsi-szerzési támogatása kiadásait. A program legalább hétszemélyes, új autó vásárlásához, vagy lízingeléséhez nyújt vissza nem térítendő támogatást a három vagy több gyermeket nevelők részére. Összege az autó vételárának 50%-a, de legfeljebb 2,5 millió forint.

A **sport és szabadidős tevékenységek és szolgáltatások** funkciócsoportba sorolt előirányzatokon 2019-ben összesen 345,7 milliárd forint kiadás teljesült. A funkciócsoport támogatása 272,7 milliárd forintban realizálódott.

A sport területén az állami feladatok ellátására a források biztosítottak voltak. A sportcélú fejlesztési támogatások, nagyobb része, valamint a szakmai támogatások az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben, kisebb része a Miniszterelnökség fejezetben kerültek betervezésre. A fejezetek részére biztosított támogatás lehetővé tette, hogy 2019-ben is megfelelően legyenek végrehajtva az államnak az utánpótlás-neveléssel, a versenysporttal, a szabadidősporttal, a sportlétesítmények üzemeltetésével és fejlesztésével, a sportági szakszövetségek támogatásával, a sportegészségügyi feladatok ellátásával és a doppingellenőrzéssel kapcsolatos feladatai.

Tovább folytatódott a 16 kiemelt sportág (asztalitenisz, atlétika, birkózás, evezés, judo, kajak-kenu, karate, kerékpár, korcsolya, ökölvívás, öttusa, sportlövészet, tenisz, torna, úszás, vívás) 2013-2020. közötti sportfejlesztési stratégiáinak megvalósítása érdekében az érintett sportágak sportszakmai és létesítmény-fejlesztési támogatása. Emellett a nagy hagyományokkal rendelkező fővárosi sportegyesületek (Budapesti Honvéd Sportegyesület, Budapesti Vasutas Sport Club, Ferencvárosi Torna Club, Magyar Testgyakorlók Köre, Újpesti Torna Egylet és Vasas Sport Club) 2013-2020. közötti sportfejlesztési stratégiáinak megvalósításához szükséges támogatások 2019. évi ütemét is finanszírozta a költségvetés. A 2019. évben biztosított volt a folyamatban lévő kiemelt projektek, pl. a Nemzeti Stadionfejlesztési Program (pl.: Illovszky Rudolf Stadion) elemeinek, valamint a Puskás Aréna befejezésének támogatása is.

Az e funkciócsoportba sorolt előirányzatok biztosítottak forrást a 16 kiemelt sportág és a 6 kiemelt sportegyesület szakmai feladatainak ellátásához, a Hungaroring Sport Zrt. 2019. évi támogatásához, a hazai rendezésű nemzetközi sportesemények szervezéséhez, így különösen több olimpiai sportág világbajnokságának, valamint a 2019. évi Maccabi Európa Játékok Budapesten történő megrendezéséhez.

A **kulturális tevékenységekre és szolgáltatásokra** fordított 2019. évi kiadás 472,1 milliárd forint összegben teljesült, ami 91,9 milliárd forinttal volt magasabb az előző évben teljesített 380,2 milliárd forintnál. A kulturális terület támogatása 399,1 milliárd forint volt 2019-ben.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alá tartozó közgyűjtemények és művészeti intézmények támogatása 2019-ben 82,4 milliárd forintra teljesült. Ennek keretében – az érintett intézmények működésének finanszírozásán túl – a központi költségvetés 1,9 milliárd forintos forrást biztosított pl. a Budapesti Tavasz Fesztivál és a CAFe Budapest Kortárs

Művészeti Fesztivál megrendezésére. A Közyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósításához 1,5 milliárd forintot, a Müpa Budapest Nonprofit Kft. szakmai feladatainak ellátásához 1,2 milliárd forintot, a nemzeti identitás erősítését célzó programok (Lázár Ervin Program, Sportlétesítmények) támogatásához 7,5 milliárd forintot, a vallásos alkotó közösségek, zenei együttesek és zenészek hosszú távú működéséhez 1,7 milliárd forintot, a Petőfi Irodalmi Múzeum működéséhez 2,0 milliárd forintot, a Budapesti Operettszínház számára 1,0 milliárd forintot biztosított.

A Liget Budapest projekt megvalósítását 26,9 milliárd forinttal támogatta 2019-ben a kulturális tárca.

A Makovecz Imre Alappal összefüggésben, mely az építész meg nem valósult tervei megépítését és az általa tervezett épületek megóvását célozza, 2,8 milliárd forint kiadás realizálódott.

A Csoóri Sándor Alap 4,4 milliárd forinttal járult hozzá a népi kultúra közösségteremtő műfajaiban tevékenykedő szervezetek, közösségek működéséhez.

A Magyar Művészeti Akadémia kulturális funkcióba tartozó kiadásai – így pl. működési kiadásai, pályázatok támogatása, kutatási tevékenység, kutatóintézet működtetése, a Magyar Építészeti Múzeum, a Nemzeti Szalon, Magyar Művészetek Háza programjai, a Múcsarnok és a Pesti Vigadó üzemeltetése és szakmai programjai, a Makovecz Emlékközpont működtetéséhez kapcsolódó feladatok – összesen 2,5 milliárd forintot tettek ki.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alá tartozó egyéb kulturális intézmények kiadása 5,5 milliárd forintba teljesült.

A **hitéleti tevékenységek funkciócsoportba** sorolt 2019. évi előirányzatok támogatásai összesen 67,0 milliárd forintba, kiadásai 70,7 milliárd forintba teljesültek. Az előző évhez viszonyítva a jelentős mértékű – 58,9 milliárd forint összegű – csökkenést elsődlegesen a 2019. évre betervezett, azonban a 2018. év végén megelőlegezett források rendezése érdekében átcsoportosított források, valamint a korábbi években megkezdett beruházások kifutása okozta. A rendelkezésre bocsátott további támogatások többek között megteremtették a lehetőséget a vallási közösségeknek a közösségi célok érdekében történő együttműködéshez. E támogatások zöme a valamennyi évben jelentkező szja 1% felajánlások és kiegészítésük biztosítása, a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezése kapcsán fizetett ingatlanjárdék, a hittanoktatás támogatása, a hazai kistérségi és külföldi egyházi személyek jövedelempótléka. Mindezekon túl a 2019. évben is kiemelt figyelem irányult az egyházi intézmények infrastruktúrájának a fejlesztésére, a megkezdett beruházások továbbvitelére. Ennek keretén belül több jelentős beruházás kapott támogatást, többek között az Esztergom-Budapesti Főegyházmege egyes fejlesztéseinek a 2020. évi budapesti Eucharisztikus Világkongresszussal összefüggő támogatására 2,5 milliárd forint, 1,2 milliárd forint a ciszterci rend rendi alapokmánya kihirdetésének 900. évfordulójához kapcsolódóan, 3,2 milliárd forint a premontrei rend alapításának 900. évfordulójához kapcsolódóan, illetve 1,3 milliárd forint az egyes szerzetesrendi fejlesztések megvalósításához. A 2019. évben is jelentős forrás állt rendelkezésre az egyházi épített örökség védelme, közösségi programok és beruházások céljára, pályázati rendszerben több mint kétszáz kedvezményezett részesült támogatásban, köztük jelentős számmal határon túli magyar ajkú egyházi szervezetek is.

Az **egyéb közösségi és kulturális tevékenységek** funkciócsoportba sorolt előirányzatoknál a 2019. évi kiadások 55,7 milliárd forint, míg a támogatások 37,0 milliárd forint volt.

E funkciócsoportba tartozik a civil önszerveződések működését és szakmai tevékenységét támogató Nemzeti Együttműködési Alap és több egyedi támogatás mellett számos civil

szervezet számára biztosított előirányzat, de ugyancsak ebben a funkciócsoportban jelennek meg a Nemzeti Sírkerthez és Nemzeti Emlékhelyekhez kapcsolódó kiadások és a volt köztársasági elnökök közcélú felajánlásai is.

A **tüzelő- és üzemanyag, valamint energiaellátási feladatok** funkció 2019. évi kiadása 17,2 milliárd forint, 3,5 milliárd forinttal magasabb a 2018. évi kiadásnál.

A **mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodás** szakigazgatási, kutatási feladatait ellátó intézmények és az ágazati feladatok kiadása összességében 416,7 milliárd forintot tett ki, ami az előző évi teljesítéshez képest 67,9 milliárd forinttal magasabb. A saját bevétel 36,5 milliárd forint, ez 0,3 milliárd forinttal magasabb, a támogatás 281,4 milliárd forint, ami 106,6 milliárd forinttal alacsonyabb az előző évinél. A kiadási teljesítés növekedését döntően a Vidékfejlesztési Program jelentős növekedése okozta.

A **bányászat és ipar** feladatait végző Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, valamint az építésügyi és területrendezési feladatokhoz kapcsolódó, valamint a Bányabezárás fejezeti kezelésű előirányzatok 2019. évi kiadásai összességében 7,3 milliárd forintot tettek ki a 2018. évi 6,3 milliárd forinttal szemben.

A **közlekedési és távközlési tevékenységek és szolgáltatások** funkció kiadása mindösszesen 1419,0 milliárd forintot tett ki, amely az előző évi teljesítéshez képest összességében 240,0 milliárd forinttal magasabb. A funkció kiadási növekményét elsősorban a közúti és vasúti projektekre, valamint a kormányzati infokommunikációs szolgáltatásokra fordított kiadások dinamikus növekedése okozta.

Az **egyéb gazdasági tevékenységeket és szolgáltatásokat** végző intézmények és feladatok kiadása 1059,4 milliárd forint, ami 69,9 milliárd forinttal (6,2%-kal) alacsonyabb az előző évi teljesítésnél. A bevételek 125,8 milliárd forintos teljesítése 64,8 milliárd forinttal magasabb, a támogatások 683,0 milliárd forintos összege 405,9 milliárd forinttal alacsonyabb az előző évihez képest. A kiadások változását döntően a Pest megyei fejlesztések, Az építőipari ágazat technológiai korszerűsítésére, hatékonyságának növelésére irányuló támogatás, a Beruházás ösztönzési célú előirányzat, a Turisztikai fejlesztési célú előirányzat kiadásainak növekedése, a Debreceni Észak-Nyugati Gazdasági Övezet infrastruktúra kapcsolatainak javítása érdekében szükséges önkormányzati feladatok ellátása, a Debreceni Észak-Nyugati Gazdasági Övezet közműfejlesztéseinek támogatása, a Határon túli gazdaságfejlesztési programok támogatása sorok megjelenése, a 2007-2013. évek közötti operatív programok visszaforgó pénzeszközeinek felhasználása és kezelése, a Gazdaságfejlesztés és Innovációs OP (GINOP), a Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP), valamint a Terület- és Településfejlesztési OP (TOP) kiadásainak csökkenése befolyásolta.

A **környezetvédelem** intézményi és ágazati célfeladatainak kiadása 395,1 milliárd forint volt, ami az előző évi teljesítéshez képest összességében 109,5 milliárd forinttal nőtt. Az intézmények (Nemzeti park igazgatóságok, Vízügyi Igazgatóságok) 2019. évi kiadásai 134,2 milliárd forintot tettek ki, amely 5,4 milliárd forinttal magasabb az előző évi összegnél, ezt főként a Nemzeti park igazgatóságok kiadásainak növekedése eredményezte. Az ágazat kiadásainak növekedését főként a Környezet és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP) kiadásainak növekedése befolyásolta. A 93,9 milliárd forintos bevétel azonos az előző évivel, a 100,4 milliárd forintos támogatás 246,6 milliárd forinttal alacsonyabb az előző évinél.

2.7. Az államháztartás alrendszereinek támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok 2019. évi költségvetési támogatásának előirányzata 36,4 milliárd forintot tett ki. Az évközi kormányzati intézkedések hatására az alapok összesen 76,9 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, ami 40,5 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot.

Garancia és hozzájárulás a társadalombiztosítási ellátásokhoz

A garancia és hozzájárulás címén 2019-ben a Nyugdíjbiztosítási Alap 29,7 milliárd forint, az Egészségbiztosítási Alap pedig 437,8 milliárd forint költségvetési támogatásban részesült.

A 2019. évi költségvetési törvény a *Nyugdíjbiztosítási Alap* részére „Kiadások támogatására pénzeszköz átadás” jogcímcsoporton 29,7 milliárd forint támogatást biztosított, mely teljes egészében átcsoportosításra került az alap részére.

Az *Egészségbiztosítási Alapnak* nyújtott támogatásokon belül előirányzati szinten teljesült a járulék címén átadott pénzeszköz (437,5 milliárd forint). A járulék címen átadott pénzeszköz a biztosítási jogviszonyból származó jövedelemmel nem rendelkező személyek (nyugellátásban részesülők, kiskorú személyek, felsőfokú nappali tanulmányokat folytatók stb.) után fizetett fix összegű egészségügyi szolgáltatási járulék fedezetül szolgált. Az év folyamán az Egészségbiztosítási Alap kisösszegű támogatásokban is részesült a kezelő szervénél foglalkoztatottakkal kapcsolatos (2019. évi bérkompenzáció, Prémiumévek program, illetve a kormányzati igazgatás törvényi szabályozása alapján a szabadságmegváltás és illetményemelés) kiadásaira. Ezen kiadásokra az Egészségbiztosítási Alapot összesen 0,3 milliárd forint illette meg a központi költségvetés céltartalékai terhére.

Helyi önkormányzatok támogatása

A helyi önkormányzatok 2019. évi feladataihoz a hatályos költségvetési törvény 728,9 milliárd forint állami támogatást biztosított, a tényleges kifizetés 778,5 milliárd forintot tett ki, mely magasabb a bázisénél. A 2018. évitől nagyobb összegű támogatás mintegy 60%-a szolgált fedezetül egyes kiemelt fejlesztési többletekre, közel 30%-a gyermekjóléti feladatok támogatására és további 10%-a működési feladatok ellátására volt fordítható a 2019. évben.

2.8. Adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások

Az államadóssággal kapcsolatos összes kiadás 1139,2 milliárd forint volt 2019-ben, amely 119,5 milliárd forinttal (11,7%-kal) haladja meg az 1019,6 milliárd forintos előirányzatot. Ezen belül az államadóssággal kapcsolatos összes kamatkiadás 1100,5 milliárd forint volt, amely 111,2 milliárd forinttal (11,2%-kal) haladta meg a 989,3 milliárd forintos előirányzatot. Mivel a költségvetés kamatbevételei 220,9 milliárd forinttal meghaladták az előirányzatot, így a nettó pénzforgalmi kamatkiadások 109,7 milliárd forinttal alacsonyabb összegben teljesültek, mint a tervezett.

Az államadósság utáni bruttó kamatkiadások előirányzathoz képesti 111,2 milliárd forintos túllépését elsősorban a csereakciók és visszavásárlások, valamint a tervezetthez képest magasabb összegű és hosszabb futamidejű hiányt finanszírozó államkötvény és hosszú futamidejű lakossági kötvény-értékesítés okozta.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatkiadásai 16,3%-kal, azaz 112,9 milliárd forinttal haladták meg a tervezettet, és 804,4 milliárd forintot tettek ki. A terveket meghaladó csereakciók, kibocsátások és visszavásárlások növelték a kiadásokat, a hozamok csökkenése

ugyanakkor kamatmegtakarítást eredményezett az év során, részben ellensúlyozva az előbbieket hatását.

A nem piaci értékesítésű államkötvények változó kamatozásúak, amelyek csökkenő hozamának köszönhetően kamatkiadásuk alig haladta meg a 0,02 milliárd forintot 2019-ben.

A kincstárjegyek kamatkiadása 1,5 milliárd forinttal nagyobb az előirányzat összegénél. Ezen belül a diszkontkincstárjegyek kamatkiadása 6,1 milliárd forinttal maradt el a tervezettől, ami a likviditásbőség következtében elmaradó állomány mellett a hozamok csökkenésének is köszönhető. A lakossági kincstárjegyek kiadása 7,5 milliárd forinttal nagyobb a tervezett szinttől, amely a 2018-ban megvalósított lakossági kamatemelés eredménye.

A forinthitelek kamatkiadása 2,4 milliárd forinttal lett alacsonyabb az előirányzott összegnél. A csökkenés a tervhez képest kissé alacsonyabb állománynak és a korábban lehívott hitelek átárazódásának, illetve az újonnan lehívott hitelek tervezettől elmaradó kamatának volt köszönhető.

A devizában jelentkező kamatkiadások az előirányzathoz képest 0,5 milliárd forinttal lettek magasabbak, és 186,0 milliárd forintot tettek ki. A tervekhez képesti eltéréseket elsősorban az év során visszavásárolt devizakötvények előrehozott kamatfizetése miatti kiadásnövekedés okozta, amit az egyéb devizahiteleknél jelentkező megtakarítás nem ellentételezett.

Összességében az államadósság tényleges költségét jobban mutató nettó kamatteher az 1100,5 milliárd forint összegű bruttó kamatkiadás és a 258,4 milliárd forint összegű bruttó kamatbevétel különbözeteként 842,1 milliárd forint volt 2019-ben, amely 109,8 milliárd forinttal, 11,5%-kal lett alacsonyabb az előirányzathoz képest.

A nettó eredményszemléletű kamatkiadások mintegy 24,3 milliárd forinttal csökkentek a tervhez képest.

2.9. Társadalmi önszerveződések támogatása

A társadalmi önszerveződések támogatása kiadási tétel magában foglalja a pártok és a pártalapítványok működésének támogatására átcsoportosítandó összegeket. A két cím 2019. évi eredeti, valamint módosított előirányzata összesen 5,8 milliárd forint volt, mely 5,6 milliárd forint összegben, 96,9%-ban teljesült. A 0,2 milliárd forint elmaradást az Állami Számvevőszék ellenőrzése alapján történt támogatáscsökkentések okozták (Jobbik Magyarországért Mozgalom – Párt, valamint a Demokratikus Koalíció). Továbbá ugyanezen pártok részéről az ÁSZ ellenőrzései alapján összesen 0,2 milliárd forint visszafizetésére került sor.

2.10. Kormányzati rendkívüli kiadások

A kormányzati rendkívüli kiadások mérleg soron 2019-ben 2,5 milliárd forint kiadás teljesült, míg a 2019. évi törvényi előirányzat 2,6 milliárd forint volt.

A mérleg sor kiadásain belül az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló 1992. évi XXXII. törvény alapján járó kárpótlási életjáradékokra 0,7 milliárd forintot, az 1947-es párizsi békeszerződésből eredő, az 1997. évi X. törvény alapján járó kárpótlási életjáradékokra 1,7 milliárd forintot fizettek ki, mindezek folyósítási költségei pedig 44,3 millió forintot tettek ki.

2.11. Kezességérvényesítés

A 2019. évi költségvetési törvény 47-57. paragrafusai határozták meg az állami kezesség és viszontgarancia vállalás lehetőségeit. Az alábbiak a törvényi rendelkezések sorrendjében mutatják be a kezesség-állományokat, a törvényben jóváhagyott kezesi, illetve

viszontgarancia keretek kihasználását, és az egyes kezesség- és viszontgarancia típusok kapcsán a beváltásokat.

Az állam által vállalt kezesség és viszontgarancia érvényesítésére a 2019. évi költségvetés 20,9 milliárd forint összegű előirányzatot tartalmazott hét alcímbre bontva. A tényleges kifizetés 14,8 milliárd forint volt. A teljesítés az eredetileg tervezett összeghez képest több mint 6 milliárd forinttal lett alacsonyabb. A tervhez viszonyított elmaradás alapvető oka, hogy a kis- és középvállalkozások (kkv-szektor) finanszírozásához kapcsolódó állami viszontgaranciák, valamint az exporthitel biztosításhoz kapcsolódó kezességek beváltásai jóval kedvezőbben alakultak a vártnál.

1) A költségvetési törvény 47. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján 100,0 milliárd forint keret mértékéig adhatott felhatalmazást a kormány **egyedi állami kezesség** vállalására 2019-ben. A 2019. év során egyedi kezességvállalási felhatalmazás kiadására és vállalására nem került sor.

A korábbi vállalások alapján fennálló egy egyedi állami kezesség beváltására került sor 2019-ben 43,5 millió forint összegben.

2) A 2019. évi költségvetési törvény 47. § (3) bekezdése lehetővé tette, hogy a **nemzetközi fejlesztési intézmények által nyújtott hitelekhez** összegszerű korlátozás nélkül adhasson a kormány felhatalmazást egyedi állami garancia vállalására. Ilyen típusú kezességvállalási felhatalmazás sem született 2019-ben.

Garancia érvényesítésére 2019-ben nem került sor.

3) A költségvetési törvény 48. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján 900,0 milliárd forint összegű állomány mértékéig vállalhatott az államháztartásért felelős miniszter – a kultúráért felelős miniszter javaslatára – 2019-ben **kiállítási garanciát**. E felhatalmazás alapján kilenc kiállításhoz kapcsolódva történt garanciavállalás, melyeket az általános indokolás mellékletei között szereplő, „Kiállítási garanciavállalások 2019. évben” című táblázat mutat be részletesen. (A vállaláskori érték a kiállítási garancia vállalásáról szóló, az államháztartásért felelős miniszter által kibocsátott kötelezvény aláírásának napján érvényes árfolyamon számított összeg. A garancia-állományok 2019. év végi adatai az eltérő árfolyam miatt nem egyeznek meg a vállaláskori értékkel.) A költségvetési törvényben a 2019. évre meghatározott keret a korábbi években vállalt és még élő állomány, valamint az újonnan vállalandó kötelezettségek együttes összegére értendő. A 2019. évi keret kihasználtsága – a 2018. évről áthúzódó állomány figyelembe vételével – egyszer sem lépte túl az állományi mértéket. A kiállítások csak néhány hónapig láthatóak, így a keretet megszűnésük után nem terhelik tovább.

A 2019. évben kiállítási garancia érvényesítésére nem került sor.

4) A 2019. évi költségvetési törvény 48. § (2) bekezdése lehetőséget adott arra, hogy a kormány a 2019. év során 50 milliárd forint összeghatárig engedélyezze közvetlen vagy közvetett állami tulajdonban lévő vasúttársaságok számára állami kezesség melletti hitel felvételét gördülőállomány beszerzésére az EUROFIMA Európai Vasúti Gördülőállomány Finanszírozási Társaságtól. Ilyen hitelfelvétel iránti igény 2019-ben nem merült fel.

5) A **Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (MFB)** pénzügyi műveletei kapcsán három típusú állami kötelezettségvállalási keretet határozott meg a költségvetési törvény (49. §). Az MFB forrásbevonásához (hitelfelvétel, kötvénykibocsátás) és a bank által harmadik fél javára, a kormány döntése alapján nyújtott készfizető kezességekhez, bankgaranciákhoz, illetve hitelekhez a bankról szóló törvény szerinti un. jogszabályi állami kezesség társul. Az MFB

által finanszírozott ügyletekhez kapcsolódó hosszú lejáratú deviza-hitelek árfolyamkockázatát – a kormány döntése esetén – az állammal kötött árfolyam-fedezeti megállapodások kezelik.

E költségvetési keretek és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak a 2019. év során:

	<i>keret és tény adatok millió forintban</i>		
	keret	keret terhelése* 2019. dec. 31-én	keret-kihasználtság
forrásbevonás	1 900 000	1 138 609	59,9%
készfizető kezesség, bankgarancia, hitelnyújtás	800 000	256 745*	32,1%
árfolyam-fedezeti ügyletek	2 000 000	1 609 679	80,5%

*A keret terhelésénél figyelembe veendő összeg nem egyezik meg az év végi állományi adatokkal, mivel 2019. évi adatként nem a tényleges állomány, hanem a vállalás összege számítódik.

A 2019-ben az MFB Zrt. 358,2 milliárd forint értékben vont be új forrást. A bank 151,3 milliárd forint összegben bocsátott ki forint kötvényt. A devizában bevont források részben kötvénykibocsátásból (304,8 millió euró), részben bilaterális és intézményi hitel (126,1 millió euró) felvételéből származnak.

A kormány 1430/2019. (VII. 26.) számú határozata alapján az MFB 38,8 millió euró összegben nyújtott hitelt a HDT Védelmi Ipari Kft. részére, amely mögött az állam készfizető kezessége áll fenn.

Az állami kezességgel fedezett, az MFB Zrt. által nyújtott hitelek és garanciák kapcsán a Garantiqa Hitelgarancia Zrt.-vel 2018-ban kötött garanciaszerződés alapján került sor állami kezesség lehívására 50 millió forint összegben.

2019-ben új árfolyam-fedezeti megállapodás megkötésére nem került sor.

6) Az Eximbank Zrt. tevékenységéhez kötődő alábbi pénzügyi műveleteket a bankról szóló törvény készfizető állami kezességgel biztosítja:

- a forrásszerzés céljából a kül- és belföldi hitelintézetektől elfogadott betétek és felvett hitelek, valamint kibocsátott kötvények visszafizetését;
- a deviza- és kamatcsere ügyletek pótlási költségéből eredő fizetési kötelezettségek teljesítését;
- a központi költségvetés terhére vállalt export-hitel garanciaügyleteket és egyéb export célú garanciaügyleteket.

A fenti ügyletekre megállapított költségvetési keretek (50. § (1)-(2) bekezdések) és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak az elmúlt időszak során:

keret és tény adatok millió forintban

	2018 keret	2018 tény	2018 kihasz- náltság	2019 keret	2019 tény	2019 kihasz- náltság
forrásbevonás, valamint deviza- és kamatcsere ügyletek pótlási költsége	1 200 000	750 764	63%	1 200 000	728 266	61%
export-hitel garanciaügyletek és egyéb export célú garanciaügyletek	150 000	12 585	8%	100 000	15 049	15%

A bank érintett adósságállománya, hitel-, illetve garanciaállománya a 2019. év egyetlen napján sem haladta meg a költségvetési törvényben meghatározott mértéket.

2019. évben az Eximbank mintegy 219,3 milliárd forint összértékű hitel és hitel jellegű terméket folyósított, melyből közel 211,8 milliárd forintnyi hitel és 7,5 milliárd forint garancia nyújtása valósult meg. A folyósított hitelek nagyságrendileg 88,6 milliárd forint többlet export és közel 139,8 milliárd forintnyi belföldi többlettermelés megvalósulását támogatta a becslések szerint.

Az Eximbank ügyfeleinek száma az utóbbi években jelentősen emelkedett, a 2016 végi 1094 ügyfél-darabszám 2019 végére 1610-re növekedett, amely a kkv-ügyfélkör bővülésének az eredménye.

A 2019. évben az Eximbank tevékenységét támogató állami kezesség lehívására nem került sor.

7) A 2019. évi költségvetési törvény 50. § (3) bekezdése a **MEHIB Zrt.** esetében a nem-piacképes, állami készfizető kezesség melletti biztosítási állomány felső határát állapította meg. A keret kihasználtságának meghatározása során a MEHIB Zrt. figyelembe veszi az ígérvényrel érintett, a szerződött, a fedezetbevett állományt, valamint a rövid lejáratú ügyletekre vonatkozó maximális kötelezettséget is.

E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

keret és tény adatok millió forintban

	2018.	2019.
keret	1 100 000	900 000
tény	277 400	633 500
kihasználtság	25,2%	70,4%

A biztosítási portfólió relációs szempontú diverzifikáltsága változott a 2018. év végi állapothoz képest. 2019-ben a MEHIB Zrt. összesen 46 viszonylatban nyújtott biztosítási fedezetet. Az egyedi üzletágban a Biztosító 17 relációval szemben vállalt kockázatot, míg a forgalmi típusú ügyletek tekintetében a portfólió lényegesen diverzifikáltabb maradt

(35 ország). A teljes biztosítási állomány 99,9%-a (632,8 milliárd forint) olyan országokkal szemben merült fel, amelyek Magyarország 2019-2030 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Exportstratégiájában, illetve a Keleti-, valamint a Déli-nyitás Stratégiájában megjelölt, kiemelt viszonylatok.

A kihasználtság országokénti rangsorában Egyiptom és Oroszország dominál, mely magas koncentrációs kockázatokat hordoz magában. Az öt legnagyobb állománnyal rendelkező ország együttes részesedése a teljes biztosítói állományból 86,7%. A további 38 reláció részaránya egyenként legfeljebb 4%.

Az állami kezesség melletti, nem-piacképes kockázatú biztosítási tevékenységgel kapcsolatos – 5,0 milliárd forintra tervezett – kárfizetések összege a 2019. évben 0,6 milliárd forint volt. A kárfizetésre öt forgalmi típusú kárügy kapcsán került sor, észak-macedón, koszovói, orosz és török viszonylatokban. Egyedi ügyletre nem volt kárfizetés.

8) A kis- és középvállalkozások forráshoz jutásának elősegítése érdekében a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (a továbbiakban Garantiqa) kezességvállalásaihoz a 2019. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (51. §). Az állami viszontgarancia mértéke a 2011. év júliusától vállalt ügyletek esetében 85% (a korábbi ügyleteknél az állami helytállás mértéke 70%). Az állami viszontgarancia melletti állományi keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	<i>keret és tény adatok millió forintban</i>	
	2018.	2019.
keret	650 000	750 000
tény	621 574	665 382
kihasználtság	96%	89%
az állomány állami viszontgaranciával biztosított összege	527 576	569 732

A Garantiqa 2019-ben is tovább bővítette készfizető kezességvállalási tevékenységét, a kkv-k finanszírozási forrásokhoz történő hozzáféréseinek megkönnyítése érdekében. A jelentősen növelte kezességvállalási portfólióját, 2015-2019 között a portfólió megduplázódott. 2019 végére az állami viszontgaranciával biztosított kezességvállalási portfólió 665,4 milliárd forintra emelkedett, ami 7%-os bővülést jelent az előző év azonos időszakához képest. A portfólió növekedési ütemének korábbi éveknél alacsonyabb mértékét több tényező együttes hatása okozta, amelyek közül meghatározó a kamattartam szorzó csökkentése volt: a 2019. január 1-től vállalt új ügyletek esetében a kezességvállalás forinthitelek esetén kizárólag csak a hitel tőkeösszegére, devizahitelek esetén pedig a tőke +20% helyett a tőke +10%-ra terjed ki.

Az állami viszontgaranciával biztosított kezességvállalási portfólió a 2019. évben jelentkező, az előző évekhez viszonyítottan kisebb mértékű növekedése azonban változatlanul dinamikus hitelkibocsátást támogatott. A Garantiqa kezességével biztosított hitelek állománya 2019 végére 20%-kal, azaz 1045,5 milliárd forintra, ezen belül az állami viszontgaranciás portfólió hiteleinek együttes összege 7%-os emelkedéssel, 871,1 milliárd forintra nőtt.

A Garantiqa 2019-ben több mint 31 800 darab kezességvállalási szerződést kötött, a szerződések 70%-a mikrovállalkozások hiteleihez kapcsolódott. A 2019-ben kötött

kezeségvállalási szerződések meghatározó része mikrovállalkozások rövid lejáratú ügyleteihez kapcsolódott, ugyanakkor a kezeségvállalás feltételeiben is támogatott hosszabb lejáratú, jellemzően beruházási hitelekhez vállalt kezeségek volumene együttesen növekedett. 2019-ben az éven belüli kezeségvállalások összegének mérséklődése mellett közel 50%-kal nőtt a 2-3 éves kezeségvállalások volumene. Az új ügyletek között továbbra is meghatározóak a kisebb összegű, egyszerűsített feltételrendszerű termékek aránya. A Garantiqa kezeségvállalási portfóliójának növekedése – a kockázatvállalási hajlandóság növelésére tett intézkedések mellett is – egészséges szerkezetben valósult meg.

A Garantiqa által vállalt kezeségek beváltására 2019-ben 714 darab ügyletben, 15,0 milliárd forint összegben került sor. A 2019. évi beváltások meghatározó része költségvetési viszontgarancia kezeségekhez kapcsolódott (14,0 milliárd forint), a kezeségek beváltására jellemzően kisebb összegű ügyletek esetében került sor, ezt az ebben az ügyletkörben kimutatott átlagosan 20,1 millió forint összegű kezeségbeváltás is jelzi. A kezeségek beváltásának ágazat szerinti megoszlása is a portfólió összetételét követi, a kereskedelem adja a beváltások volumenének 37%-át, meghatározó továbbá az építőipari, illetve a szállítási és szolgáltatási ágazathoz köthető ügyletek részesedése.

A 2019. évi költségvetési törvény a Garantiqa garanciaügyleteiből eredő fizetési kötelezettség előirányzatát 14 milliárd forintban rögzítette, a beváltott ügyletekhez kapcsolódó viszontgarancia kifizetésre a 2019. évben 12,1 milliárd forint összegben került sor. A beváltott kezeségekből származó követelések behajtási eljárásában 2019-ben változás nem volt, a 2019. évben lezárt követeléseken elért átlagos megtérülés 23,1% volt.

9) Az agrár-ágazat forráshoz jutásának elősegítése érdekében az Agrár-Vállalkozási Hítelgarancia Alapítvány kezeségvállalásaihoz a 2019. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (52. §). Az állami viszontgarancia mértéke 85%. E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

keret és tény adatok millió forintban

	2018	2019
keret	210 000	220 000
tény	205 400	203 400
kihasználtság	98%	92%

Az Alapítvány a 2019. évben 239,5 milliárd forinthatellomány mögé 203,4 milliárd forint összegben vállalt állami viszontgaranciával biztosított kezeséget, az e mögött álló viszontgarancia összege pedig 173,4 milliárd forint volt. Az Alapítvány aktivitása a korábbi évek növekedő tendenciáját folytatva továbbra is dinamikusan bővült, 2018-ban a megelőző évhez képest 25,5%-kal, a két évvel korábnál 33,7%-kal több kezeséget vállalt. Az új ügyletek között egyre nagyobb a kisebb összegű, egyszerűsített feltételrendszerű, célzott piaci igényekhez igazodóan kialakított kezeségi termékek aránya. Továbbra is meghatározó a mikrovállalkozások és a különböző egyéni vállalkozási formák (östermelők, családi gazdálkodók, egyéni vállalkozások) súlya az Alapítvány portfóliójában.

Az Alapítvány kezeségvállalásaihoz kapcsolódó állami viszontgarancia érvényesítése 1,9 milliárd forint volt, ami az eredetileg tervezett 2,4 milliárd forint a tervezett összegnek mindössze 79%-át tette ki. 2019-ben a beváltások száma és összege az előző évhez képest nőtt, a beváltási arány az ügyletek darabszáma alapján minimálisan csökkent, míg a kifizetett összeg alapján minimálisan növekedett. Az átlagos beváltás összege a 2018. évi 12,8 millió forintról 2019-ben 17,6 millió forintra nőtt.

10) A költségvetési törvény 53. §-a szerint állami kezesség áll fenn a **Diákhitel Központ Zrt.-nek** (továbbiakban: DHK) a diákhitel rendszer finanszírozására felvett hiteleiből, illetve kibocsátott kötvényeiből eredő fizetési kötelezettségei mögött.

A felsőoktatás finanszírozási formáinak átalakításához kapcsolódóan a DHK 2012 októberétől a korábbi szabad felhasználású diákhitel 1 termék mellett bevezette a kötött felhasználású diákhitelt (diákhitel 2). A diákhitel 2 kizárólag a felsőoktatási képzés önköltségének finanszírozására vehető igénybe állami kamattámogatás mellett.

A diákhitelt igénybe vevő hallgatók kumulált száma 2019 végére meghaladta a 409 ezer főt. 2019. december 31-én a diákhitel állomány összege meghaladta a 212 milliárd forintot. 2019-ben 14,6 milliárd forinthelet folyósított a DHK a hallgatóknak.

A DHK a 2019. évre vonatkozó finanszírozási tervét az államháztartásért felelős miniszter hagyta jóvá. A DHK adósságállománya 2019 végén összesen 182,1 milliárd forint volt. Az igénybe vett források:

- MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt.: 97,1 milliárd forint,
- Európai Beruházási Bank: 72,7 milliárd forint,
- Gránit Bank stand-by hitel: 1,3 milliárd forint,
- Kötvények: 11,0 milliárd forint.

Kezesség beváltására a DHK forrásbevonásai kapcsán 2019 végéig nem került sor.

11) Az állam a közsférában foglalkoztatottak számára – hét ágazati törvény alapján –, valamint a fiatalok otthonteremtésében a lakáscélú hitelekhez jutást kezességvállalással könnyítette meg. A bajba jutott lakáshitelesek számára kéttípusú állami kezesség nyújtott segítséget, ezek az ún. áthidaló és a gyűjtőszámla hitelekhez kapcsolódtak. (Mindezek együttesen **lakáskezességek**).

A 2019. év végén a lakáshitelek állománya együttesen 29,3 milliárd forintot tett ki, az állomány folyamatos csökkenése mellett. A lakáshitelek meghatározó részét mind az állomány (23,4 milliárd forint), mind a hitelek száma tekintetében a fiatalok lakáskölcsönei (ún. fészekrakó hitelek) teszik ki.

Az összes állami kezességgel biztosított lakáscélú hitelállomány nagy része az OTP Jelzálogbanknál (57,3%) és a CIB Banknál (23,0%) áll fenn, a maradék 19,7%-on 15 hitelintézet osztozott.

A tavalyi év során a lakáshitelezéssel (közsféra, fészekrakó, áthidaló, gyűjtőszámla) kapcsolatban eredetileg előirányzott 0,6 milliárd kezességbeváltásból végül 0,06 milliárd forint került kifizetésre. E kezesség érvényesítési kiadások meghatározó része – az állományi arányokhoz hasonlóan – az un. „fészekrakó” programhoz kapcsolódott.

12) A **takarékbetétről** szóló 1989. évi 2. törvényerejű rendelet 1993. június 30-áig hatályban volt 4. § (1) bekezdése szerint a takarékbetét összegének visszafizetéséért az állam helytáll. A rendelkezést hatályon kívül helyező törvény előírta, hogy az állam az 1993. június 30. előtt kötött betétszerződések alapján elhelyezett pénzeszközök tekintetében továbbra is helytáll, amely az Áht. alapján állami kezességvállalásnak minősült.

A kereskedelmi bankok és szövetkezeti hitelintézetek felszámolása során 2019-ben összesen 227,4 millió forint magyar államot megillető térülés érkezett a takarékbetétekre kifizetett kártalanítások után.

2.12. Egyéb kiadások

Az egyéb kiadások tényleges teljesítése 112,0 milliárd forintot tett ki, amely kevesebb lett a törvényi előirányzathoz képest (az előirányzat 93,2%-a). Az elmaradás fő oka, hogy a mérleg sorhoz tartozó néhány előirányzat – pl. Beruházás Előkészítési Alap, Átmeneti hulladék-közszolgáltatással kapcsolatos kiadások – kormányhatározatok alapján átcsoportosítással került felhasználásra, így közvetlen kifizetés erről a sorról nem történt. A mérleg sorot képező tételek közül az alábbiak emelendők ki:

A peres ügyekkel kapcsolatosan összesen 1,9 milliárd forint kifizetésére került sor. Ezen belül kiemelendő az ICSID /Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja/ által hozott ítéletek alapján átutalt közel 1 milliárd forint.

2019-ben év közben új tételként jelentek meg a költségvetésben a kormány által 2019. februárban meghirdetett és 2019. július 1-jétől elindult családvédelmi akcióterv részét képező babaváró támogatások: a kamattámogatás, a hiteltartozások elengedéséhez biztosított támogatás, valamint a babaváró támogatáshoz kapcsolódóan a bankoknak nyújtott költségtérítés. A 2019. évre történt tervezésnél ezekkel a jogcímekkel még nem lehetett számolni, így törvényi előirányzattal nem rendelkeztek, a szükséges forrásokat év közben az 1432/2019. (VII. 26.) Korm. határozat és az 1668/2019. (XI. 28.) Korm. határozat összesen 12,6 milliárd forintos összegben, átcsoportosítással teremtette meg. A három támogatási formára végül összesen 8,4 milliárd forint került kifizetésre.

Az adóbevallások feldolgozása és a kedvezményezettek igazolása alapján a személyi jövedelemadó 1%-ának közcélú felhasználására történő felajánlásokból 8,8 milliárd forintot utaltak át a civil kedvezményezettek javára, amely kevesebb lett az eredetileg tervezetthez képest (az előirányzat 84,2%-a).

A Magyar Államkincstár által lebonyolított pénzforgalommal kapcsolatosan 7,2 milliárd forint kiadás teljesült, amely valamelyest meghaladta a tervezettet (az előirányzat 114,7%-a). Itt kerültek elszámolásra a kincstári átutalásokhoz kapcsolódó GIRO díjak, VIBER forgalmi jutalékok, bankközvetítői díjak, MNB jutalékok, postai szolgáltatás díjai, SWIFT szolgáltatási díjak, KELER értékpapír számlavezetési díjak, valamint egyéb más díjak is.

A filmszakmai közvetett támogatások mozgókép törvény szerinti kiegészítő finanszírozása címén kifizetett 30,1 milliárd forint a tervezett közelében alakult (az előirányzat 95,4%-a).

A nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból eredő kiadások – az egyes nemzetközi pénzügyi intézmények részére fizetett alaptőke-hozzájárulások és tagdíjak – 6,1 milliárd forintot tettek ki 2019-ben, mely kissé meghaladta a tervezettet (az előirányzat 117,4%-a).

Az adósságszolgálat teljesítésével kapcsolatos járulékos kiadások 38,7 milliárd forintot tettek ki, mely meghaladta a tervezettet (az előirányzat 127,5%-a). Ennek döntő oka az év közben bevezetésre került új lakossági állampapír kiemelkedő kereslete miatti megemelkedett értékesítési jutalék kiadások.

2.13. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez

Az EU költségvetését illető hozzájárulási kötelezettség 2019. évi összege 365,3 milliárd forintot tett ki, amely összeg 13,3 milliárd forinttal magasabb a tervezett előirányzathoz (352,0 milliárd forint) képest. A tervezett és a teljesült kiadás közötti eltérést az uniós költségvetés év során végzett módosításai, valamint az uniós költségvetés tervezéséhez használt, illetve tényleges főösszegének és a befizetés forint/euró árfolyamának eltérése magyarázza.

2.14. Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások alapvetően az állami vagyonról szóló és a Nemzeti Földalapról szóló törvények hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodással összefüggő kiadásokat foglalták magukban. Az állami vagyongazdálkodás kifizetései azonban nemcsak a két, nevesített költségvetési vagyonnevezet teljesítéseit, hanem a törvény útján vagy miniszteri rendeletben kijelölt tulajdonosi joggyakorlási feladatot ellátó egyes fejezetek elkülönítetten megjelenő tulajdonosi ügyleteinek tételeit is tartalmazták.

Az Áht. szerint az állami vagyonnal összefüggő kiadások többsége megjelenik a központi költségvetés mérlegében, egy részük (pl. a kölcsönnyújtás) azonban finanszírozási kiadásnak minősül, amely nem érinti a központi költségvetés egyenlegét.

Az állami vagyonnal kapcsolatos költségvetési kiadások közel 517,1 milliárd forintot tettek ki a 2019. évben. Az év során megvalósult törvényi módosítások, kormány-, illetve miniszteri hatáskörben jóváhagyott átcsoportosítások a vagyonkiadások eredetileg 339,6 milliárd forint összegű előirányzatát összességében 535,5 milliárd forintra növelték. Az állami vagyonkiadásainál mind az ingatlanberuházások és vásárlások, mind a társasági portfólió tételeit átrendezték az évközi módosítások.

A tényleges kiadások közel 18,5 milliárd forinttal elmaradtak a módosított előirányzattól, amely alapvetően a Paks II. beruházást finanszírozó tőkeemelés elmaradásának, illetve az ingatlanberuházások esetén a Beruházási Ügynökség tevékenysége mérsékeltebb felfutásának a következménye.

A vagyonkiadásokon belül jelentős a **társaságokkal kapcsolatos kiadások** közel 380,1 milliárd forintos összege, melynek jelentős része a tőkeemelési és részesedésszerzési célú kifizetések 2019. évi összege, együttesen 278,6 milliárd forintot tettek ki. A 2019. évben az alábbi jelentősebb akvizíciók, fejlesztési és likviditási célú tőkeemelések valósultak meg:

- Paks II. Atomerőmű Zrt. 75,4 milliárd forint összegű tőkeemelése részben az erőmű beruházás, részben a társaság működésének és tevékenységének finanszírozását szolgálta;
- az Antenna Hungária Zrt. 55,0 milliárd forintos tőkeemelése a magyarországi Telenor cégek 25%-os részesedésének megszerzéséhez biztosított fedezetet;
- az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. 26,3 milliárd forint összegű tőkeemelése az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátását segítette;
- a Magyar Export-Import Bank Zrt. 25,2 milliárd forint összegű tőkeemelése a bank tevékenységbővüléséhez járult hozzá;
- az MVM Magyar Villamos Művek Zrt. közel 15,2 milliárd forint összegű tőkeemelése a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt.-nek továbbadva hálózatfejlesztési célokat finanszírozott;
- az Ózdi Acélművek Zrt.-ben történő 20%-os részesedés szerzés 11 milliárd forint összegű kiadást jelentett;
- az Adria Port Zrt. 10,5 milliárd forint összegű tőkeemelése a trieszti kikötői terület és a használatát biztosító koncessziós lehetőség megvásárlásának fedezetét adta.

A társaságokkal kapcsolatos kiadásokon belül, támogatásként közel 97,5 milliárd forintot nyújtott az állam tulajdonosként társaságainak. Ezen belül a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. számára működésének finanszírozására és a

hulladékgazdálkodási rendszerben betöltött szerepének teljesítése érdekében a 2019. év során együttesen 38,8 milliárd forint támogatásban részesült.

A regionális víziközmű társaságok (TRV Zrt., ÉRV Zrt., ÉDV Zrt., DRV Zrt., DMRV Zrt.) együttesen 10,9 milliárd forint támogatást kaptak 2019. évben feladataik ellátására.

A Magyar Nemzeti Filmalap Közhasznú Nonprofit Zrt. filmszakmai tevékenységének, illetve működésének finanszírozását 12 milliárd forint szolgált.

Az állami vagyongazdálkodási közfeladatot ellátó MNV Zrt. működését 7,8 milliárd forint, a Beruházási Ügynökség működését 3,9 milliárd forint összegben finanszírozta az állam.

A 13,8 milliárd forint adta a minimálbér-emelésből és a garantált bérminimum-emelésből eredő közvetlen és közvetett bérfejlesztések kormány által jóváhagyott megvalósításának forrását.

Ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos kiadások esetében a módosított előirányzat alulteljesült, összesen 97,9 milliárd forint került felhasználásra.

Az állami vagyon kiadásai között megjelenő ingatlanberuházási és vásárlási kiadások döntő része 78,0 milliárd forint az MNV Zrt. tevékenységéhez kötődik.

Az MNV Zrt. ingatlanvásárlásokra, költségvetési szervek elhelyezésére 20,2 milliárd forintot, saját és a vagyongazdálkodók elszámolt beruházásaira közel 8,8 milliárd forintot fordított. Sportcélú ingatlanok vásárlására és beruházásaira együttesen 17,0 milliárd forintot fizetett a költségvetés. A Hungexpo fejlesztése – az oda tervezett kiemelt eseményekre figyelemmel – 8,0 milliárd forinttal növelte az állami vagyon kiadásait. Ipari parkok létesítését 6,6 milliárd forint szolgált.

A Nemzeti Eszközkezelő Zrt. a 2019. évben mintegy 5,3 milliárd forintot használt fel az ingatlanvásárlások finanszírozására, összesen 1582 db ingatlant vásároltak meg.

Az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó ingatlanok fenntartására 12,2 milliárd forint állt rendelkezésre 2019-ben. Az üzemeltetési és őrzési költségek kapcsán a tényleges kifizetés együttesen 11,8 milliárd forint volt a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. által kezelt ingatlanok fenntartásával, karbantartásával együtt.

A Nemzeti Földalap kiadásainak 70%-át tette ki a termőföldvásárlás (5,3 milliárd) és az életjáradéki program (8,7 milliárd forint), amely összegek kis mértékben elmaradtak a tervezett összegektől.

A termőföldvédelmi kiadások kiterjedtek mind az 1/1 arányú ingatlanok megszerzésére, mind az osztatlan közös tulajdoni hányadok csökkentésére, mind pedig áthúzódó hatásként a sikertelen végrehajtási eljárásokban korábbiakban kötelezően előírt állami ingatlanszerzésekre. Utóbbi tétel részesedése fokozatosan csökkent a megváltozott vonatkozó jogszabályi környezetre figyelemmel.

A termőföldek után fizetett életjáradék fokozatosan csökkenő mértéket mutat. A járadékosok száma a 2019. évben – csökkenő tendenciát mutatva – mintegy 13 300 fő volt. Az életjáradék ellenében az államhoz került, többségében nehezen hasznosítható, kisebb részben hasznosíthatatlan (számos esetben osztatlan közös tulajdonban lévő), elszórtan elhelyezkedő, kisebb térmértékű termőföldek hozadéka nem fedezi az éves életjáradék fizetési kötelezettségeket.

A 2019. évtől kezdődően új elemként jelentek meg az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások között a Beruházási Ügynökség által előkészített és megvalósított kiemelt kormányzati magasépítési beruházásokkal kapcsolatos kiadások.

A kormány a 2019. évben 13 egyedi és 3 programszerű kormányzati magasépítési beruházás előkészítéséről és megvalósításáról döntött. Az egyedi beruházások kiadásai 192,5 millió forintot, míg a programszerű beruházásoké (sportparkok és tantermek) 1,3 milliárd forintot tettek ki. Az előirányzatoktól elmaradó csekélyebb összegű kiadások elsősorban az érintett beruházások előkészítésének, valamint a fokozatosan kiépülő finanszírozási keretrendszer átadás-átvételi folyamatainak elhúzódására vezethetőek vissza.

A fenti két kategória egyikébe sem tartozó **egyéb kiadásokra** 43,1 milliárd forintot fordított az állam, mely a módosított előirányzatot 14,7 milliárd forinttal haladta meg. Az eltérés alapvetően az automatikusan túlteljesülő, az ingatlan ügyletekhez kapcsolódó ÁFA-elszámolási előirányzatnál jelentkezett. Ez a 17,8 milliárd forintos tétel jelenti a kiadáscsoport meghatározó tételét is.

2019-ben az állami vagyon kapcsán felmerülő finanszírozási jellegű kiadásokat a tulajdonosi kölcsön-nyújtások jelentették, amelyek együttes összege közel 48,4 milliárd forint volt. A kölcsönöket az alábbi társaságok kapták az államtól:

- Antenna Hungária Zrt.: közel 45,9 milliárd forint;
- Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.: 2,0 milliárd forint;
- Nemzeti Energiagazdálkodási Zrt.: 0,5 milliárd forint.

B.

Az államháztartás központi alrendszere hiánya, finanszírozása, az államadósság kezelése

1. A központi költségvetés finanszírozása

Makrogazdasági és finanszírozási környezet 2019-ben

2019 egészét tekintve az állampapír-piacon minden lejáraton csökkentek a hozamok. Az év első négy hónapjában mind az éven belüli, mind a hosszú lejáratokon stagnáltak a hozamok. Ebben az időszakban a hazai makrogazdasági hírek alapvetően kedvezőek voltak, és a globális befektetői hangulat is támogató volt. Április végétől augusztus közepéig az éven belüli hozamok továbbra is stagnáltak, ezzel szemben a hosszú hozamok fokozatosan egyre lejjebb ereszkedtek. A hazai makrogazdasági mutatók továbbra is jól alakultak. Ezzel szemben a globális növekedési kilátások romlottak ebben az időszakban, amiben elsősorban az amerikai-kínai kereskedelmi háború, a britek uniós kilépésével kapcsolatos bizonytalanság, a világszerte magas államadósság, valamint a monetáris és fiskális politika beszűkült mozgásteret játszott szerepet. A régió és Magyarország befektetői megítélése viszonylag kedvező volt ebben az időszakban, ami lehetővé tette az MNB számára a laza monetáris politika fenntartását, és hozzájárult a hazai állampapír-piaci hozamok csökkenéséhez. Az új lakossági állampapír (MÁP Plusz) rendkívül sikeres bevezetése, és így a piaci államkötvénykínálat szűkülése is hozzájárult a hosszú állampapírpiaci hozamok csökkenéséhez. Augusztus közepétől az év végéig a rövid hozamok nem változtak jelentősen, továbbra is nulla körül ingadoztak. Az Európai Központi Bank (ECB) és a Fed monetáris lazítása (menyiségi lazítás újraindítása, illetve kamatcsökkentések) teret engedett a laza monetáris politika fenntartására. Ezzel szemben a hosszú (5, 10 és 15 éves) lejáratokon hozamemelkedésre került sor. A globális növekedési kilátások továbbra is kedvezőtlenül alakultak, a főbb kockázati tényezőkben (amerikai-kínai kereskedelmi feszültségek, a brit kilépéssel kapcsolatos bizonytalanság) csak az év legvégén került sor előrelépésre. Mindez a magyar növekedési

kilátásokra is kedvezőtlen hatással volt, rontva a hazai eszközök kockázati megítélését, ami év végén emelte a hosszú hozamokat.

A **referenciahozamok** 2019 decemberének végén az egy évvel korábbinál alacsonyabb szinten álltak. A legrövidebb, 3 hónapos lejáraton egyetlen bázisponttal, a 6 és 12 hónapos lejáratokon 0,1-0,4 százalékponttal mérséklődtek a forinthatamok. A legnagyobb mértékben, 1,3 százalékponttal az 5 éves referenciahozam csökkent. A 3, valamint a 10 és 15 éves lejáratokon 0,9-1,0 százalékponttal estek a forinthatamok.

Az **aukciós hozamok** alakulása lényegében a referenciahozamok mozgását követte. Az éven belüli aukciós hozamok 0,0-0,4 százalékponttal csökkentek az év végéig. A 3, 5, 10 és 15 éves lejáratokon 1,0-1,5 százalékponttal csökkent az aukciós átlaghozam. Az átlagos fedezettség a kincstárjegy-aukciókon 2,2-et, míg a kötvényaukciókon 2,8-et ért el.

2019 folyamán az euró árfolyama a 312,82-336,71 Ft/euró közötti sávban mozgott. Az euró átlagos árfolyama 2019-ben 325,35 Ft/euró volt, ami jelentősen gyengébb volt az előirányzatkor tervezett 311,30 Ft/euróval szemben. 2019. december 31-én a tervezett árfolyamhoz képest tekintélyes gyengüléssel 330,52 Ft/euró árfolyammal zárt, amely az év végi adósság szempontjából lényeges volt.

A külföldiek forint állampapír-befektetései 2019-ben jelentős ingadozás mellett az év során emelkedtek, és év végéig 207,1 milliárd forinttal, 4168,0 milliárd forintra nőtt az állományuk.

1. A finanszírozási igény alakulása

A kincstári kör hiánya 1218,6 milliárd forint volt. A nettó finanszírozási igényt növelte az EU transzferekkel és egyéb forrásokkal kapcsolatos 58,2 milliárd forintos negatív egyenleg.

A kincstári elszámolási rendszerből látható hiány nem egyezik meg a normaszövegben megjelenített, helyi önkormányzatok nélküli államháztartási hiánnyal. Ennek oka az éves költségvetési beszámolók és a kincstári nyilvántartás szerinti teljesítési adatok közötti eltérések, amelyek elsősorban a következőkből adódnak:

- a kereskedelmi banknál vezetett fizetési számlák és a házipénztárak kincstárba be nem jelentett forgalma;
- a költségvetésen kívül kezelt tételek kincstárba be nem jelentett rendezése.

A bruttó finanszírozási igény a nettó finanszírozási igény, valamint az adósságtörlesztések összegeként adódik. Az eredeti futamidejét tekintve éven túli futamidejű államadósság törlesztések és bevonások az alábbiak szerint valósultak meg:

	<i>milliárd forintban</i>
Forinthitelek	14,3
Devizahitelek	45,1
Forintkötvények*	4138,7
Devizakötvények	850,4
Éven túli törlesztések összesen	5048,5

*Az előirányzat szerint a tervezett forintkötvény törlesztés 2156,0 milliárd forint volt. Az ezt meghaladó törlesztés tartalmazza a következő években lejárató kötvények visszavásárlását és hosszabb kötvényre történő cseréjét, valamint a lakossági kötvények visszavásárlását is.

Az éven túli lejáratokon a forinttörlesztések összesen 4153,0 milliárd forintot, míg a devizatorlesztések 895,5 milliárd forintot tettek ki.

A finanszírozás alakulása a 2019. év során

A 2019. évi előirányzat tervezése során a finanszírozási terv a hatályos államadósság-kezelési stratégia alapján került meghatározásra. Az államadósság kezelés kiemelt célja a csökkenő államadósság ráta, az államadósság devizaarányának mérséklése és a közvetlen lakossági tulajdonú állampapír állomány további növelése volt. További stratégiai célkitűzések voltak a forintpiac továbbfejlesztése, a piaci likviditás erősítése és a lakossági állampapír állomány futamidejének növelése. A 2019. év során folyamatosan teljesültek az adósságkezelési stratégia részét képező, az adósság szerkezetére vonatkozó teljesítménymutatók.

A 2019. évi költségvetési hiány finanszírozása döntően forintkibocsátásokkal, 1110,3 milliárd forint összegű piaci és lakossági államkötvény értékesítésével történt. Ezen felül a hiány finanszírozását szolgálták a szintén forintban folyósított kedvező kamatozású célhoz kötött projektf finanszírozó hitelek: 54,7 milliárd forinthitel és 53,6 milliárd forint értékű devizahitel.

Az 5048,5 milliárd forint értékű adósság-visszafizetés finanszírozása érdekében 6436,5 milliárd forint értékű forint-államkötvény kibocsátására és 91,9 milliárd forint összegű belföldi devizakötvény kibocsátásra került sor. Az adósságmegújítási célú kincstárjegy állomány 1479,9 milliárd forinttal csökkent 2019-ben.

A likviditáskezeléssel kapcsolatos műveletek során 406,5 milliárd forinttal csökkent a kincstárjegyek állománya. A KESZ záró állománya 2019-ben 537,1 milliárd forinttal csökkent az előző év végéhez képest, amely főként abból adódott, hogy jelentős mennyiségben kerültek visszavásárlásra piaci és lakossági állampapírok az év során, valamint a tervezett devizakötvény kibocsátásra nem került sor. A terven felüli devizakötvény visszavásárlások összege is hozzájárult a KESZ állomány csökkenéséhez.

Az alábbi táblázat az egyes adósságinstrumentumok nettó kibocsátásának eredeti előirányzatban szereplő és ténylegesen megvalósult értékeit tartalmazza.

Nettó kibocsátás 2019-ben

milliárd forintban

	Előirányzat tervezésekor (2018.05.22)	Az éves finanszírozási kiadványban publikált (2018.12.21)	2019. tény
Forintinstrumentumok nettó kibocsátása	1 587,5	1 894,0	1 564,4
Államkötvények	1 161,4	946,7	545,7
Diszkont kincstárjegyek	-11,7	0,0	-580,0
Lakossági állampapírok (kötvényekkel együtt)	296,4	799,7	1 558,3
Hitelek	141,4	147,6	40,4
Devizaadósság nettó kibocsátása	-170,4	-633,9	-750,0
Államkötvények	-76,7	-597,9	-758,5
Hitelek	-93,7	-36,0	8,5
Összes kibocsátás	1 417,1	1 260,1	814,4

A 2019. évi nettó kibocsátás az előirányzathoz képest kisebb összegben és jelentősen eltérő szerkezetben valósult meg. A kedvező piaci és lakossági kereslet következtében és a KESZ magas állománya következtében az elmúlt években lehetőség volt a devizaadósság nagymértékű csökkentésére. A finanszírozásban folytatódott a lakossági állampapírok előző években elkezdődött értékesítésének növekedése. A nettó kibocsátás 2019-ben 814,4 milliárd forint volt, amelyen belül a nettó forint kibocsátás nagyjából az előirányzat tervezésekor prognosztizált szinten alakult, a nettó kibocsátás csökkenését a nettó devizakibocsátás változása okozta. A lakossági állampapírok kiemelkedő növekedésére reagálva csökkent a diszkontkincstárjegyek állománya. A jelentős mértékű negatív nettó deviza-kibocsátás azt jelenti, hogy a devizaadósság összege nagymértékben mérséklődött 2019-ben, ami a devizaadósság arányának 17%-ra csökkenését eredményezte.

A forint államkötvénypiacon a bruttó forint államkötvény kibocsátás jelentősen meghaladta a tervezettet, amely a csereaukciók magas, tervekben nem szereplő volumenének és a többletértékesítésnek köszönhető. A csereaukciók által a törlesztés jóval meghaladta a tervekben szereplő összeget, illetve a kedvező likviditási helyzetben a tervezettnél nagyobb összegben vásárolt vissza későbbi években lejáró államkötvényt az ÁKK. A tervet meghaladó visszavásárlások következtében jelentősen nőtt a piaci kötvényadósság futamideje 2018. év végéhez képest.

A diszkontkincstárjegyek nettó kibocsátása csökkent a többlet likviditás mérséklése érdekében, ami egyúttal kedvezően hatott az államadósság hátralevő futamideje szempontjából, csökkentve a megújítási kockázatot. A lakossági állampapírok állománya a versenyképes hozamok következtében 2019-ben is nagymértékben, 1558,3 milliárd forinttal nőtt, a növekedés teljes egészében a háztartási szektor vásárlásából adódott 2019-ben. A növekedéshez elsősorban az év közepén bevezetett rendkívül sikeres Magyar Állampapír Plusz járult hozzá.

2. Állampapírok értékesítése

Forintfinanszírozás

Az adósságkezelés 2019-ben is törekedett arra, hogy az állam forrásbevonása során a **hosszabb** futamidejű, 3, 5, 10 és 15 éves futamidejű finanszírozást biztosító államkötvények játsszanak meghatározó szerepet. Az irántuk mutatkozó kereslet következtében a terveket folyamatosan meghaladták a kibocsátások.

2019-ben a változó kamatozású 5 éves kötvényen kívül minden további kötvényt fix kamatozással értékesített az ÁKK Zrt. Az egyes futamidőket tekintve a kötvénysorozatok piacra bocsátott mennyiségét a következő táblázat mutatja be:

A 2019. év során kibocsátott kötvénysorozatok

	Futamidő	Aukciók száma	Aukciós kibocsátás az év során	Nem-kompetitív értékesítés	Év végi sorozatnagyság
	év	db	milliárd forintban		
2021/C	3	4	97	16	270
2022/C	3	15	309	56	378
2023/B*	5	16	132	27	484
2024/C	5	21	623	140	1 132
2025/C	5	3	65	14	82
2027/A	10	2	50	15	1 202
2030/A	10	20	501	116	618
2038/A	15	8	121	30	192

*Változó kamatozású kötvény

A kötvényaukciók során elfogadott összes mennyiségén belül a szokásos módon az 5 éves államkötvények aránya volt a legmagasabb. A bruttó kötvénykibocsátás futamidő szerinti szerkezetén belül az előző évhez képest a 10 és 15 éves kötvények részesedése növekedett, a 3 és 5 éves futamidejű kötvények részesedése csökkent az előző évi kötvény részesedéséhez képest.

A nemzetközi és a belföldi állampapír-piac tendenciáira tekintettel az ÁKK Zrt. rugalmas aukciós rendszert alkalmaz, amelynek szerves részét képezi a nem kompetitív kötvényértékesítés. A rendszer lehetőséget teremt arra, hogy amennyiben a piaci igények jelentősen meghaladják az aukción elfogadásra került összeget, akkor további befektetők tudjanak államkötvényekhez jutni. Az ily módon értékesített kötvények összege 413,1 milliárd forintot ért el 2019-ben, ami jelentős részét képezi a tervet meghaladó kötvényértékesítésnek.

A nagy lejáratok okozta likviditás-ingadozások kezelése és a lejáratok kockázat csökkentése érdekében a meghirdetett aukciós naptár szerinti, rendszeres – de a tervezett összeget meghaladó volumenben – államkötvény visszavásárlási aukciókra került sor 2019-ben is, összesen 907,8 milliárd forint névértékben. Ezáltal egyenletesebbé vált az államkötvények lejáratok szerkezete, csökkent a forintadósság refinanszírozási kockázata.

2019-ben a finanszírozás alakulása lehetővé tette, hogy a diszkontkincstárjegyek elsősorban likviditás-kezelési szerepet töltsenek be, a nettó törlesztés 580,0 milliárd forintot tett ki.

A forint finanszírozás növelése és a belföldi lakossági állampapírok súlyának emelése érdekében az ÁKK Zrt. versenyképes árazással, termékpaletta szélesítésével, az értékesítési hálózat folyamatos bővítésével tovább növelte jelenlétét a belföldi lakossági piacon. A lakossági állampapírok nettó kibocsátása 2019-ben újabb rekord szintet ért el, lényegesen hozzájárulva így a forintban történő finanszírozás növeléséhez.

2019. júniusában bevezetésre került egy új lakossági állampapír, az 5 éves futamidejű Magyar Állampapír Plusz (MÁP Plusz), illetve novembertől a postákon kapható nyomdai Magyar Állampapír Plusz. A MÁP Plusz elsődleges szerepet játszott a lakossági állampapír állomány bővülésében, év végére állománya elérte a 3196,2 milliárd forintot. Emellett még az egy-, illetve kétéves Kincstári Takarékjegyek állománya növekedett 51,3 milliárd forinttal és a Babakötvény állomány 24,9 milliárd forinttal az év során. Az Egyéves Magyar Állampapír állománya 2019-ben 1011,8 milliárd forinttal csökkent, míg a Prémium Magyar Állampapír

állománya 57,8 milliárd forinttal kisebb az előző év végi állománynál. MÁP Plusz nagy összegű értékesítéséhez jelentős mértékben hozzájárult a többi, időközben lejáratú vagy visszaváltott lakossági állampapír közvetlen MÁP Pluszba fektetése.

A lakossági befektetések egyszerűsítése érdekében május végével megszüntetésre került négy korábbi, a lakosság körében kevésbé népszerű lakossági állampapír értékesítése, amelyek állománya év végén a következőképpen alakult: Bónusz Magyar Állampapír 451,4 milliárd forint, Kétéves Magyar Állampapír 215,2 milliárd forint, Kincstári Takarékjegy Plusz 8,3 milliárd forint, míg a Féléves Magyar Állampapír állománya év végére megszűnt.

2019-ben a hosszú futamidejű lakossági állampapírok növekedése meghaladta a teljes állomány növekedését, a rövid futamidejű lakossági állampapírok állománya nominálisan csökkent.

Az egyes infrastrukturális, vidékfejlesztési és oktatási programok finanszírozására az állam forinthitelt vett fel nemzetközi fejlesztési intézetektől (Európai Beruházási Bank, Európa Tanács Fejlesztési Bank) 54,7 milliárd forint értékben.

A forintadósság átlagos hátralevő futamideje 2018. és 2019. év végén az alábbiak szerint alakult:

	Átlagos hátralevő futamidő (év)	
	2018.12.31	2019.12.31
Magyar Államkötvény	4,53	4,96
Forint értékpapír összesen	3,27	3,93
Forinthitel	9,05	8,23
Forintban denominált adósság összesen	3,56	4,15

Devizafinanszírozás

2019-ben külföldi piacon forrásbevonásra nem került sor, azonban a belföldi finanszírozás részeként a Prémium Euró Magyar Állampapír új sorozatának kibocsátására került sor összesen 69,4 milliárd forint értékben, melynek jellemzőit a következő táblázat részletezi.

Prémium Euró Magyar Állampapír

Megnevezés	Eredeti devizanem	Kibocsátás dátuma	Lejárat dátuma	Kamatozás	2019.12.31-i állomány (millió EUR)
2022/X	EUR	2019.06.04	2022.12.21	Változó, Prémium	209,9

2. A költségvetés adósságának alakulása

A központi költségvetés 2019. év végi bruttó adóssága 29 682,0 milliárd forintot tett ki. A 2019. év során a központi költségvetés adóssága nominálisan 993,8 milliárd forinttal (3,5%-kal) növekedett a 2018. év végi 28 688,2 milliárd forintos szinthez képest. 2019-ben a központi költségvetés adóssága a GDP 66,2%-áról annak 62,5%-ára, azaz 3,7% ponttal csökkent.

Az adósság tervezettnél kissé alacsonyabb szintje többek közt a tervet meghaladó devizatorlesztéseknek köszönhető, amelyet mérsékelt a forintnak az euróhoz képest a vártnál nagyobb mértékű gyengülése.

Az év végén a tényleges devizaárfolyam 330,52 Ft/euró volt, ami a 2019. évre tervezett 311,30 Ft/eurónál lényegesen gyengébb árfolyam. Ez az év végi deviza adósság forintban kimutatott értékének növekedését okozta a tervhez képest (a 2018. év végi árfolyamhoz képest a forint leértékelődése miatt a devizaadósságon 146,5 milliárd forint árfolyamveszteség következett be 2019-ben). Az év végi deviza keresztárfolyamok 2019-es változása és egyéb műveletek következtében 36,2 milliárd forinttal növekedett az egyéb kötelezettségként kimutatott, az ÁKK Zrt.-nél elhelyezett devizabetét.

A deviza államadósság kockázatainak csökkentése érdekében az ÁKK Zrt. swapműveleteket köt. A nemzetközi piaci szokványok alapján a swap műveletek miatt fennálló partnerkockázatok csökkentése érdekében a felek a swapok nettó értékének megfelelő fedezetet (betétet) helyeznek el egymásnál, amiből az adósságállomány részét képezik az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre került fedezeti összegek (az ún. mark-to-market betétek) az egyéb kötelezettségek soron. Az e jogcímen elhelyezésre kerülő betét azt mutatja, hogy a nem euróban kibocsátott devizakötvények értéke mennyivel növekedett volna az államadósságon belül az euró kötvényekhez képest, ha nem lett volna átváltva arra. A nem euró devizakötvények és az azokra kötött swapok lejáratakor a swapon elért megtakarítást az állam realizálja, mivel a törlesztés az adósság euró értékének megfelelően alakul. Ezt követően az MtM betétnek a lejárt swapra eső részét az állam visszafizeti a partnernek, annak állománya lecsökken a megtakarítás nagyságával. Az elmúlt években az egyéb devizák (főként az USD) jelentősen felértékelődtek az euróhoz képest, az emiatt keletkező többletadósságot viszont a swapkötéssel sikerült kizárni. 2019 folyamán az egyéb kötelezettségek állománya 167,4 milliárd forintról 203,7 milliárd forintra növekedett, ami a 2019-ben bekövetkezett deviza-keresztárfolyam mozgások, devizakötvény lejárat és egyéb műveletek egymással ellentétes hatásainak eredője.

A központi költségvetés adósságállományának részleteit, illetve az állományváltozás tényezőit az általános indokolás mellékletei között található táblázatok mutatják be adósságelemenkénti bontásban.

C.

Az elkülönített állami pénzalapok gazdálkodása

1. A bevételek alakulása

Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek a 74,5%-a, 490,4 milliárd forint adó, illetve adójellegű bevételekből származnak. A Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA) bevétele az egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulék NFA-t megillető hányada, amelyből 220,4 milliárd forint, a szakképzési hozzájárulásból pedig 104,8 milliárd forint folyt be, továbbá a szociális hozzájárulási adóból az NFA része 64,6 milliárd forintot tett ki. A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapba (NKFI Alap) az innovációs járulékból – a befizetésére kötelezett belföldi székhelyű gazdasági társaságoktól – 65,1 milliárd forint bevétel keletkezett. A nukleáris hozzájárulásból, vagyis a Paksi Atomerőmű Zrt. befizetéséből 24,8 milliárd forint bevétel keletkezett a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapnak (KNPA). A Nemzeti Kulturális Alapba (NKA) az ötös lottó szerencsejáték játékadójának a 90%-ából 11,1 milliárd forint folyt be.

Az elkülönített állami pénzalapok 2019-ben összesen 76,9 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, ami az összes bevétel 11,7%-a.

A különféle egyéb bevételekből az alapoknál 90,9 milliárd forint keletkezett, ami az összes bevétel 13,8%-a. E bevételek közül a legnagyobb, 71,5 milliárd forint az előfinanszírozott uniós programok kiadásainak visszatérüléséből származott. Az NFA-ból előfinanszírozott programok – a „GINOP 5.1.1 Út a munkaerőpiacra” és a „GINOP 5.2.1 Ifjúsági Garancia” intézkedések, valamint kisebb összegben a „VEKOP 8.1.1 Út a munkaerőpiacra” és a „VEKOP 8.2.1 Ifjúsági Garancia” intézkedések – támogatásait az EU megtéríti.

2. A kiadások alakulása

Az elkülönített állami pénzalapok 2019. évi költségvetési kiadásának előirányzata 622,1 milliárd forintot tett ki, a teljesítés 618,7 milliárd forint lett.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap teljesített kiadása 451,7 milliárd forint. A „Start-munkaprogram” jogcímen a kifizetés 165,5 milliárd forint lett. 2019. évben célkitűzés volt továbbra is az elsődleges munkaerőpiacról kiszorultak, különösen a munkaerőpiacon hátrányban lévők, az alacsony iskolai végzettségűek, az álláskereséssel összefüggésben egyéb ellátásra nem jogosult álláskereső, valamint a tartósan munka nélkül lévők foglalkoztatásának elősegítése. A gazdaság és a munkaerőpiac változásait, szükségleteit figyelembe véve a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerőpiacra történő kijutásának elősegítése, valamint képzésük támogatása lett a prioritás. A célok megvalósítását értéktérítő, hasznos, a helyi sajátosságokon alapuló, a település önfenntartását elősegítő programok segítették elő. A felhasználás alapvetően három területen történt: a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, az országos közfoglalkoztatás, valamint a járási startmunka mintaprogramok területén. Ezen fő támogatástípusok mellett egyedi kérelmekre indításra kerültek országos, valamint egyéb mintaprogramok is.

Az NFA-ból az álláskereső ellátások kiadása 83,1 milliárd forint lett, 10,8%-kal meghaladta az előirányzatot. A teljesülést az eredményezte, hogy mind a nagyobb súllyal szereplő álláskereső járadékban részesültek tényleges átlagos létszáma, mind a kisebb súllyal szereplő nyugdíj előtti álláskereső segélyt igénybevettek tényleges átlagléttszáma magasabb lett a tervezés során figyelembe vett, illetve a múlt évi létszámnál. Továbbá az átlagos havi bruttó álláskereső járadék összege és az átlagos havi bruttó álláskereső segély összege is egyaránt több lett a tervezettnél, illetve a múlt évinél, ami a minimálbér összegének emelkedésére vezethető vissza.

Az EU-s elő-és társfinanszírozásra teljesített 75,2 milliárd forintot kitevő összeg a 2014-2020-as időszak munkaerőpiaci programjainak előfinanszírozását szolgálta. 2019-ben az NFA a GINOP 5./VEKOP 8. Foglalkoztathatóságot szolgáló prioritás 5.1./8.1. „A munkanélküliek és inaktívok foglalkoztatáshoz való hozzáférése”, 5.2./8.2. „A fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja” és a GINOP 5.3.10. „A strukturális változásokhoz való alkalmazkodás segítése” program intézkedéseit finanszírozta.

Az NFA-ból a szakképzési és felnőttképzési támogatások 31,7 milliárd forintot, a foglalkoztatási és képzési támogatások pedig 21,3 milliárd forintot tettek ki

Az NKFI Alapból 71,3 milliárd forint kiadás teljesült. A hazai innováció támogatására 33,9 milliárd forintot fordítottak. A 1104/2019. (III. 8.) Korm. határozat alapján a Kutatási témapályázatok támogatása és a Kutatási Kiválósági Programok kiadási előirányzata támogatással együtt visszakerült az NKFI Alapba.

A Bethlen Gábor Alap 69,9 milliárd forint összes kiadásából a nemzetpolitikai célú támogatásokra 59,8 milliárd forintot nyújtott a határon túli magyarság részére pályázati úton, illetve támogatási kérelem alapján, egyedi eljárás keretén belül.

A KNPA-ból 14,7 milliárd forint kiadás teljesült. A 2019. évben a jogszabályi keretek által biztosított erőforrásokból az alábbi feladatokra, programokra teljesült felhalmozási célú kifizetés a KNPA terhére: Bábaapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (NRHT) beruházása, Püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (RHFT) beruházási munkái és biztonságnövelő programja, Nagy aktivitású radioaktív hulladék-tároló telephely kiválasztása, Kiegészítő Kazetták Átmeneti Tárolójának bővítése, felújítása, Paksi Atomerőmű leszerelésének előkészítése.

Az NKA teljesített kiadása 11,0 milliárd forint volt. 2019-ben az NKA forrásai terhére 11 375 pályázat került elbírálásra, ebből a támogatott pályázatok száma 7422 volt.

A bevételek és kiadások részletezését a "Fejezeti indokolások" kötetek LXII., LXIII., LXV., LXVI., LXVII. fejezetei tartalmazzák.

3. Az egyenleg alakulása

Az alapok költségvetési bevétele 658,2 milliárd forintot, költségvetési kiadása pedig 618,7 milliárd forintot tett ki. Így az elkülönített állami pénzalapok a 2019. évet 39,5 milliárd forint többlettel zárták. Az egyenleg a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 16,3 milliárd forint, a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 15,1 milliárd forint, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 8,0 milliárd forint, a Nemzeti Kulturális Alap 2,9 milliárd forint többletéből, valamint, a Bethlen Gábor Alap 2,8 milliárd forint hiányából alakult ki. Az alapoknál – a költségvetési törvényben megállapított 12,7 milliárd forint hiányhoz képest – 52,2 milliárd forintot kitevő egyenlegjavulás keletkezett.

D.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak gazdálkodása

Nyugdíjbiztosítási Alap

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2019. évi költségvetésének teljesítése során megvalósultak a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer alapvető célkitűzései: a nyugellátások értékállóságának, valamint a nyugdíjrendszer stabilitásának, fenntarthatóságának megőrzése.

A Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény (továbbiakban: költségvetési törvény) az Ny. Alap költségvetését 3451,0 milliárd forint bevételi és kiadási főösszeggel határozta meg.

Az Ny. Alap törvényi előirányzatai 2019. év végén az alábbiak szerint kerültek módosításra:

- a 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról rendelkező 2019. évi LXXIX. törvény 14. §-a befizetési kötelezettséget írt elő az Ny. Alap 2018. évi 301,2 millió forint többletére vonatkozóan, illetve
- 2019 novemberében az Ny. Alap egyenlegének módosítása nélkül a költségvetési törvény 11. § (2) bekezdése alapján az Ny. Alap kezelőjének javaslatára a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által a meghatározott méltányossági keretek között átcsoportosításra került sor. A Nyugellátások előirányzaton belül a méltányossági alapon történő nyugdíjmelés előirányzatból 12 millió forint, a méltányossági alapon történő nyugdíj-megállapítás előirányzatból 3 millió forint, így összesen 15 millió forint került engedélyezésre az Egyszeri segély előirányzat növelésére.

Az Ny. Alap év végi egyenlegét befolyásolta, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 62. § (3)-(5) bekezdése, illetve a nyugellátások és egyes más ellátások 2019. novemberi kiegészítéséről szóló 238/2019. (X.16.) Korm. rendelet alapján 2019 novemberében egyösszegű kifizetésre került sor. A Pénzügyminisztérium az éves várható nyugdíjas fogyasztói árindex növekedést 3,4%-ra prognosztizálta. Ennek megfelelően a januári 2,7%-os nyugdíjemeléshez képest további 0,7%-os egyösszegű kifizetés vált indokolttá. Az egyösszegű kifizetés összege megegyezett a jogosult részére folyósításra kerülő ellátás november havi összegének 8,4%-ával.

Az Ny. Alap nyugdíjkiadásának tervezetthez viszonyított többletét befolyásolta továbbá, hogy a GDP 4,1%-os tervezett mutatójával szemben az évközi folyamatok alapján a növekedés várható értéke ennél lényegesen magasabb, 4,6%-os volt. Így a tervezett mértékű meghaladó nyugdíjprémium és egyszeri juttatás kifizetésre került sor a 237/2019. (X.16.) Korm. rendelet alapján, Magyarország gazdaságának 2019. évi kiemelkedő teljesítményére tekintettel. 2019-ben azok is jogosultak voltak a nyugdíjprémiummal megegyező mértékű egyszeri juttatásra, akiknek az ellátását a tárgyévben állapították meg.

Az Ny. Alap költségvetése 3382,2 milliárd forint bevételi és 3509,9 milliárd forint kiadási főösszeggel zárta a 2019. évet, így az Ny. Alap egyenlege 127,6 milliárd forint hiányt mutat.

Az Ny. Alap bevételeinek előirányzata 3451,0 milliárd forint, a teljesítés 3382,2 milliárd forint volt.

Az Ny. Alap bevételeinek 2019. évi szabályozását az alábbiak jellemezték:

- a szociális hozzájárulási adó 2019. július 1-jétől 19,5%-ról 17,5%-ra csökkent,
- a szociális hozzájárulási adó 2019-ben megfizetett összegének Ny. Alapot megillető része az előző évi 79,5%-ról 70,22%-ra csökkent,
- a biztosított által fizetett nyugdíjjárulék mértéke 10%, a bázisévhez képest nem változott,
- az egyéni nyugdíjjárulék – a bázisévhez hasonlóan – továbbra is a teljes járulékalap után volt fizetendő,
- a munkaviszonyban foglalkoztatott sajátjogú nyugdíjas munkavállalók a tárgyévben mentesültek a nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség alól,
- a megállapodás alapján fizetők a nyugellátásra jogosító szolgálati idő és a nyugdíjalapot képező jövedelemszerzés céljából fizetett nyugdíjjárulék mértéke 2019. január 1-jétől 24%-ra csökkent a bázisévi 34%-ról.

A bevételek döntő hányadát (98,2%-át) a szociális hozzájárulási adó és a biztosított nyugdíjjárulék bevételek együttes 3321,2 milliárd forint összege tette ki, amely a 3388,2 milliárd forint előirányzatnál 67,0 milliárd forinttal alacsonyabb. A szociális hozzájárulási adó 1852,9 milliárd forintban, 76,8 milliárd forinttal az előirányzat alatt, a biztosított nyugdíjjárulék teljesítése pedig 1468,2 milliárd forint, amely 9,7 milliárd forinttal az előirányzat felett teljesült.

A tervezett pénzeszköz-átvételre a törvényi előirányzat szerint 29,7 milliárd forint összegben került sor.

A nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéhez az előbbieken túl az alábbi bevételek járultak még hozzá:

- a megállapodás alapján fizetők járulékeinak összege 0,7 milliárd forint, amely 27,8%-kal maradt el az előirányzattól, amely még a bázisévi nyugdíjjárulék mértékkel került

meghatározásra;

- az egyszerűsített foglalkoztatás utáni közteher jogcím bevétele 19,2 milliárd forint, amely 1,3 milliárd forinttal elmaradt az előirányzattól;
- a késedelmi pótlék és bírság teljesítése 5,2 milliárd forint, amely 1,4 milliárd forinttal az előirányzat alatt maradt;
- a nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek jogcímen 6,2 milliárd forinthez jutott az Ny. Alap, amely 1,2 milliárd forinttal magasabb az előirányzatnál.

Az Ny. Alap kiadásainak törvényi módosított előirányzata 3451,3 milliárd forint, a teljesítés 3509,9 milliárd forint volt.

Az Ny. Alap kiadásainak meghatározó részét (99,8%-át) a nyugellátások nyugdíjprémiumot is tartalmazó kiadása képezi. A nyugellátás kiadások összességükben 3502,3 milliárd forintot tettek ki, mely éves átlagban 2 millió 154 ezer fő ellátását fedezte. A teljesítés 57,5 milliárd forinttal magasabb a 3444,8 forintos előirányzatnál. Az öregségi nyugdíjakon belül a kiadás a módosított előirányzathoz viszonyított növekedése a korhatár feletti öregségi nyugdíjak esetében 1,5%, a nők korhatár alatti nyugellátási kiadása vonatkozásában pedig 0,8%. A hozzátartozói nyugellátásokra fordított kifizetések összege 1,7%-kal alacsonyabb lett az előirányzatnál.

Az előző évhez képest összességében 4,4%-kal – 145,6 milliárd forinttal – emelkedett a nyugdíjba nem beépülő nyugdíjprémium, illetőleg egyszeri juttatás kifizetése nélküli nyugdíjkiadás.

A kiadások – nyugdíjprémium és egyszeri juttatás nélküli – növekedésében alapvető szerepet játszó tényező az átlagos ellátás növekedése. A 4,9%-os átlagnövekedést részben az éves szintű 3,4%-os nyugdíjemelés, részben az állományba újonnan beléptettek és kikerültek ellátásának különbsége és az ellátások belső összetételének átalakulása eredményezi, amely további 1,5%-os növekedést jelentett. A kiadás növekedését mérsékelte a létszám 0,5%-os csökkenése.

2019 januárjában 64 évre emelkedett a nyugdíjkorhatár, amelyet az 1955-ben született nagy létszámú korosztály töltött be az év során. A 2018. évi folyamatok áthúzó hatása (a korhatár emelkedése miatt a II. félévben aktuálisan senki sem érte el az öregségi nyugdíjkorhatárt) azonban ezt ellensúlyozta. Így 2019-ben összességében 0,3%-kal csökkent a korhatár feletti öregségi nyugdíjasok létszáma. A hozzátartozói ellátások tekintetében tovább folytatódott a létszámcsökkenés (6,9%). A nők korhatár alatti nyugellátásában részesülők számának 2,9%-os növekedése mérsékelte a létszámcsökkenést.

Az év elején a nyugellátások a költségvetési törvényben meghatározott, tervezett fogyasztói árindexnek megfelelően 2,7%-kal emelkedtek. Novemberben további 0,7%-os, 12 havi visszamenőleges egyösszegű kifizetésre került sor. A nyugdíjemelés 110,4 milliárd forintos éves kiadási hatással járt.

2019. november hónapban nyugdíjprémium, illetőleg egyszeri juttatás kifizetésére is sor került. Az Ny. Alapot terhelő nyugdíjprémium kiadása 2019. évre vonatkozóan mintegy 41,0 milliárd forint, az egyszeri juttatásra jogosultak részére kifizetett összeg 5,0 milliárd forint volt.

A Ny. Alap fejezetben a nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásainak összege 7,3 milliárd forint, amely 1,1 milliárd forinttal magasabb az éves előirányzatnál. Az e csoportba tartozó kiadások meghatározó hányadát – 70,2%-át – az ellátások folyósításának postaköltségei adták. A

5,1 milliárd forint összegű postaköltség a 2019. év végi, visszamenőleges hatályú posta tarifa megállapodásból eredő fizetési kötelezettség teljesítését is tartalmazza.

Egészségbiztosítási Alap

A költségvetési törvény az Egészségbiztosítási Alap 2019. évi költségvetését 2442,1 milliárd forint bevételi és ugyanekkora kiadási főösszeggel határozta meg.

Az alap 2433,5 milliárd forint bevételi és 2540,7 milliárd forint kiadási főösszeg mellett 107,2 milliárd forint összegű hiánnyal zárta az évet. A tervezettől való eltérést a bevételek kismértékű (8,5 milliárd forint) elmaradása és a kiadások túlteljesülése (98,7 milliárd forint) okozta.

Az alap bevételeinek 74,7%-a járulék- és hozzájárulás befizetésekből keletkezett, ezek együttes összege 1818,4 milliárd forintot tett ki, ami 11,1 milliárd forinttal maradt el az előirányzott összegtől.

Az alapot megillető szociális hozzájárulási adó 713,8 milliárd forint összegű teljesítése 36,7 milliárd forinttal maradt el az előirányzattól (750,5 milliárd forint).

A biztosított egészségbiztosítási járulék bevételekből az előirányzatnál (985,0 milliárd forint) 7,3 milliárd forinttal, az egyéb járulékokból és hozzájárulásokból – mely tartalmazza többek között az egészségügyi szolgáltatási járulékot és a munkáltatói táppénz-hozzájárulást is – az előirányzatnál (66,5 milliárd forint) 0,9 milliárd forinttal több bevétel keletkezett.

Egészségügyi hozzájárulásból 42,0 milliárd forint bevétel folyt be, ami 17,9 milliárd forinttal haladta meg az előirányzott összeget (24,1 milliárd forint).

Az alap bevételeivel összefüggő főbb szabályváltozások a következők voltak:

- az egészségügyi hozzájárulás adónem 2019. január 1-jével beolvadt a szociális hozzájárulási adóba;
- a szociális hozzájárulási adó mértéke 2019. július 1-jétől 19,5%-ról 17,5%-ra mérséklődött;
- a szociális hozzájárulási adó megfizetett összegéből – a 2018. évi 20,5% helyett – 27,31% illette meg az alapot,
- az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összege 7320 forintról 7500 forintra emelkedett.

Az alap bevételeinek 18,2%-át képező költségvetési hozzájárulások 442,9 milliárd forint összegű teljesítése megegyezik az előirányzattal. Így előirányzati szinten teljesült a járulék címén átvett pénzeszköz (437,5 milliárd forint) és az egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos költségvetési hozzájárulás (5,4 milliárd forint).

Az egészségbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek (TB költségvetési szervek bevételei nélkül) teljesítése 170,2 milliárd forintot tett ki, ami közel megegyezik az előirányzattal (169,2 milliárd forint). Az idetartozó bevételek legnagyobb részét a gyógyszergyártók- és forgalmazók befizetései adták, a 92,1 milliárd forint összegű teljesítés 10,4 milliárd forinttal több, mint a törvényi előirányzat. Az itt megjelenő népegészségügyi termékadóból 52,7 milliárd forint, illetve a biztosítási adó átalakításával megszűnő baleseti adóból 7,9 milliárd forint bevétel keletkezett. Az előbbi 4,5 milliárd forinttal, az utóbbi 9,0 milliárd forinttal maradt el az előirányzott összegtől.

Az alap 2019. évi kiadásainak összege 2540,7 milliárd forintot tett ki, ami az előirányzatot 98,7 milliárd forinttal haladta meg. Ez alapvetően a természetbeni ellátások többletkiadásaiból adódik.

A pénzbeli ellátások adták az összes kiadás 27,1%-át, ezek nagysága 688,8 milliárd forint volt, ami 8,3 milliárd forinttal haladta meg az előirányzott összeget. A legnagyobb részt kitevő rokkantsági, rehabilitációs ellátások összege 282,7 milliárd forint volt, ami 4,1 milliárd forinttal maradt el az előirányzattól. A táppénzkiadásra 132,9 milliárd forintot, míg gyermekgondozási díjra 197,4 milliárd forintot költött az egészségbiztosítás. A teljesítés a táppénzkiadás tekintetében 6,8 milliárd forinttal, a gyermekgondozási díjnál 7,3 milliárd forinttal haladta meg előirányzott összeget. A csecsemőgondozási díj, terhességi gyermekágyi segély összege 66,6 milliárd forintot tett ki, ami az előirányzattól 1,6 milliárd forinttal maradt el.

A természetbeni ellátások tették ki az összes kiadás 71,9%-át, az 1826,3 milliárd forintos teljesítés a tervezett összegnél 86,0 milliárd forinttal több. Az ehhez az alcímhez tartozó legnagyobb előirányzatot a gyógyító-megelőző ellátás kiadásai képezték, erre 1273,8 milliárd forintot irányzott elő a költségvetési törvény, a tényleges kiadás 1340,7 milliárd forint összegben teljesült.

A gyógyszer-támogatásra 383,7 milliárd forintot használt fel az egészségbiztosítás, ami 21,3 milliárd forinttal haladta meg az előirányzott összeget.

A gyógyászati segédeszköz támogatására fordított összeg 72,6 milliárd forint volt, ami az eredeti előirányzatnál 2,8 milliárd forinttal nagyobb kiadást jelentett.

Az alapkezelő működési kiadásai 9,2 milliárd forintot tettek ki, ami 2,7 milliárd forinttal haladta meg az előirányzott összeget.

Létszám és személyi juttatások

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő 2019. év eleji engedélyezett létszámkerete 653 fő volt. Az átlagos statisztikai állományi létszám 610 fő, a személyi juttatásokra fordított kiadás összege 4,4 milliárd forint volt.

A KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számla igénybevétele a társadalombiztosítási kiadások finanszírozásához

Az Ny. Alap napi likviditási helyzetére jelentős hatással bír a kiadások (elsősorban a nyugellátások), és a bevételek (szociális hozzájárulási adó, járulékok és hozzájárulások, az Ny. Alapot megillető egyéb bevételek) évközi alakulása. Az Áht. a biztonságos finanszírozás érdekében lehetővé teszi, hogy az Ny. Alap azokon a napokon, amikor a kifizetések összege meghaladja a bevételek összegét, kamatmentes hitelhez jusson. A törvényi előírás értelmében a hitelt a bevételekből soron kívül törleszteni kell.

A 2019. évi hitel igénybevételének néhány fontosabb jellemzője:

Megnevezés	Ny. Alap	Dátum
A hitelezett napok legkisebb napi összege	0,2	június 14.
A hitelezett napok legnagyobb napi összege	354,7	december 9.
A meghitelezett napok napi átlagos összege	79,1	
Hitelmentes napok száma	192 nap	

Az Ny. Alap az év utolsó munkanapján 103,7 milliárd forinthitel-állománnyal rendelkezett.

Az E. Alap kiadásainak finanszírozásához szükséges költségvetési kezességvállalás keretében a KESZ-ről nyújtott napi legmagasabb hitelösszeg december hónapban jelentkezett, ekkor volt olyan nap, amikor a folyó finanszírozási igény elérte a 252,4 milliárd forintot. A legalacsonyabb napi hitelösszeg május hónapban figyelhető meg, mely 19,7 milliárd forint.

A 2019. évi hitel igénybevételének néhány fontosabb jellemzője:

milliárd forintban

Megnevezés	Egészségbiztosítási Alap	Dátum
Legkisebb napi összeg*	19,7	május 20.
Legnagyobb napi összeg	252,4	december 7.
Napi átlagos összeg*	106,6	
Hitelmentes napok száma	-	

*a meghitelezett napokra vonatkozóan

Az alap az év utolsó munkanapján 106,2 milliárd forint KESZ hitelállománnyal rendelkezett.

III.

HELYI ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSA

1. A helyi önkormányzatok gazdálkodásának általános értékelése

Az államháztartás önkormányzati alrendszerében a 2019. évben 3197 volt a helyi (megyei és települési) önkormányzatok száma.

A helyi önkormányzatok központi finanszírozása a 2019. évben is a 2013-ban kialakított, a tapasztalatok alapján évről évre pontosított, az önkormányzati feladatellátáshoz igazodó, feladatalapú támogatási rendszerben történt. A 2019. év legfontosabb feladata továbbra is a kiszámíthatóság és a helyi stabilitás megtartása, a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése, ezen belül a kistélepülések további felzárkózásának elősegítése volt. Az önkormányzatok gazdasági teljesítőképessége szerinti differenciált támogatásnyújtást ezért mind a működtetés, mind pedig a pályázatalapú fejlesztések terén indokolt volt fenntartani.

A helyi önkormányzatok (a Kincstár által pénzügyileg jóváhagyott beszámolóik adatain alapuló adatszolgáltatás szerint) 2019-ben hitelforrások nélkül 3081,6 milliárd forinttal gazdálkodhattak. Ehhez a központi költségvetés 778,5 milliárd forintot, a 2018. évi támogatások 104,2%-át biztosította.

Általános működés, igazgatás területén az önkormányzatok feladatainak nagyobb részét a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatási feladatok, településüzemeltetés, közvilágítás, helyi adóztatás stb.) tették ki. E helyi közügyek ellátását – a 2018. évhez hasonlóan – az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől függő *általános jellegű támogatás* szolgálta.

A köznevelési ágazatban az önkormányzatok fő feladata továbbra is az óvodai ellátás volt, amelyhez a központi költségvetés többemű támogatással járult hozzá. A jogszabályi előírások alkalmazásával biztosította az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők illetményét és azok járulékait, emellett a 2019. évben is kötött felhasználású működési célú támogatás járt az óvodát fenntartó önkormányzatoknak. Továbbra is megillette a társulásban működő óvodák fenntartóit a bejáró gyermekek utaztatásához nyújtott támogatás. A pedagógus-előmeneteli rendszer keretén belül lebonyolított minősítési eljárás során a Pedagógus II., Mesterpedagógus, vagy Kutatótanár fokozatot elért pedagógusok és pedagógus szakképzettséggel rendelkező nevelőmunkát segítők béréhez a 2019. évben is biztosította a

központi költségvetés a pedagógusok és a nevelőmunkát segítők minősítéséből adódó többletkiadásokhoz az úgynevezett kiegészítő támogatást a fenntartók számára. A *szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben* az önkormányzatok szerepe alapvetően az alapellátások biztosítása volt, emellett természetesen saját hatáskörben továbbra is felelősek voltak a helyi igényekhez alkalmazkodó pénzbeli, természetbeni segítségnyújtási rendszer kialakításáért. Ez utóbbihoz a központi költségvetés 2019-ben is *kiegészítő támogatást* biztosított. Tekintettel arra, hogy a rászoruló települések nagyobb mértékű támogatásra jogosultak, a szolidaritás elve e támogatásnál a 2018. évhez hasonlóan érvényesült.

Továbbra is kiemelt jelentőséggel bíró önkormányzati feladat volt a *gyermekétkeztetés*, amelyhez a költségvetés a feladatellátás költségeihez igazodó bér- és működési jellegű támogatást biztosított, figyelemmel a rászoruló gyermekek szociális helyzetére is. Ezen túlmenően az állam a szünidei étkeztetés támogatására is nagy hangsúlyt fektetett, amelyet az önkormányzatok 2016-tól látnak el kötelező feladatként.

Az önkormányzatok *kulturális feladatainak* – ezen belül a kulturális javak védelme, a muzeális intézmények, a közművelődés és a nyilvános könyvtári ellátás – biztosításához a központi költségvetés a 2019. évben is önálló előirányzaton biztosított támogatást, így a rendelkezésre álló források célzottan jutottak el a területhez. A *Megyei hatókörű városi múzeumok feladatainak támogatása*, a *Megyei könyvtárak feladatainak támogatása*, valamint *A települési önkormányzatok által fenntartott, illetve támogatott előadó-művészeti szervezetek támogatása* esetében a költségvetési törvény a keret-előirányzatokat tartalmazta, de az egyes önkormányzatokat, illetve szervezeteket megillető támogatás éves összegét már a kultúráért felelős miniszter állapította meg.

A továbbiakban a költségvetési folyamatok elemzése, a különféle bevételi és kiadási tételek értékelése a 2019. évi beszámoló és a 2018. évi tényadatok alapján történik.

A helyi önkormányzatok pénzforgalmi mérlegei az indokolás 2.1., 2.2. és 2.3. pontjait támasztják alá. Ezek az általános indokolás mellékletei között „Az önkormányzati alrendszer mérlegei” címen található meg.

2. A 2019. évi önkormányzati költségvetés végrehajtása

2.1. A folyó és felhalmozási bevételek, valamint kiadások egyenlegei

A helyi önkormányzatok 2019-ben – a finanszírozási műveletekkel együtt – összesen 4729,3 milliárd forint bevétellel gazdálkodtak, ami 10,6%-kal magasabb a 2018. évi teljesítésnél. Az emelkedésben döntő szerepet játszott a finanszírozási bevételek 27,3%-os emelkedése, ami összegében megközelítette az 1648,0 milliárd forintot. Az önkormányzatok fejlesztéseiket, folyamatban lévő beruházásaikat jelentős részben az éven belüli lejáratú értékpapírjaik értékesítéséből, az előző évi maradványok felhasználásából (a korábbi évekből felhalmozott megtakarításaikból) és a hitelbevételekből finanszírozták.

A bevétel növekedésében szerepet játszott az önkormányzatok államháztartáson kívüli felhalmozási bevételeinek 55,3%-kal való emelkedése, valamint a korábbi évek csökkenést mutató tendenciáját megtörve 2019-ben emelkedtek – 45,0%-kal – az ingatlanok és nagy értékű tárgyik eszközök értékesítéséből származó bevételek.

A **folyó működési bevételek és kiadások** egyenlege 181,5 milliárd forint, ami 83,6 milliárd forinttal elmarad a 2018. évi egyenlegtől. A pozitív egyenleg a működési bevételek mérsékelt 5,5%-os és a működési kiadások jelentősebb 10,4%-os emelkedése mellett valósult meg. Nöttek az intézményi bevételek 8,0%-kal, 313,4 milliárd forintra (kamatbevételek nélkül), szintén emelkedtek a helyi adókból, gépjárműadóból származó bevételek is. Mindezen tételek

pozitív hatását mérsékelte a kamatbevételek 18,4%-os és a környezetvédelmi bírság bevételek 34,0%-os csökkenése. Az államháztartáson kívülről származó pénzeszközök összege – ami tartalmazza a korábban nyújtott kölcsönök visszatérülését és az ideiglenesen átvett pénzeszközöket, illetve a kapott kölcsönöket is – 5,0 milliárd forint értékkel 16,9%-os visszaesést mutat. A működési bevételek összességében 127,1 milliárd forinttal (5,5%-kal) haladták meg az előző évit.

Kiadási oldalon a *személyi juttatásokra* fordított összeg 808,5 milliárd forintra teljesült, ami a 2018. évi teljesítési adatokhoz képest 7,4%-os növekedést mutat. A növekedés alapvetően a minimálbér és garantált bérminimum emelés hatásának következménye. Emellett a számok tükrözik a munkaadókat terhelő járulékok, ezen belül a szociális hozzájárulási adó év közbeni, 19,5%-ról 17,5%-ra történő csökkenését is, hiszen az e jogcímen történt kifizetések csupán 2,6%-kal emelkedtek.

A *dologi és egyéb működési kiadásokra* 15,7%-kal költöttek többet az önkormányzatok az előző évi tényleges teljesítési adatokhoz képest, összességében 932,8 milliárd forintot tettek ki az ilyen jellegű kiadások. Emelkedett az ellátottak pénzbeli juttatása (38,0%-kal) és az államháztartáson belülről átadott pénzeszközök összege is 1,3 milliárd forinttal.

A **folyó működési kiadások és támogatások** egészét tekintve 10,4%-kal, 210,6 milliárd forinttal teljesültek magasabban az előző évinél.

Összességében – bár a kiadások jelentősebb mértékben emelkedtek, mint a bevételek – a 2244,6 milliárd forint kiadásra a működési bevételek 2426,1 milliárd forintos összege megfelelő fedezetet biztosított.

A **felhalmozási bevételeknek és kiadásoknak** a 2018. évi adatokkal történt összevetése alapján a következő megállapítások tehetők. Az *immateriális javak, ingatlanok, egyéb tárgyi eszközök értékesítéséből* 24,6 milliárd forinttal magasabb bevételhez jutottak az önkormányzatok, mint az előző évben. Ezzel egy több év óta megfigyelhető csökkenő tendencia ért véget. Az *egyéb felhalmozási célú támogatási bevételek* (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) összege 40,0 milliárd forinttal lett kevesebb. 2019-ben – hasonlóan az előző évhez – jellemzően az előlegként lehívott EU források felhasználása történt, megindultak, illetve folytatódtak a kivitelezési munkák annak érdekében, hogy a részteljesítés és elszámolás után a további támogatási összegekhez is hozzájuthassanak a beruházók. Ennek bevételre gyakorolt negatív hatását csökkenti, hogy 55,3%-kal emelkedett az államháztartáson kívülről, vállalkozásoktól érkező felhalmozási jellegű bevételek mértéke, valamint a különböző részesedések értékesítéséből befolyó bevételek összege is emelkedett 1,3%-kal. Az összes *fejlesztési, felhalmozási bevétel* mindezek hatására 3,8%-kal elmaradt a 2018. évi adattól, 655,4 milliárd forintra teljesült. A csökkenés oka túlnyomóan az uniós források folyósításában és felhasználásában bekövetkező változásokban keresendő. A 2019. évben már a számlák szerinti, a munkák elvégzéséhez ütemezetten igazodó kifizetések történtek, ami feltételezi a kivitelezési munkák haladását.

A *fejlesztési, felhalmozási kiadások* ezzel szemben 31,1%-kal 913,3 milliárd forintra nőttek. Az önkormányzatok eszközbeszerzésekre, tárgyi eszköz felújítására az előző évi kiadásnál 51,8%-kal többet, 521,7 milliárd forintot költöttek. Egyéb felhalmozási célú kiadásokra államháztartáson belülről 12,8 milliárd forinttal juttattak többet. 16,1%-kal, 39,3 milliárd forinttal emelkedett a felújításokra fordított összeg, köszönhetően az EU források felhasználásának. Ehhez kapcsolódva az önkormányzatok által a beruházások után befizetett áfa összege is emelkedett: 49,4 milliárd forintra teljesült az előző évi 37,6 milliárd forinttal szemben.

A fejlesztési, felhalmozási bevételek és kiadások egyenlege – 257,9 milliárd forint volt, szemben a 2018. évi – 15,6 milliárd forintos teljesítéssel. A kiadások finanszírozásához egyrészt a megtakarításokat vették igénybe: a maradványok felhasználása 24,2%-kal nőtt, meghaladta az 1461,3 milliárd forintot. Másrészt a korábbi években kihelyezett hitelekbeli befolyó bevételek is 24,6%-kal emelkedtek. Többszörösére nőttek az éven belüli lejáratú értékpapírok kibocsátásából, értékesítéséből származó bevételek, valamint az egyéb finanszírozási bevételek is. Ez utóbbi tartalmazza az irányító szervtől kapott támogatásokat, a banki betétek megszüntetéséből származó bevételeket és az államháztartáson belüli megelőlegezések összegét is. E kettő finanszírozási elemből összesen 78,5 milliárd forint bevételre tettek szert az önkormányzatok, szemben a tavalyi 17,5 milliárd forinttal. A finanszírozási műveletek bevételének növekedését fékezte a hosszú lejáratú értékpapírok kibocsátásából származó bevételek 44,3%-os, 13,9 milliárd forintra csökkenése a 2018. évi 25,0 milliárd forinttal szemben.

Az önkormányzatok megtakarításaikat részben a meglévő hitelek visszafizetésére fordították 10,5 milliárd forinttal magasabb összegben, mint tavaly, részben hosszúlejáratú értékpapírok vásárlására 28,8 milliárd forinttal magasabb értékben.

Megállapítható, hogy az önkormányzatok a gazdálkodásuk során a megtakarításaik egy részét különböző fejlesztéseik megvalósítására és pénzügyi-gazdasági biztonságuk megőrzésére fordították.

2.2. A bevételek alakulása

A helyi önkormányzatok 2018. évi és 2019. évi bevételi forrásainak megoszlása

%-ban

Megnevezés	2018. évi teljesítés	2019. évi eredeti előirányzat	2019. évi teljesítés
1. Saját folyó bevételek	29,6	39,2	28,9
<i>Ebből: - helyi adók</i>	<i>20,8</i>	<i>27,9</i>	<i>20,5</i>
2. Átengedett bevételek	0,7	1,0	0,7
<i>- gépjárműadó</i>	<i>0,7</i>	<i>1,0</i>	<i>0,7</i>
3. Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	13,8	12,5	12,3
4. Helyi önkormányzatok támogatása	17,5	22,3	16,5
5. Egyéb működési célú bevételek a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaitól	1,4	1,7	1,3
6. Egyéb működési célú bevételek, visszatérítések	6,7	7,3	5,4
7. Finanszírozási műveletek nélküli bevételek (1+2+3+4+5+6)	69,7	84,0	65,1
8. Finanszírozási műveletek bevételei	30,3	16,0	34,9
Tárgyévi bevételek összesen (7+8)	100,0	100,0	100,0

A bevételek főbb csoportonként a következők szerint alakultak:

2.2.1. A saját folyó és átengedett bevételek összege 1405,1 milliárd forintot tett ki, így az előző évi teljesítésnél 106,4 milliárd forinttal magasabbra teljesült.

Ezen belül:

- Az **intézményi működési bevételek** 323,9 milliárd forintra teljesültek, ez a 2018. évi teljesítésnél 21,0 milliárd forinttal (6,9%-kal) magasabb. Ezen belül az **intézményi**

bevételek, amelyek az alaptervekenység körében végzett szolgáltatások és ellátások térítési díjaiból tevődtek össze, 13,5 milliárd forinttal (6,6%-kal) növekedtek az előző évi tényadathoz képest.

- A **kamatbevételek** – e sor magában foglalja az egyéb pénzügyi műveletek bevételeit is – 10,5 milliárd forintot tettek ki, és együttesen a 2018. évi tényadathoz képest 2,4 milliárd forinttal csökkentek. Ezen belül az egyéb pénzügyi műveletek bevételei 0,6 milliárd forinttal teljesültek, míg a kamatbevételek 1,7 milliárd forinttal – 9,9 milliárd forinttal – csökkentek a 2018. évi tényadathoz viszonyítva. A csökkenés oka, hogy egyes önkormányzatok az átmenetileg szabad, kereskedelmi bankoknál tartott pénzeszközeiket, amelyeket ideiglenesen állampapírokba fektettek, fokozatosan elkezdtek felhasználni beruházásaik megvalósításához.
- Az **áfabevételek** (visszatérítés) soron az önkormányzatok összesen 94,7 milliárd forintot értek el, ami 2018. évinél 9,9 milliárd forinttal magasabb összegű bevételt jelentett számukra.

Saját adóbevételek:

Helyi és települési adókból származó bevételek alakulása

millió forintban

Megnevezés	2018. évi tény	2019. évi előirányzat	2019. évi tény
Helyi adó	890 202,2	911 710,0	970 812,3
építményadó	126 276,9	135 800,0	127 594,1
telekadó	23 164,9	29 040,0	24 094,7
kommunális adó	14 621,4	14 600,0	14 566,5
iparüzési adó	711 275,9	714 525,0	788 308,4
idegenforgalmi adó	14 863,1	17 745,0	16 248,6
Települési adó	814,3	1 650,0	676,9
Összes adó	891 016,5	913 360,0	971 489,2

A **helyi és települési adó** bevételből a költségvetés 2019-re 913,4 milliárd forintot irányzott elő. A ténylegesen befolyt bevétel 971,5 milliárd forint volt, vagyis 58,1 milliárd forinttal (6,4%-kal) haladta meg az előirányzat összegét, a 2018. évben befolyt bevételeknél pedig 80,5 milliárd forinttal (9,0%-kal) volt magasabb.

- A helyi iparüzési adóból 2019-ben 788,3 milliárd forint bevétel származott, amely az összes helyi adó 81,2%-át teszi ki. A 2019. évi bevétel az előirányzatot (714,5 milliárd forint) 73,8 milliárd forinttal (10,3%-kal) haladta meg, a 2018. évi bevételeknél pedig 77,0 milliárd forinttal (10,8%-kal) lett magasabb.
- Az egyéb helyi adókból (építményadó, telekadó, magánszemélyek kommunális adója, idegenforgalmi adó) összesen 182,5 milliárd forint bevétel származott, amelyek az előirányzattól 14,7 milliárd forinttal (7,4%-kal) maradtak el. Az elmaradás valamennyi helyi adónemhez (iparüzési adó kivételével) köthető.

- 2015-től az önkormányzatok egy új adónem, a települési adó kivetésére kaptak felhatalmazást. Az ebből származó bevétel 2019-ben 0,7 milliárd forint volt, mely az előző évhez képest 16,9%-os visszaesést jelent.

2.2.2. *Az átengedett bevételek teljesítése 33,8 milliárd forint volt, amely az előző évi bevételeket 5,6%-kal haladja meg.*

Átengedett, központilag szabályozott adójellegű bevételek:

- A **gépjárműadóból** az önkormányzatokat megillető rész 2019. évi előirányzata 31,9 milliárd forint volt, ténylegesen pedig 33,7 milliárd forint folyt be, vagyis az előirányzatot 1,9 milliárd forinttal (5,8%-kal), a bázisévi bevételt pedig 1,8 milliárd forinttal (5,7%-kal) haladta meg.
- A **termőföld bérbeadásából származó jövedelemadóból** 27,5 millió forint bevétel keletkezett, ami az előirányzatnál 22,5 millió forinttal (45%-kal) alacsonyabb, a 2018. évi bevételtől pedig 5,6 millió forinttal (16,9%-kal) maradt el.

Átengedett, központilag szabályozott bevételek

millió forintban

Megnevezés	2018. évi tény	2019. évi előirányzat	2019. évi tény
Gépjárműadó önkormányzatoknak átengedett része (40%-a)	31 916,4	31 867,0	33 725,9
Termőföld bérbeadásából származó jövedelemadó	33,1	50,0	27,5
Összesen	31 949,5	31 917,0	33 753,4

2.2.3. *A felhalmozási és tőkejellegű bevételek 577,2 milliárd forintot tettek ki, ami 8,4 milliárd forinttal, 1,4%-kal alacsonyabb a 2018. évi tényadatoknál.*

- Ezen belül az immateriális javak, ingatlanok, egyéb tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételek 24,6 milliárd forinttal, 45,0%-kal emelkedtek az előző évhez képest az egyéb tárgyi eszközök nagyobb arányú értékesítése következtében.
- A részesedések értékesítéséből származó bevételek – melyek magába foglalják a részesedések megszűnéséhez kapcsolódó bevételeket is – 3,5 milliárd forintra teljesültek, így 1,3%-kal emelkedtek a 2018. évi teljesítéshez képest.
- Az egyéb felhalmozási célú támogatások bevételei (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) 474,9 milliárd forintra teljesültek, ez a 2018. évi bevételhez képest mintegy 40,0 milliárd forintos csökkenést jelent. Ezen belül az EU-tól származó forrásokból a 2018. évinél 118,3 milliárd forinttal kevesebb bevételre tettek szert az önkormányzatok, míg az államháztartáson belülről átvett pénzeszközök esetében 78,3 milliárd forintos emelkedés tapasztalható. E növekedés fő oka, hogy a Modern Városok Program keretében a megyei jogú városoknak juttatott támogatások tovább emelkedtek a 2018. évihez képest. A kapott források célhoz kötöttek, az önkormányzatok azokat főként környezetvédelmi,

idegenforgalom- és városfejlesztési, köznevelési és egészségügyi infrastruktúrafejlesztési célokra használhatják fel.

- Az államháztartáson kívülről felhalmozási célra átvett pénzeszközök 19,7 milliárd forintra teljesültek, ami 55,3%-os növekedést jelent az előző évhez képest. E bevétel alapvetően az előbbieken említett EU-s fejlesztésekhez kapcsolódik.

2.2.4. Az állami támogatások

A központi költségvetés a helyi önkormányzatok részére az év során 778,5 milliárd forint **állami támogatást** folyósított, ami 31,7 milliárd forinttal, 4,2%-kal magasabb az előző évi tényadathoz viszonyítva. Az állami támogatásokon belül a legjelentősebb tételek:

- a legnagyobb csoportot a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása képezte, mely cím teljesítési adata 618,6 milliárd forint volt, ami 22,9 milliárd forinttal magasabb az előző évinél;
- a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása cím teljesítése 84,0 milliárd forint volt, ami 16,6 milliárd forinttal magasabb az előző évi tényadatnál. Az év közben létrehozott új jogcímenek 75,9 milliárd forint kifizetés történt. Az állami támogatások előirányzatainak és teljesülésének részletes alakulását a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet indokolása mutatja be.

2.2.5. Az átvett működési pénzeszközök

- Az államháztartáson belüli átutalások bevételek összege 296,4 milliárd forintot tett ki, ami a 2018. évi tényadatoknál 23,3 milliárd forinttal (7,3%-kal) lett alacsonyabb.
  - = A **társadalombiztosítás pénzügyi alapjaitól** átvett pénzeszközök 2019-ben 63,0 milliárd forintra teljesültek, így a 2018. évi tényadathoz képest 3,6 milliárd forinttal, 6,1%-kal emelkedtek.
  - = Az **elkülönített állami pénzalapoktól** származó pénzeszközök bevétele a 2018. évi teljesítéshez képest 9,5 milliárd forinttal lett alacsonyabb, 109,9 milliárd forintra teljesült. Ez a sor döntően a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból származó, a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó pénzeszközöket tartalmazza. A bevételek 8,0%-os csökkenése mögött a közmunkások munka világába való visszavezetése áll.
  - = A **központi költségvetési szervektől**, fejezetektől származó bevételekből (amelyek tartalmazzák az EU-tól átvett működési célú pénzeszközöket is) 118,0 milliárd forint került átutalásra a helyi önkormányzatok részére, ami a 2018. évi teljesítéshez képest 17,6 milliárd forinttal csökkent az EU-s bevételek csökkenése következtében.
  - = Az **Elvonások és befizetések bevételeiből** az önkormányzatokhoz a központi költségvetéssel történő – főleg az előző évekkkel összefüggő – **pénzügyi elszámolásokkal** kapcsolatosan 5,5 milliárd forint bevétel folyt be, ami 0,2 milliárd forinttal magasabb a 2018. évinél.
- Az államháztartáson kívülről származó bevételek 2019. évi teljesítése a 2018. évvel azonos mértékű, így 9,1 milliárd forintra teljesült.
- A korábban nyújtott kölcsönök visszatérítéséből és az ideiglenesen átvett pénzeszközökből származó bevétel 15,2 milliárd forintra teljesült, ami a 2018. évi tényadatnál 5,0 milliárd forinttal (24,8%-kal) alacsonyabb.

2.2.6. *Finanszírozási bevételek alakulása*

A hitelfelvételből és értékpapírokból származó bevételek együttesen 107,8 milliárd forintra teljesültek, ami a 2018. évi teljesítéshez képest 7,4%-os emelkedést jelent. Ezen belül a hitelbevételek 93,9 milliárd forintra, míg az értékpapírokból származó bevételek 13,9 milliárd forintra teljesültek.

- A helyi önkormányzatok 2019-ben 93,9 milliárd forinthatelt hívtak le, ez 18,5 milliárd forinttal magasabb volt az előző évi ténynél. A hitelbevételek emelkedésén belül 32,8 milliárd forint növekmény a fővárosi önkormányzat EIB-hitel lehívásához köthető.
- A hosszú lejáratú értékpapírok értékesítéséből, kibocsátásából származó bevételek egyenlege 2019-ben 13,9 milliárd forintra teljesült a 2018. évi 25,0 milliárd forintos bevétellel szemben. A bevétel túlnyomórészt az értékesítésből származó bevételeket jelentette, míg értékpapír kibocsátásból elenyésző mértékű bevétele keletkezett az önkormányzatoknak 2018-ban.

Az éven belüli lejáratú értékpapírok beváltásából, eladásából és kibocsátásából származó bevételek és kiadások eredményeként a 2018. évi 16,9 milliárd forint teljesítéssel szemben 2019-ben 73,0 milliárd forint bevétele származott az önkormányzati alrendszernek, a belföldi értékpapírok beváltása és értékesítése következtében. Ez jól példázza, hogy az önkormányzatok igyekeznek átmenetileg szabad pénzeszközeiket rövidtávon állampapírba fektetni, anyagi erőforrásaik maximális kihasználása érdekében.

A pénzmaradvány, vállalkozási maradvány igénybevétele a 2018. évit 284,9 milliárd forinttal haladta meg, így 2019-ben 1461,3 milliárd forintra teljesült. Ez 24,2%-kal több maradvány-felhasználást jelentett az önkormányzatok számára az előző évhez viszonyítva. A növekedésből látszik, hogy a beruházások beindulása miatt a maradványok 2019. évi felhasználása jelentős volt.

Az egyéb finanszírozási bevételek magában foglalja a központi irányító szervek támogatást és folyósítást, a pénzeszközök betétként való elhelyezését, illetve a betétek megszüntetését, az államháztartáson belüli megelőlegezések egyenlegadatait, a váltóbevételek, valamint az adóssághoz nem kapcsolódó származékos ügyletek bevételeit. A 2019. évi teljesítési adat 5,5 milliárd forint volt főként az államháztartási megelőlegezések 4,2 milliárd forintos bevételi egyenlege következtében.

2.3. **Kiadások alakulása**

A helyi önkormányzatok 2019. évi teljesített kiadása – a finanszírozási kiadásokkal együtt – 3272,1 milliárd forint volt, ami a 2018. évben teljesített kiadásnál 16,3%-kal (458,6 milliárd forinttal) magasabb.

**A helyi önkormányzatok tárgyévi kiadási előirányzatainak és teljesítésének megoszlása
2018. és 2019. években**

%-ban

Megnevezés	2018. évi teljesítés	2019. évi eredeti előirányzat	2019. évi teljesítés
1. Saját folyó kiadások	60,7	55,7	57,9
<i>ebből: - személyi juttatások</i>	26,8	23,5	24,7
<i>- munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	5,2	4,4	4,6
<i>- dologi és egyéb működési kiadások</i>	28,7	27,8	28,6
2. Felhalmozási és tőkejellegű kiadások	24,7	31,2	27,8
<i>ebből: - tárgyi eszközök beszerzése, létesítése</i>	11,9	20,1	15,6
<i>- részesedések beszerzése</i>	0,3	0,3	0,3
<i>- egyéb felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülre</i>	0,4	0,7	0,7
<i>- egyéb felhalmozási célú támogatások államháztartáson kívülre</i>	2,1	2,3	1,1
<i>- felújítások áfával</i>	8,7	5,3	8,6
<i>- beruházási célú áfa</i>	1,3	2,5	1,5
3. Támogatások, elvonások és egyéb folyó átutalások összesen	11,2	9,2	10,3
4. Folyó, felhalmozási és tőkejellegű kiadások, támogatások, elvonások és egyéb folyó átutalások összesen (1+2+3)	96,6	96,1	96,0
5. Kölcsönnyújtás	0,4	0,5	0,4
6. Finanszírozási műveletek nélküli kiadások (4+5)	97,0	96,6	96,4
7. Finanszírozási műveletek kiadásai	3,0	3,4	3,6
8. Tárgyévi kiadások összesen (6+7)	100,0	100,0	100,0

2.3.1. A **saját folyó kiadások** teljesítése a 2018. évhez képest 10,9%-kal magasabban (az előző évhez képest 186,0 milliárd forint a növekedés) alakult. E növekedés harmada az áthúzódó ágazati béremeléseknek tulajdonítható, (melyek terhének nagy részét az állam átvállalta) a személyi juttatások 55,7 milliárd forintos növekedése 7,4%-os volt. A növekedés kétharmadát a dologi kiadások és azok áfájának előző évhez képest 15,0%-os növekedése (113,0 milliárd forinttal), továbbá a 26,7%-kal (13,5 milliárd forinttal) magasabbra teljesült egyéb működési kiadások tették ki. E növekmények az összkiadásokon belüli kiadás elemek arányát vizsgálva, csupán a dologi és egyéb működési kiadások arányának közel változatlanul

maradása mellett a személyi juttatások 2,1 százalékpontos csökkenését eredményezték. 2019-ben is érvényesült a központi járulékcsökkentés tendenciája, folytatódott a járulékok kiadásainak csökkenése (7,4%-os személyi juttatás növekedés mellett csak 2,6%-os munkaadókat terhelő járulék kiadástöbblet képződött). Megmutatkozott e csökkenés a kiadáselem kiadásokon belüli 0,6 százalékpontos arányvesztésében is.

2.3.2. A felhalmozási és tőkejellegű kiadásoknál az előző év folyamán tapasztalt növekedési mérték 2019-ben csaknem megduplázódott (216,5 milliárd forint, 31,1%-os növekedés), amit az összkiadásokon belüli 3,1 százalékpontos aránynövekedés is jelez. Ugyanakkor e kiadások aránya (27,8%) elmaradt a 2019-es évre eredeti előirányzattól (31,2%).

E kiadásokat összetevő elemeket vizsgálva a tárgyi eszközök beszerzése, létesítése kiadáselem növekedése (176,1 milliárd forintos, 52,7%-os) volt a legszembetűnőbb. (A tárgyi eszközök beszerzése, létesítése növekedésének mértékére jellemző, hogy a 2018. és a 2019. években közel megduplázódott az e célra az önkormányzatok által kiadott összeg.) A felújítások (39,3 milliárd forint, 16,1%-os) előző évhez viszonyított kevésbé látványos növekedése és a tárgyi eszközök beszerzéséhez, létesítéséhez kapcsolódó beruházási áfa növekedése (11,8 milliárd forint, 31,4%-os) tették ki a kiadásemelkedés csaknem negyedét. Megemlítendő az egyéb felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülrre történő kiadások 12,8 milliárd forint összegű, 108,7%-os növekménye is.

2.3.3. A támogatások, és egyéb folyó átutalások kiadási összegét tekintve az előző 2018. évi komoly növekedést követően 2019. évben feleakkora (22,2 milliárd forint, 7,0%-os) növekedés volt tapasztalható. Ennek köszönhetően e kiadásoknak az összkiadásokon belüli tavalyi 11,2 százalékpontos aránya 2019. évre 10,3 százalékponttra mérséklődött.

2.3.4 A finanszírozási kiadásoknál megállapítható, hogy a 2018. évhez hasonlóan 2019. évben is duplázódott a hitel-visszafizetés, emellett a hosszú lejáratú befektetési értékpapírok vásárlása is jelentősen növekedett (28,8 milliárd forint, 43,9%-os). Éven belüli lejáratú értékpapírok eladási/vásárlási egyenlege az előző évben tapasztaltakkal azonosan 2019. év végére nullszaldós lett, szemben az eredeti előirányzatként tervezett 22,0 milliárd forinttal. Az egyéb finanszírozási kiadások magában foglalja a központi irányító szervei támogatást és folyósítást, a pénzeszközök betétként való elhelyezése, illetve a betétek megszüntetése, az államháztartáson belüli megelőlegezések egyenlegadatait, a váltókiadásokat, valamint az adóssághoz nem kapcsolódó származékos ügyletek kiadásait. Az e célokra fordított bevételek és kiadások egyenlege (a 2018. évben 8,1 milliárd forint volt) 2019. év végén 0,2 milliárd forint lett.

2.4. Létszám és személyi juttatások

2019-ben az önkormányzati közszférában – a központosított illetmény-számfejtési rendszer adatai alapján – közfoglalkoztatottak nélkül összesen átlagosan 181 669 fő dolgozott. Az alkalmazásban állók átlagos száma 4414 fővel több a 2018. évi átlagos létszámnál. A helyi önkormányzatok és intézményeik átlagosan 31 495 fő köztisztviselőt, 126 393 fő közalkalmazottat, valamint 23 781 fő egyéb jogviszonyba tartozó dolgozót foglalkoztattak (közfoglalkoztatottak nélkül).

Szintén a központosított illetmény-számfejtési rendszer adatai alapján a 2019. évben kifizetett **kereset összege** – közfoglalkoztatás nélkül – összesen 665,8 milliárd forint volt, 11,3%-kal magasabb az előző évinél. Ami a keresetekre vonatkozó szabályozást illeti:

- A kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról a 324/2018. (XII. 30.) Korm. rendelet rendelkezett. E szerint 2019. január 1-jétől a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összege havi 149 000 forintra, a legalább

középfokú iskolai végzettséget, illetve középfokú szakképesítést igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállalók garantált bérminimuma havi 195 000 forintra emelkedett.

- A kormány a 2011-2018. évekhez hasonlóan 2019-ben is döntött az adó- és járulékváltozások hátrányos hatásainak ellentételezése érdekében a kompenzáció kifizetéséről a közszférában és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél dolgozók részére. A kompenzáció családi adókedvezményhez kötött mértékét, az érintettek körét, kifizetésének módját kormányrendelet rögzítette. E rendelet meghatározta a kompenzáció kifizetéséhez szükséges támogatás biztosításának feltételeit, továbbá tartalmazta a foglalkoztatott családi adókedvezményre vonatkozó nyilatkozatának részletes szabályait is. Az intézmények költségvetését a kompenzáció nem terhelte, mivel a kifizetéshez szükséges forrást a központi költségvetés elkülönítetten biztosította a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben.
- A munkaadókat terhelő járulékokon belül a szociális hozzájárulási adó mértéke 2019. július 1-jétől 19,5%-ról 17,5%-ra csökkent.

3. A vagyon alakulása

A helyi önkormányzatok hó végi **betétállománya** – a Magyar Nemzeti Bank havi jelentései alapján – a 2019. évben 642,0 milliárd forint és 921,5 milliárd forint között mozgott, az átlagos betétállomány 775,6 milliárd forint volt. Augusztus hónapban állt a legalacsonyabb (642,0 milliárd forintos) értéken, míg márciusban 921,5 milliárd forinttal, áprilisban 832,9 milliárd forinttal, szeptemberben 896,5 milliárd forinttal, majd december végén ugyancsak magasabb 824,2 milliárd forint állománnyal rendelkeztek.

E hónapok magasabb pénzállománya főként a helyiadó-számlákra és kisebb részben a gépjárműadó-számlákra – márciusi, illetve szeptemberi (előleg) fizetési határidő miatt – befolyt nagyobb pénzösszegnek volt köszönhető. Április hónap ugyancsak magasabb betétállománya vélhetően egyrészt a helyiadó-bevallások kapcsán megfizetett összegből, másrészt pedig a fejlesztési célokra kapott, átmenetileg szabad pénzeszközökből származott.

Az önkormányzatok pénzkészlet állománya – ami a forint és devizaszámlákon kívül a pénztárakban, csekkokban és betétkönyvekben elhelyezett összegeket is tartalmazza – a 2019. év végén 1426,0 milliárd forint volt, döntően kötelezettségvállalással terhelt. Több önkormányzatnál – elsősorban a jobb pénzügyi helyzetben lévő városoknál, ahol 2019-ben nagyobb összegű többletbevétel realizálódott – a pénzmaradványok tartalékolási célt szolgálnak, annak érdekében, hogy a következő évek fejlesztéseit finanszírozzák.

A helyi önkormányzatok adósságállományának tekintetében az alábbiak állapíthatók meg.

Az önkormányzati alrendszer 2019. december 31-én 220,3 milliárd forint adóssággal rendelkezett, ami 74,7 milliárd forinttal (51,3%-kal) magasabb a 2018. év végi adósságállománynál (145,6 milliárd forint). A növekedés a hitel- és kölcsönállomány 51,5%-os növekedésének, valamint az egyéb kötelezettségállomány (ezen belül is főként a pénzügyi lízing) – több mint duplájára való – növekedésének köszönhető, a kötvényállomány azonban közel 20%-kal csökkent.

A hitel- és kölcsönállomány a 2018. évi 143,4 milliárd forintról 217,3 milliárd forintra ugrott, ami a teljes adósságállomány 98,6%-át teszi ki. Ennek döntő részét a Fővárosi Önkormányzat 112,8 milliárd forint értékű (2018-ban 80 milliárd forintos) adósságállománya jelenti, melyet a megyei jogú városok (56,2 milliárd forint) és az egyéb városok (32,9 milliárd forint), majd a fővárosi kerületek (9,3 milliárd forint) hitel- és kölcsönállománya követ. A Fővárosi

Önkormányzatnál folytatódott a korábbi években megkötött nagy összegű EIB-s hitelek lehívása, ez okozta a 41,1%-os növekedést.

Az egyéb kötelezettségállományon belül a pénzügyi lízing állománya közel négyszeresére növekedett (közel 0,5 milliárd forintról 1,9 milliárd forintra). Ezen belül is a megyei jogú városok rendelkeztek a legnagyobb pénzügyi lízing állománnyal 2019. év végén (mintegy 1,8 milliárd forinttal, ami a teljes pénzügyi lízing állomány 95,1%-át teszi ki).

Továbbá a nagyközségek adósságállománya 142,5%-kal, a megyei jogú városoké 90,4%-kal, az egyéb városoké 55,7%-kal, a községeké 51%-kal, a fővárosi kerületeké pedig 6,3%-kal emelkedett a 2018. évihez képest. A megyei jogú városok adósságállomány növekedésének legfőbb oka, hogy a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által a BMW gyár helyszínének kialakítása céljából felvett összesen 44,0 milliárd forinthitelből lehívásra került a 2019. évi ütem, mintegy 25,2 milliárd forint.

Csökkenés a nemzetiségi önkormányzatok és az önkormányzati társulások esetében tapasztalható. Esetükben az adósság a 2018. évi állománynak a 69,1%-ára (5,5 millió forintról 3,8 millió forintra), illetve 90,7%-ára (1,3 milliárd forintról 1,2 milliárd forintra) esett vissza. A megyei önkormányzatok, továbbá a térségi fejlesztési tanácsok továbbra sem rendelkeztek adósságállománnyal 2019-ben.

Eltekintve a Fővárosi Önkormányzat 112,8 milliárd forint (aminek fele a 3-as metró szerelvény felújítását szolgálta), valamint Debrecen Megyei Jogú Város közel 38,9 milliárd forint adósságállományától, az önkormányzati adósságállomány tartósan alacsony szinten mozog, ami alapvetően a 2011-2014. évek között lezajlott adósságkonszolidációnak köszönhető. Ennek során az állam csaknem 1370 milliárd forint adósságot vállalt át az önkormányzatoktól, illetve törlesztett elő. Ezen kívül az önkormányzati adósságkeletkezés 2012-től való előzetes kormányzati engedélyhez való kötése is elősegíti az önkormányzati alrendszer adósságának kordában tartását.

Az önkormányzati alrendszer adósságállományának alakulása 2019-ben

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagyközségek	Községek	Megyei önkormányzatok	Önk. Társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanácsok	Ország összesen
Kötvényállomány	0,0	1 133,4	0,0	0,2	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 183,6
Hitelkölcsönállomány	80 000,0	8 494,9	29 769,6	20 898,0	595,4	2 333,6	0,0	1 289,3	2,0	0,0	143 382,8
Egyéb kötelezettségállomány	0,0	0,0	647,8	310,9	5,2	51,1	0,0	0,0	3,5	0,0	1 018,5
2018. évi adósság összesen	80 000,0	9 628,3	30 417,4	21 209,1	600,6	2 434,7	0,0	1 289,3	5,5	0,0	145 584,9

Az önkormányzati alrendszer adósságállományának alakulása 2019-ben

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-községek	Községek	Megyei önkormányzatok	Önk. Társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanácsok	Ország összesen
Kötvény-állomány	0,0	897,3	0,0	0,2	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	947,5
Hitel-kölcsön-állomány	112 842,1	9 337,6	56 151,3	32 873,6	1 365,2	3 533,9	0,0	1 169,6	2,0	0,0	217 275,3
Egyéb kötelezettség-állomány	0,0	0,0	1 762,7	144,4	91,3	93,1	0,0	0,0	1,8	0,0	2 093,3
2019. évi adósság összesen	112 842,1	10 234,9	57 914,0	33 018,2	1 456,5	3 677,0	0,0	1 169,6	3,8	0,0	220 316,1

Az önkormányzati alrendszer adósságállományának változása (2019/2018)

%-ban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-községek	Községek	Megyei önkormányzatok	Önk. Társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanácsok	Ország összesen
Kötvény-állomány	0,0	79,2	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	80,1
Hitel-kölcsön-állomány	141,1	109,9	188,6	157,3	229,3	151,4	0,0	90,7	100,0	0,0	151,5
Egyéb kötelezettség-állomány	0,0	0,0	272,1	46,4	1 755,8	182,2	0,0	0,0	51,4	0,0	205,5
2019. évi adósság/2018. évi adósság	141,1	106,3	190,4	155,7	242,5	151,0	0,0	90,7	69,1	0,0	151,3

4. A kiadások funkcionális alakulása

4.1. Az önkormányzatok 2019. évi vagyoni eszközei az alábbiak szerint alakultak:

A helyi önkormányzatok **eszközértéke** a 2019. évben 596,1 milliárd forinttal (4,2%-kal) növekedett. Ezzel az év végén az eszközök állománya 14 826,1 milliárd forintot tett ki. Ezen belül a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök aránya 84,3%, a nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök aránya 1,2%, a pénzeszközök aránya 9,7%, a követelések aránya 4,5%, az egyéb sajátos elszámolások aránya 0,2%, az aktív időbeli elhatárolások aránya pedig szintén 0,1%.

A nemzeti vagyonba befektetett eszközökön belül

- az immateriális javak, a tárgyi eszközök és a koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök 2019. december 31-ei nettó értéke 11 823,7 milliárd forintot tett ki (a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök 94,6%-a),
- a tárgyi eszközök tárgyévi nettó értékének növekedése 453,7 milliárd forint (4,2%) volt. A beruházások, felújítások állománya a 2018. évi 516,5 milliárd forintról 719,6 milliárd forintra növekedett.

- a befektetett pénzügyi eszközök (tartós részesedések, tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, befektetett pénzügyi eszközök érték helyesbítése) 2019. december 31-ei állománya 676,7 milliárd forint volt, melynek döntő részét a tartós részesedések és tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok teszik ki 674,2 milliárd forint összegben. Az év végi, nemzeti vagyona tartozó forgóeszköz-állomány 173,5 milliárd forint volt, ami 9,3 milliárd forinttal magasabb a 2018. évi nemzeti vagyona tartozó forgóeszköz-állománynál.
- A készletek december 31-ei állománya 8,4 milliárd forintot tett ki, ami 0,1 milliárd forinttal magasabb a 2018. évi készletállomány értékénél.
- Az értékpapírok állománya 155,9 milliárd forintról 165,0 milliárd forintra emelkedett. Ezen belül a nem tartós részesedések 38,6 ezer forinttal növekedtek, míg a forgatási célú értékpapírok állománya 9,2 milliárd forinttal emelkedett. A növekedést az érintett önkormányzatok átmenetileg szabad pénzeszközei, illetve a megyei jogú városok – még kereskedelmi banki számlán lévő – Modern Városok Programhoz köthető bevételei magyarázzák, amelyeket az önkormányzatok átmeneti jelleggel a bevételeik növelése érdekében befektettek.
- A pénzeszközök állománya gyakorlatilag változatlan maradt: 1443,5 milliárd forintról 1445,0 milliárd forintra változott. A pénzmaradványok tartalékolási célt szolgálnak, annak érdekében, hogy a következő évek fejlesztéseit finanszírozzák.
- A követelések állománya a 2018. évi adathoz képest 51,0%-kal növekedett (544,2 milliárd forintról 667,7 milliárd forintra).
- Az aktív időbeli elhatárolódások egyenlege december 31-én 13,4 milliárd forint volt.

Az önkormányzati vagyommérleg eszközoldalának alakulása

millió forintban

Megnevezés	2018. december 31.	2019. december 31.
Vagyon értékű jogok	8 025,4	8 171,3
Szellemi termékek	9 629,6	8 711,4
Immateriális javak érték helyesbítése	1,8	0,6
Immateriális javak	17 656,8	16 883,3
Ingatlanok és a kapcsolódó vagyon értékű jogok	10 032 418,0	10 285 077,9
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	247 362,4	243 572,3
Tenyészállatok	345,8	318,0
Beruházások, felújítások	516 508,2	719 568,1
Tárgyi eszközök érték helyesbítése	41 933,2	43 702,5
Tárgyi eszközök	10 838 567,6	11 292 238,8
Tartós részesedések	541 786,1	545 313,4
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	133 733,1	128 867,3
Befektetett pénzügyi eszközök érték helyesbítése	1 653,5	2 537,0
Befektetett pénzügyi eszközök	677 172,7	676 717,6
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	513 984,8	514 131,8
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök érték helyesbítése	467,9	419,9
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	514 452,7	514 551,7
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	12 047 849,8	12 500 391,4

Készletek	8 316,4	8 427,8
Értékpapírok	155 867,5	165 080,0
Nemzeti vagyona tartozó forgóeszközök	164 183,9	173 507,8
Pénzeszközök	1 443 549,7	1 445 073,1
Követelések	544 181,7	667 709,1
Egyéb sajátos elszámolások	19 771,9	25 964,0
Aktív időbeli elhatárolások	10 447,9	13 429,1
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	14 229 984,9	14 826 074,5

4.2. Az önkormányzatok 2019. évi vagyoni forrásai az alábbiak szerint alakultak:

A 12 060,5 milliárd forint **saját tőke** 195,4 milliárd forint emelkedés eredménye, ezzel 96,5%-ban fedezetet nyújtott a nemzeti vagyona tartozó befektetett eszközökre.

A **kötelezettségek** – az alábbiak szerint – 376,1 milliárd forintról 478,7 milliárd forintra növekedtek (27,3%-kal).

- A költségvetési évben esedékes kötelezettségek 62,1 milliárd forintról 64,6 milliárd forintra növekedtek, ami 4,0%-os növekedést jelentett.
- A költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek 237,0 milliárd forintról 325,8 milliárd forintra emelkedtek, ez 37,5%-os növekedést tett ki.
- A kötelezettség jellegű sajátos elszámolások 77,0 milliárd forintról 88,3 milliárd forintra növekedtek, ami 14,7%-os emelkedést jelentett.

A **passzív időbeli elhatárolások** 1988,8 milliárd forintról, 2286,9 milliárd forintra növekedtek.

A fentiek alapján elmondható, hogy **az önkormányzatok vagyoni forrásai** a 2019. évben 596,1 milliárd forinttal (4,2%-kal), 14 826,1 milliárd forintra emelkedtek.

Az önkormányzati vagyommérleg forrásoldalának alakulása

millió forintban

Megnevezés	2018. december 31.	2019. december 31.
SAJÁT TŐKE	11 865 139,5	12 060 526,0
Költségvetési évben esedékes kötelezettségek	62 100,5	64 592,9
Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek	237 008,6	325 803,8
Kötelezettség jellegű sajátos elszámolások	76 971,0	88 276,9
KÖTELEZETTSÉGEK	376 080,1	478 673,6
Passzív időbeli elhatárolások	1 988 765,4	2 286 874,9
FORRÁSOK ÖSSZESEN	14 229 984,9	14 826 074,5

5. A kiadások funkcionális alakulása

A helyi önkormányzatok közfeladatainak ellátását az államháztartás funkcionális rendszerében a következő táblázat mutatja be:

Az önkormányzatok költségvetési kiadásainak funkcionális alakulása

Megnevezés		Kiadás	
		2019. évi teljesítés (millió forintban)	Megoszlás (%-ban)
A.)	Állami működési funkciók	709 937,1	22,5
B.)	Jóléti funkciók	1 681 579,4	53,3
	Oktatás	285 875,3	9,1
	Egészségügy	104 941,0	3,3
	Társadalombiztosítási, szociális és jóléti szolgáltatás	484 236,6	15,3
	Lakásügyek, települési és kommunális szolgáltatás	479 292,2	15,2
	Szabadidős, kulturális és vallási tevékenység és szolgáltatás	327 234,3	10,4
C.)	Gazdasági és egyéb funkciók	672 281,2	21,2
D.)	Államadósság-kezelés	0,0	0,0
E.)	Funkciókba nem sorolható tételek	94 093,2	3,0
ÖSSZESEN:		3 157 890,9	100,0

A helyi önkormányzatok kiadásainak döntő részét, 53,3%-át a fenti táblázatban részletezett jóléti funkciók fedik le, ami jól mutatja a helyi önkormányzatok közfeladat-ellátó szerepének fontosságát. Az önkormányzati szféra működésében szintén kulcsfontosságú, az állami működési funkciók közül az igazgatási, a védelmi, rendészeti közszolgáltatások stb. 22,5%, a gazdasági és egyéb funkciókban ellátott feladatok pedig 21,2% részarányt képviselnek.

5.1. Az önkormányzati alrendszerben a **köznevelés** területén a 2019. évben nem volt olyan szakmai döntésből eredő változás, amely szükségessé tette volna az óvodák finanszírozásának részben vagy egészben történő átalakítását. A 2018/2019-es nevelési év adatai alapján az óvodai ellátásban részesülők 87,2%-a önkormányzati óvodában állt jogviszonyban. A pedagógusok és a nevelőmunkát segítőik 85,5%-át (több mint 46 000 főt) szintén önkormányzati óvodában foglalkoztatták.

A gyermekétkeztetés biztosítása – mint kötelező önkormányzati feladat – 2019. évi kiadásainak és állami támogatásainak alakulása a szociális ágazat keretében, a jóléti tevékenységek között kerül bemutatásra.

A 2019. évben a finanszírozási műveletek nélküli összes kiadásokon belül az önkormányzatok 285,9 milliárd forintot fordítottak óvodai és egyéb oktatási (a továbbiakban együtt: oktatási) feladatokra, az előző évhez képest 5,3%-kal, 14,5 milliárd forinttal magasabb összeget. Ennek magyarázata többek között az ellátott óvodások számának emelkedése, és az ezzel járó magasabb bértámogatás, illetve a felhalmozási költségek növekedése. A bérkiadásokra (munkaadói járulékok nélkül) 180,0 milliárd forintot – az előző évinél 7,6 milliárd forinttal nagyobb összeget – fordítottak az önkormányzatok, a jogszabályban előírt béremelések

eredményeként. Ez a működési kiadások 72,4%-ának felel meg. A költségvetési kiadáson belül a járulékokkal növelt bértéher és dologi kiadás 75,5-10,9% arányban oszlott meg.

A felhalmozási célokra 37,3 milliárd forintot fordítottak az önkormányzatok, amely 4,6 milliárd forinttal magasabb az előző évi teljesítésnél.

Az önkormányzati alrendszerben a finanszírozási műveletek nélküli összes kiadásokon belül 255,3 milliárd forint összeget fordítottak az óvodai feladatok ellátására, 8,5 milliárd forinttal többet, mint 2018-ban. A járulékok nélküli bérkiadásokra 169,7 milliárd forintot – az előző évnél 6,3 milliárd forinttal nagyobb összeget – költöttek az önkormányzatok. A költségvetési kiadáson belül a járulékokkal növelt bértéher és dologi kiadás 79,8-10,1% arányban oszlott meg. A felhalmozási célokra 25,4 milliárd forint összeget fordítottak.

A feladatalapú, köznevelési célú költségvetési támogatások települési önkormányzati óvodai nevelés esetében 186,0 milliárd forintot kitevő 2019. évi előirányzata a kapcsolódó működési célú költségvetési kiadásokra átlagosan 82,0%-ban nyújtottak fedezetet. A feladatalapú finanszírozási rendszer bevezetése előtt ez az arány még 50% körül alakult. Az arányok változása ez esetben is egyértelműen alátámasztja az új támogatási szisztéma létjogosultságát.

5.2. A szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások, intézmények, valamint a gyermekétkeztetés területén az érdemi változások az állam és az önkormányzatok közötti munkamegosztás újragondolásával 2013-ban, illetve 2015-ben megtörténtek.

2015. március 1-jétől a települések kizárólag saját hatáskörben hozott döntésük alapján támogathatják az arra rászoruló lakosaikat, települési támogatás formájában. Az állam a korábbi évekhez hasonlóan tavaly is hozzájárulást biztosított a szociális jellegű feladatokhoz – ezen belül kiemelten a települési támogatások finanszírozásához – az alacsonyabb adóerő-képességű önkormányzatok számára. A *települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támogatása* jogcím – figyelembe véve a települések jövedelemtermelő képességét – egyértelműen meghatározza a támogatás számításának módját és annak mértékét. Ennek megfelelően e jogcím az eredetileg biztosított 34,1 milliárd forint összegben teljesült, amely támogatás továbbra is felhasználható valamennyi szociális jellegű feladat ellátásához, így többek között a települési támogatás vagy a szociális- és gyermekjóléti alapszolgáltatások kiegészítő finanszírozásához.

Az önkormányzati intézményrendszer átalakítása alapvetően a 2013. évben zajlott le. 2019-ben érdemi változtatásokra e tekintetben csak kismértékben került sor, a nappali melegedők hosszított nyitva tartásával összefüggésben, a feladatok ellátása azonban jellemzően a 2018. évi állapothoz hasonlóan történt. A szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti intézményrendszer fenntartásával és működtetésével kapcsolatos önkormányzati feladatellátás az alábbiak szerint alakult az önkormányzati beszámolók alapján.

A szolgáltatások és intézmények 2019. évi működési célú kiadása összesen 234,4 milliárd forint volt, amely mintegy 19,1 milliárd forinttal magasabb, mint a 2018. évi összeg. Az eltérés alapvetően a kiadásokon belül a személyi kiadások és munkáltatói járulékok sorain mutatkozik, amely tételek összesen 170,2 milliárd forintot tettek ki, és a működési kiadások 72,6%-át lefedik. A bővülés főként az általános – valamennyi szektort és ágazatot érintő – minimálbér és garantált bérminimum 2019. évi emeléséből adódik. Megállapítható, hogy a bérek növekedése miatt az önkormányzati fenntartók személyi juttatásokkal összefüggő kifizetései 16,4 milliárd forinttal növekedtek 2019-ben. Ezen túlmenően a szociális és gyermekvédelmi intézmények dologi kiadásai 9,8%-kal nőttek, összesen mintegy 62,7 milliárd forint kiadást eredményezve.

Ugyanakkor a települések szemmel láthatóan nagyobb gondot fordítanak az utóbbi években a felújításokra és beruházásokra, amely főként a fejlesztési források körének és mértékének folyamatos bővülésével magyarázható. A felhalmozási kiadások összege 2019-ben mindösszesen 21,9 milliárd forint volt, ami 23,0%-os növekedést jelent 2018-hoz viszonyítva. Ezen belül a klasszikus beruházásokra 12,8 milliárd forintot, a felújításokra 8,1 milliárd forintot költöttek a fenntartók.

A tárgyévi költségvetési bevételek 52,5 milliárd forintra teljesültek, amely 2,9 milliárd forinttal elmarad a 2019. évben.

A kiadásokon és bevételeken belül – az állami támogatásokkal való összevethetőség érdekében – külön kell értékelni azon szolgáltatások és intézmények adatait, amelyek támogatása a központi költségvetés IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetéből történik (tehát a kötelező önkormányzati feladatok adatait). Ezek összes működési kiadása 230,6 milliárd forint, felhalmozási kiadása pedig 21,6 milliárd forint volt, amelyből a beruházások 12,7 milliárd forintot jelentettek. Az e feladatokhoz kapcsolódó tárgyévi költségvetési bevételeik összesen 50,3 milliárd forintra teljesültek. E szolgáltatások és intézmények költségvetési támogatása 2019-ben 139,6 milliárd forint volt. Az intézmények fenntartásához – a költségvetési támogatásokon és az intézményi bevételeken túl – az önkormányzatoknál mintegy 17,6%-os mértékben vált szükségessé saját forrás biztosítása. (Ezen „önerőnek” egy részét volt mód elszámolni *A települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támogatása* jogcímen.)

A **gyermekétkeztetés** finanszírozása 2014-ben átalakult, feladatalapú támogatási rendszer került bevezetésre, amelynek előirányzata évről évre emelkedett. 2016-ban további szakmai szabályozási változás történt, amelynek eredményeképpen az önkormányzatok feladatai kibővültek a szünidei étkeztetés kötelező ellátásával. Ahhoz, hogy a fenntartók valamennyi – tavaszi, nyári, őszi és téli – tanítási szünetben biztosítani tudják a rászoruló gyermekek részére az egyszeri főétkeztést, az állami források is biztosítottak voltak. A központi költségvetés a gyermekétkeztetés támogatására – ideértve az intézményi étkeztetésen túlmenően a szünidei étkeztetést is – 2019-ben mindösszesen 82,4 milliárd forint támogatást nyújtott. Az intézményi működési bevételekből további 37,5 milliárd forint bevétel származott. Így az összesen 151,0 milliárd forint működési kiadás közel 79,4%-át az intézményi saját bevételek és az állami támogatások fedezték.

5.3. Az egészségügyi tevékenységhez kapcsolódó egészségügyi kiadások összege a 2019. évben 104,9 milliárd forintra teljesült, amely a 2018. évhez képest csaknem 6,8%-os növekményt jelent. A kiadások emelkedését az ágazatot érintő, valamint az általános bérintézkedések 2019. évi hatása eredményezi, továbbá megfigyelhető a fejlesztésekre fordított kiadások nagyarányú növekedése is.

Az egészségügyben a feladatmegosztás terén a rendszerszintű változások már 2012-ben végbementek. A városi önkormányzatoknak a járóbeteg-szakellátó intézmények tekintetében intézményműködtetési kötelezettségük áll fenn, valamint továbbra is kötelező feladatként jelentkezik az egészségügyi alapellátás keretében a házi orvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi ellátás és a központi ügyeleti ellátás biztosítása.

A kiadási jogcímeneken belül a főbb tételeket tekintve a személyi juttatások és járulékai 50,3 milliárd forintot, a dologi kiadások 34,6 milliárd forintot tettek ki, a tőkejellegű (felhalmozásra, beruházásokra, felújításra fordított) kiadások pedig 16,9 milliárd forintra teljesültek.

Az ágazat az E. Alap beszámolójában kerül részletezésre.

5.4. A közművelődési és kulturális feladatokra – azon belül a kulturális javak védelmére, a muzeális intézményekre, a közművelődési és a nyilvános könyvtári ellátásra – szolgáló támogatás 2019-ben is önállóan és kötött felhasználásúan jelent meg a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatási keretei között.

Kulturális célokra a 2019. évben összességében 181,6 milliárd forintot fordítottak az önkormányzatok, 18,6%-kal többet, mint az előző évben. A főbb tételeket tekintve a teljes ágazati kiadás 31,2%-át – 56,7 milliárd forintot – a személyi juttatások és járulékai tették ki. Dologi kiadásokra 57,1 milliárd forintot költöttek a települések, szinte ugyanannyit, mint személyi juttatásra. Kismértékben emelkedett az államháztartáson kívüli kulturális szervezetek számára – nonprofit vagy civil szerveződéseknek – nyújtott működési jellegű támogatás, amely 29,7 milliárd forintot tett ki, szemben a tavalyi 27,8 milliárd forinttal. A teljes ágazat kiadásán belül a felhalmozási kiadások – melyek tartalmazzák a beruházásokat, felújításokat, nagy értékű eszközbeszerzéseket – aránya 20,5%-ot képviselt, összegében 37,3 milliárd forintot tett ki. A 2018. évi adatokhoz képest a kulturális kiadások növekedését a kulturális célú beruházások emelkedése, a bérintézkedések hatása és a szigorú könyvelési szabályok betartása, a megfelelő kormányzati funkciók helyes használata együttesen okozta.

5.5. A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása

A helyi önkormányzatok központi finanszírozása a 2019. évben is az önkormányzati feladatellátáshoz igazodó, 2013-tól kialakított **feladatalapú támogatási rendszerben** történt. Azóta a cél a struktúra megszilárdítása volt. A 2019. év fő feladata továbbra is a helyi önkormányzatok számára a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése, a kistélepülések további felzárkózásának, az esélyegyenlőség megteremtésének elősegítése volt. Annak érdekében, hogy a gazdasági folyamatok és jogszabály-változásokból adódó módosulások, illetve ellátotti létszám-mozgások kezelése is megtörténhessen, továbbra is volt lehetőség – a tényszámokhoz igazodó – kiegészítő források biztosítására a települések számára.

A beszámítás mellett az alacsony gazdasági potenciállal rendelkező települések továbbra is számíthattak a 2015-től bevezetett pozitív „kiegyenlítésre”. Az alacsony helyi adóbevéttel rendelkező települések (10 500 forint/fő alatt) a beszámításban érintett támogatások összegére vetített, meghatározott százaléku kiegészítő támogatásban részesültek az alapfeladataik ellátása érdekében.

A 2017. évtől *a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása* egyrészt működési és felhalmozási célú költségvetési támogatások nyújtására adott lehetőséget, ezzel is segítve az önkormányzatok feladatellátását és a kapcsolódó fejlesztési beruházások megvalósítását, másrészt az egyedi problémák kezelése érdekében is tartalmazott forrásokat. Mindez tükröződik az ágazat kiadásainak adataiban is.

Az önkormányzatok általános közszolgáltatások funkciócsoporton kimutatott kiadásai 691,5 milliárd forintra teljesültek, 11,8%-kal magasabban, mint az előző évben. A főbb tételeket tekintve 39,3%-ot, 272,1 milliárd forintot a személyi juttatások és járulékai jelentettek, amely arányában tekintve szinte megegyezik a 2018. évi adatokkal. A 2019. évben a teljes kiadás 30,7%-át fordították az önkormányzatok dologi kiadásokra, a korábbi évnél 23,4 milliárd forinttal többet, összességében 212,0 milliárd forintot. Egyéb működési célú kiadásokra – elsősorban államháztartáson kívüli szervezetek működésének támogatására – 25,5 milliárd forintot fordítottak a települések. A funkciócsoport teljes kiadásából 105,0 milliárd forintot költöttek beruházásra (22,1 milliárd forinttal többet, mint az előző évben) és 68,5 milliárd forintot a tavalyival közel azonos összegben tárgyszerű felújításra.

IV. TÖRVÉNYEKBE ELŐÍRT BESZÁMOLÁSI ÉS TÁJÉKOZTATÁSI KÖTELEZETTSÉGEK

1. Költségvetési előirányzatok módosítása, átcsoportosítása

A központi alrendszer 2019. évi költségvetési törvényben meghatározott előirányzatai módosításáról, átcsoportosításáról 2019-ben – az Országgyűlés, a kormány, a fejezetek és az intézmények jogkörében – a következő döntések születtek:

1.1 Országgyűlés hatáskörében

Az év folyamán a költségvetési törvény módosítására nem került sor.

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2018. évi költségvetésének zárszámadási egyenlege többletet tartalmazott, emiatt a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról szóló 2019. évi LXXIX. törvény 14. §-ában az Országgyűlés elrendelte, hogy a Nyugdíjbiztosítási Alap a 2018. évi 0,3 milliárd forintos többletét a LXXI. Nyugdíjbiztosítási Alap fejezet 4. cím, 1. Költségvetési befizetések alcím terhére 2019. december 31-éig fizesse be a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet 5. cím 7. Nyugdíjbiztosítási Alap befizetése alcím javára. Ennek megfelelően a Nyugdíjbiztosítási Alap 2019. évi költségvetésének törvényi módosítására az év végén, a befizetés elszámolására 2019. december 30-án került sor.

1.2 A kormány hatáskörében

A központi alrendszerben a kormány hatáskörű (és egyes, a költségvetési törvény által az államháztartásért felelős miniszter hatáskörébe utalt) döntések eredményeként az év folyamán a kiadási oldalt érintően összességében 396,8 milliárd forintos összegű előirányzat-emelés történt, a bevételi előirányzatok 40,8 milliárd forintos növelése mellett. A főbb intézkedések a következők voltak:

A 2019. évi költségvetés *rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékának* (XV. Pénzügyminisztérium fejezet) törvényi előirányzata 165,0 milliárd forintot tett ki. A kormány 1668/2019. (XI. 28.) számú határozatával a visszafolyó összegekből 1,0 milliárd forinttal megemelte a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatát. A 2019. évi költségvetési törvény 19. § (5) és (6) bekezdése e tartalék felhasználására külön rendelkezéseket is meghatározott. Az Áht. 21. § (1) bekezdése szerint a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék felhasználásáról a kormány egyedi határozatban rendelkezik. A kormány határozataival a tartalék az év folyamán majdnem teljes egészében átcsoportosításra került, a maradék előirányzat mindössze 19,9 millió forint.

A 2019. évi költségvetési törvény XV. Pénzügyminisztérium fejezetében *Országvédelmi Alap* került beállításra a költségvetési kockázatok kivédése érdekében, melynek törvényi előirányzata 60,0 milliárd forint volt. E tartalék felhasználását a költségvetési törvény 19. § (2)-(4) bekezdése szabályozta. E szerint a tartalékot két ütemben, az EDP jelentés 2019. március 31-ig (az előirányzathoz legfeljebb 30,0 milliárd forint), illetve szeptember 30-ig történő benyújtását követően (a fennmaradó rész) volt lehetséges felhasználni, amennyiben a benyújtott EDP jelentésben szereplő EDP-hiány – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 1,8%-át. E tartalék felhasználásáról a kormány határozataival döntött, teljes egészében átcsoportosítva azt.

A 2019. évi költségvetési törvényben *céltartalék* szolgált a *közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára* a XV. Pénzügyminisztérium fejezetben. A céltartalék törvényi

előirányzata 16,7 milliárd forint volt, ebből 15,2 milliárd forint átcsoportosítására került sor az év folyamán. A felhasználásról a kormány határozataival döntött.

A 2019. évben a költségvetési törvényben a *Különféle kifizetések céltartalékra* 1,3 milliárd forintos előirányzat került beállításra a XV. Pénzügyminisztérium fejezetben. A Különféle kifizetések céltartalék felhasználási céljait, az ebből részesíthetők körét, az ebből fakadó feladatokat, jogosítványokat a költségvetési törvény 4. § (2) bekezdése, valamint 20. § (1) bekezdése szabályozta. Ez utóbbi paragrafus szerint az államháztartásért felelős miniszter ezen előirányzathoz – felmérés alapján – más fejezetre, címre, alcímre, jogcímcsoportra, jogcímré, előirányzat-csoportra, kiemelt előirányzatra átcsoportosíthat (például a Prémiumévek program kifizetéseinek támogatása és a számvevői illetményalap változásából következően). Az év folyamán e tartalék terhére összesen 3,2 milliárd forint összegben történtek átcsoportosítások, tekintettel arra, hogy a költségvetési törvény 4. melléklete szerint e céltartaléknál a teljesülés módosítás nélkül eltérhet az előirányzattól.

A 2019. évi költségvetési törvény XV. Pénzügyminisztérium fejezetében *céltartalékot képeztek az ágazati életpályákkal és bérintézkedésekkel kapcsolatos kifizetésekre is*, melynek törvényi előirányzata 78,4 milliárd forint volt. A költségvetési törvény 20. § (1) bekezdése szerint az államháztartásért felelős miniszter ezen előirányzathoz – felmérés alapján – más fejezetre, címre, alcímre, jogcímcsoportra, jogcímré, előirányzat-csoportra, kiemelt előirányzatra átcsoportosíthat. Két esetben ugyanakkor Korm. határozattal történt döntés az átcsoportosításról. Az átcsoportosítások összesen 202,3 milliárd forintot tettek ki, tekintettel arra, hogy a költségvetési törvény 4. melléklete szerint e céltartaléknál is a teljesülés módosítás nélkül eltérhet az előirányzattól.

A 2019. évi költségvetési törvény 4. § (6) bekezdése szerint céltartalék szolgál a XV. Pénzügyminisztérium fejezetben a *„Közszolgáltatások fejlesztése”* jogcímen az egészségügyi ágazat fejlesztésével összefüggő, az ellátórendszer hatékonyságának növelését és a finanszírozási rendszer fenntarthatóságának javítását célzó feladatok támogatására, melynek előirányzata 40,0 milliárd forint volt. A kormány – a költségvetési törvény 19. § (9) bekezdése szerinti felhatalmazás alapján – az 1636/2019. (XI. 14.) és az 1798/2019. (XII. 23.) határozatában a teljes előirányzatot átcsoportosította, döntő részben az Egészségbiztosítási Alap *„Összevont szakellátás”* jogcímére.

A 2019. évi költségvetési törvény 4. § (5) bekezdése szerint központi tartalék szolgál a XV. Pénzügyminisztérium fejezetben a *„Beruházás Előkészítési Alap”* jogcímcsoporton a központi költségvetési források felhasználásával megvalósuló egyes beruházások előkészítési folyamata fedezetének biztosítására. A központi tartalék törvényi előirányzata 20,0 milliárd forint volt, melyre a kormány két határozatában (1591/2019. (X. 16.) és 1796/2019. (XII. 23.)) 5,9 milliárd forintot átcsoportosított. A tartalék felhasználásáról az év folyamán a kormány határozataiban döntött, ennek megfelelően 20,5 milliárd forint került átcsoportosításra.

Az egyes tartalékok felhasználását részleteiben az általános indokolás ezzel kapcsolatos fejezete, valamint a fejezeti indokolások tartalmazzák.

Az *Áht.* 33. § (2) bekezdése szerint a központi költségvetésről szóló törvény, az állami magaspítési beruházások megvalósításáról szóló törvény és e törvény eltérő rendelkezése hiányában, a kormány irányítása alá tartozó fejezetek terhére történő előirányzat-átcsoportosítás esetén a központi költségvetésről szóló törvény által megállapított kiadási előirányzatok közötti átcsoportosításra a kormány egyedi határozatban jogosult. Ez alapján is jelentős számú döntés született.

Maga a *2019. évi költségvetési törvény* is számos átcsoportosításra, illetve előirányzat-módosításra adott felhatalmazást a kormány és az államháztartásért felelős miniszter részére.

A költségvetési törvény 12. § (2) bekezdésében például a kormány kapott felhatalmazást arra, hogy az *Egészségbiztosítási Alap* meghatározott előirányzatait (Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport 1-18. jogcímei, Gyógyszertámogatás jogcímcsoport 1. jogcíme, Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport 1-3. jogcíme) megemelje. Ennek révén a kormány az Egészségbiztosítási Alap részére – az 1510/2018. (X. 17.), az 1666/2018. (XII. 10.), az 1355/2019. (VI. 14.), és az 1667/2019. (XI. 28.) Korm. határozatok alapján – 46,5 milliárd forint összegű pótlólagos forrás biztosított meghatározó részben az „Összevont szakellátás” és a „Gyógyszertámogatás kiadásai” előirányzatokra.

A költségvetési törvény 20. § (2) bekezdése – az államháztartásért felelős miniszter hatáskörében – a *Nemzeti Adó- és Vámhivatal* részére előirányzat-emelést (személyi juttatások, valamint munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kiemelt előirányzatokon) tett lehetővé meghatározott adónemek negyedéves bevételi terveinek teljesítése esetén. Ez összesen 23,7 milliárd forint pótlólagos támogatást jelentett.

Az Áht. 31. § 2d) bekezdése szerint az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv és a fejezeti kezelésű előirányzat által a maradvány megállapítása, elszámolása során befizetett összeggel az államháztartásért felelős miniszter megnövelheti a bevétel felhasználására szolgáló kiadási előirányzatot (a *Központi Maradványelszámolási Alap* kiadási előirányzatát). Erre az év folyamán 285,3 milliárd forintos összegben került sor. Emellett a *Központi Maradványelszámolási Alap* kiadási előirányzatát az 1056/2019. (II. 22.) Korm. határozat 42,1 milliárd forinttal emelte meg. Így összesen 327,4 milliárd forintos előirányzat állt rendelkezésre.

Az Ávr. 153. §-a szerint a *Központi Maradványelszámolási Alap* kiadási előirányzatának előirányzat átcsoportosítással történő felhasználásáról az államháztartásért felelős miniszter előterjesztése alapján a kormány egyedi határozatban rendelkezik. Az előbbieken említett 327,4 milliárd forintos kiadási előirányzat majdnem teljes egészében átcsoportosításra került a kormány határozataival, mindössze 0,6 milliárd forint előirányzat átcsoportosítására nem került sor.

A *bevételi előirányzatokat érintő kormányhatáskörű módosítások* az elkülönített állami pénzalapok (Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap, valamint a Bethlen Gábor Alap) és az Egészségbiztosítási Alap költségvetési támogatásához kapcsolódtak.

A fentiekhez tartozó különféle intézkedésekről az általános indokolás egyes fejezetei, valamint a fejezeti indokolások adnak további tájékoztatást.

1.3 A fejezet és az intézmény hatáskörében

A központi alrendszerben a fejezeti, intézményi hatáskörben elvégzett módosítások, átcsoportosítások 2019-ben kiadási oldalon összességében 3233,4 milliárd forintos előirányzat-emelést eredményeztek. A bevételeket érintő módosítások, átcsoportosítások e két jogkörben 910,0 milliárd forintos előirányzat-emeléssel jártak. Ezekről a fejezeti indokolás kötetekben található részletes tájékoztatás.

2. Tartalék-előirányzatok

2.1. A központi költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékának felhasználása

A Magyarország 2019. évi költségvetési törvényében az Országgyűlés 165,0 milliárd forintban állapította meg a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatát. Az Áht. 21. § (3) bekezdése értelmében, az első félévben csak a tartalék előirányzat 40%-áig vállalható kötelezettség. Ez az összeg 66,0 milliárd forint volt, melyből 65,2 milliárd forint átcsoportosításáról hozott döntést a kormány.

A költségvetési törvény 19. § (5) bekezdése alapján az előirányzatból az Áht. 21. § (3) bekezdésében meghatározott, első félévben felhasználható részéből legalább 10 000,0 millió forint csak az EDP jelentés 2019. március 31-ig történő benyújtását követően használható fel, amennyiben a benyújtott EDP jelentésben szereplő EDP-hiány – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 1,8%-át. A költségvetési törvény 19. § (6) bekezdése szerint az előirányzatból az Áht. 21. § (3) bekezdése alapján adódó, második félévben felhasználható részéből legalább 20 000,0 millió forint csak az EDP jelentés 2019. szeptember 30-ig történő benyújtását követően használható fel, amennyiben a benyújtott EDP jelentésben szereplő EDP-hiány – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 1,8%-át

Az Ávr. 23. § (4) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a fejezetek részére visszatérítési kötelezettség mellett lehessen a tartalékból átcsoportosítani, mely összeggel – a Különleges bevételek számlára történő befizetést követően – a kormány az adott évi rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék előirányzatát megnövelheti.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból, a Központi Maradványszámlási Alapból és az Országvédelmi Alapból történő, illetve fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról, a Nagyvállalati beruházási támogatások előirányzat terhére kötelezettségvállalás engedélyezéséről, valamint egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1668/2019. (XI. 28.) Korm. határozat 1,0 milliárd forinttal 166,0 milliárd forintra módosította a rendkívüli kormányzati intézkedések 2019. évi felhasználható összegét.

Az átcsoportosítások összegének 27,5%-a (45,7 milliárd forint) a Magyar Falu Program végrehajtásához szükséges források finanszírozását; 10,1%-a (16,7 milliárd forint) az előadó-művészeti szervezetek társasági adón keresztüli támogatásának kiváltását; 7,6%-a (12,6 milliárd forint) az Eximbank Zrt. tőkeemelésének forrását; 7,4%-a (12,2 milliárd forint) a nyugdíjasok részére juttatott rezsituálvány finanszírozását; 3,2%-a (5,3 milliárd forint) a Babaváró támogatás finanszírozását biztosította.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére történő előirányzat átcsoportosításokról szóló kormányhatározatokban elszámolási és a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettség került előírásra.

A 2019. évi átcsoportosításokat részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.2. Az Országvédelmi Alap felhasználása

A Magyarország 2019. évi költségvetési törvényében az Országgyűlés 60,0 milliárd forintban állapította meg az Országvédelmi Alap előirányzatát.

A költségvetési törvény 19. § (2) bekezdése alapján az előirányzatából legfeljebb 30,0 milliárd forint az EDP jelentés 2019. március 31-ig történő benyújtását követően

használható fel a (4) bekezdés figyelembevételével, amennyiben a benyújtott EDP jelentésben szereplő EDP-hiány – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 1,8%-át. A költségvetési törvény 19. § (3) bekezdése szerint a (2) bekezdésen felüli része az EDP jelentés 2019. szeptember 30-ig történő benyújtását követően használható fel a (4) bekezdés figyelembevételével, amennyiben a benyújtott EDP jelentésben szereplő EDP-hiány – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 1,8%-át. Az Országvédelmi Alap felhasználásáról a kormány határozatban dönt.

2019. szeptember 30-ig az előirányzatból 30,0 milliárd forint került felhasználásra, év végéig pedig a teljes 60,0 milliárd forint felhasználásra került.

Az átcsoportosítások összegének 52,3%-a (31,4 milliárd forint) a Magyar Falu Program részeként ütemezetten megvalósuló, kistelepüléseket érintő útfelújítások támogatását; 12,4%-a (7,5 milliárd forint) a stratégiai légi szállító képesség ÁFA fizetési kötelezettség; 11,7%-a (7,0 milliárd forint) a Televíziós Film Mecénatúra 2019. évi költségvetéséről szóló 2019. évi XXV. törvény kapcsán szükséges forrás biztosítását, 8,2%-a (4,9 milliárd forint) a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogram finanszírozását szolgálta.

A 2019. évi átcsoportosításokat részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.3. A céltartalék felhasználása

A költségvetési törvény céltartalékként a XV. Pénzügyminisztérium fejezet, 26. Központi kezelési előirányzatok címnek, 2. Központi tartalékok alcíme, 3. Céltartalékok jogcímcsoportján az 1. Közsférában foglalkoztatottak bérkompenzációja jogcímen 16,7 milliárd forintot, a 2. Különféle kifizetések jogcímen 1,3 milliárd forintot, a 3. Ágazati életpályák és bérintézkedések jogcímen 78,4 milliárd forintot, míg a 5. Közszolgáltatások fejlesztése jogcímen 40,0 milliárd forintot, összesen 136,4 milliárd forintot tartalmazott.

A **Közsférában foglalkoztatottak bérkompenzációja** jogcímen betervezett összeg szolgált a költségvetési szerveknél és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél foglalkoztatottak részére a 2019. évben – jogszabály alapján – járó többlet személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetésére.

Ennek felhasználása az alábbiak szerint alakult:

millió forintban

Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
a költségvetési szervek és az egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2019. évi kompenzációjáról szóló 275/2018. (XII. 21.) Korm. rendelet 6-7. §-a alapján.	5 934,1	-1 131,6	4 802,5
a költségvetési szervek és az egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2019. évi kompenzációjáról szóló 275/2018. (XII. 21.) Korm. rendelet 8. §-a alapján.	389,2	0,0	389,2
Áht. 33. § (2) bekezdése alapján [1508/2019. (VIII. 23.) Korm. határozat]	10 000,0	0,0	10 000,0
Átcsoportosítás összesen			16 323,3
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			-1 131,6
Teljesülés			15 191,7
Előirányzat			16 705,2
Fel nem használt előirányzat			1 513,5

Az előirányzat teljesülése 90,9%, a felhasználás alakulását befolyásolta egyrészt a költségvetési törvény elfogadását követően született bérrendezési döntések kompenzációs igényt csökkentő hatása, másrészt a kompenzációs rendszer összetettsége (a kompenzáció összege számos változó tényező függvénye, amelyből adódóan az éves szinten szükséges összeg csak nagyságrendben határozható meg).

A Különféle kifizetések jogcímen szereplő összeg nyújtott fedezetet

- a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény szerinti munkáltatói kifizetésekre,
- az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 21. § (1) bekezdésében meghatározott számvevői illetményalap változása miatti személyi juttatás és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó növekményének kifizetésére,
- a központi költségvetési szerveknél a feladatok változásával, a szervezetek, szervezetrendszerek korszerűsítésével, a feladatellátás ésszerűsítésével megvalósuló, kiadás- és költségvetési támogatás-megtakarítást eredményező létszámcsökkentések személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetéseire.

A fentiek közül az alábbi tételeken és összegekkal történt az év folyamán felhasználás:

millió forintban

Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
A prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény alapján.	0,9	0,0	0,9
Központi költségvetési szerveknél megvalósuló létszámcsökkentések kifizetéseire.	3 214,8	0,0	3 214,8
Átcsoportosítás összesen			3 215,7
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			0,0
Teljesülés			3 215,7
Előirányzat			1 300,0
Fel nem használt előirányzat			-1 915,7

Az előirányzat jelentős túllépése (teljesülés: 247,4%) annak következménye, hogy – elsősorban a kormányhivatalok kormánytisztviselőinek jogviszonyának átalakításhoz kapcsolódóan – olyan volumenű, a költségvetési törvény elfogadásakor még nem tervezett létszámcsökkentésre került sor a központi költségvetési szervek körében, amelynek egyszeri többletkifizetéseikhez az előirányzat terhére kellett támogatást nyújtani.

Az **Ágazati életpályák és bérintézkedések** jogcímen betervezett 78,4 milliárd forintos összeg a jogszabály vagy kormányhatározat alapján járó többlet személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó, munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetésére szolgált.

A betervezett összeg felhasználása az alábbiak szerint alakult:

<i>millió forintban</i>			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
A fegyveres és rendvédelmi életpálya többlete. [2015. évi XLII. tv. és 2012. évi CCV. tv.]	20 631,8	-793,2	19 838,6
Fegyveresek egyszeri juttatása (500 ezer Ft/fő)	48 926,4	0,0	48 926,4
Kormánytisztviselői életpálya és kapcsolódó kiadásai [2018. évi CXXV. törvény]	64 374,7	-989,3	63 385,4
A szenior állomány és a nyugdíj előtti rendelkezési állomány illetményének megtérítése. [2015. évi XLII. tv. 78. § (4) és 321. § (3) bekezdés.]	2 280,9	0,0	2 280,9
A megváltozott munkaképességű személyek (rehabilitációs és fejlesztő), valamint a szociális humánszolgáltatók minimálbér és garantált bérminimum emelése miatti támogatása. [324/2018. (XII. 30.) Korm. rendelet]	15 413,1	0,0	15 413,1
Rendvédelmi alkalmazotti életpálya többlete [2015. évi XLII. törvény]	6 928,7	498,8	7 427,5
Országgyűlés Hivatala illetménytöbblet és Ogytv. módosításának többlete [2012. évi XXXVI. törvény]	6 514,8	0,0	6 514,8
Központi és önkormányzati költségvetési szervek minimálbér és garantált bérminimum támogatása [324/2018. (XII. 30.) Korm. rendelet]	38 856,6	-570,2	38 286,4
Alkotmányos szervek vezetői illetményemelésének és biztosváltásának többlete	53,5	0,0	53,5
EU ÁK illetménytöbblete [172/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet]	145,4	0,0	145,4
Átcsoportosítás összesen			204 125,9
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			-1 853,9
Teljesülés			202 272,0
Előirányzat			78 449,1
Túllépés			-123 822,9

Az előirányzat 257,8%-os teljesülése meghatározóan a 2019. évi költségvetés elfogadását követően született illetményfejlesztési döntések többlettámogatásának következménye *(döntően: az Országgyűlésről szóló törvény módosítása, a fegyveresek egyszeri juttatása, a kormánytisztviselői jogviszony átalakításának módjából következő többletkiadások, a minimálbér és garantált bérminimum emelése).*

A **Közszolgáltatások fejlesztése** jogcím előirányzatából 40,0 milliárd forint a LXXII. Egészségbiztosítási Alap fejezetbe került átcsoportosításra, a traumatológiai szakma fix díjainak emelése érdekében szükséges forrás átcsoportosításáról szóló 1636/2019. (XI. 14.) Korm. határozat, valamint az egyes egészségügyi kérdésekről szóló 1798/2019. (XII. 23.) Korm. határozat alapján.

2.4. A Beruházás Előkészítési Alap felhasználása

A Beruházás Előkészítési Alap felhasználását a Beruházás Előkészítési Alap felhasználásáról szóló 233/2018. (XII. 6.) Korm. rendelet szabályozza, mely szerint a kormány a megfelelően előkészített, kivitelezési tervvel rendelkező beruházások elindítását támogatja. Az előirányzatról a beruházások előkészítéseinek – a Korm. rendeletben felsorolt – fázisaihoz biztosítható fedezet.

A jogcímcsoport 2019. évi eredeti előirányzata 20,0 milliárd forint volt. A kormány 2019. évben egy alkalommal (az 1591/2019. (X. 16.) Korm. határozattal) 2,7 milliárd forint forrást biztosított az előirányzatra, illetve összesen 20,5 milliárd forint összegben döntött

beruházás-előkészítések támogatásáról. A XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet javára 2019. évben biztosításra került 3,2 milliárd forint, mely év végéig nem került felhasználásra, így az összeg az 1796/2019. (XII. 23.) Korm. határozattal visszacsoportosításra került az előirányzatra.

A 2019. évi átcsoportosításokat részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

V. FELHATALMAZÁSOK

A Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról szóló 2019. évi LXXIX. törvényben meghatározott felhatalmazások végrehajtásáról

A 14. §-a befizetési kötelezettséget írt elő az Ny. Alap 2018. évi 301,2 millió forint többletére vonatkozóan. A törvényi felhatalmazás alapján a befizetés végrehajtására a Nyugdíjbiztosítási Alap Költségvetési befizetések alcímén a többlet összegével megegyező kiadási előirányzat került megnyitásra.

A Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvényben meghatározott felhatalmazások végrehajtásáról

Az 5. § (5) bekezdése arra adott felhatalmazást a kormánynak, hogy engedélyezze – a NET Zrt. által vagyonkezelt, állami tulajdonú ingatlanok értékesítéséből és hasznosításából származó bevételek összegének erejéig – a NET Zrt. jogszabályban meghatározott feladatait finanszírozó kiadási előirányzatok növelését. 2019-ben e kiadási előirányzatok megemelésére nem került sor.

Az 5. § (8) bekezdése arra adott felhatalmazást az államháztartásért felelős miniszternek, hogy a hatoslottó szerencsejáték játékadója 2018-ban pénzforgalmilag teljesült összege 100%-ának mértékéig engedélyezze a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2/2/2/3. A Magyar Nemzeti Filmalap Közhasznú Nonprofit Zrt. támogatása jogcím előirányzatának túllépését. 2019-ben e túllépés engedélyezésére nem került sor.

A 6. § (1) bekezdése a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2/5. Fejezeti tartalék alcím kiadási előirányzatának fejezeten belüli felhasználására adott felhatalmazást az állami vagyon felügyeletéért és az államháztartásért felelős miniszterek együttes jóváhagyásával. A felhasználás 2019-ben a következő célokat szolgálta:

- Hungexpo fejlesztése: 2838,1 millió forint,
- ingatlanok őrzése: 445,5 millió forint,
- tanácsadók, értékbecslők, jogi képviselők díja: 360,0 millió forint,
- eljárási költségek: 78,3 millió forint,
- állami tulajdonú ingatlanvagyon felmérése: 320,0 millió forint,
- egyéb vagyonkezelési kiadások: 848,4 millió forint.

A 6. § (2) bekezdésében szereplő, a kormány jóváhagyásával történő a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kiadásait érintő előirányzat-túllépésre 2019-ben nem került sor.

A 7. § (1) bekezdése a XLIV. A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2/5. Fejezeti tartalék alcím előirányzatának fejezeten belüli felhasználására adott felhatalmazást az agrárpolitikáért felelős és az államháztartásért felelős miniszterek együttes jóváhagyásával. A felhasználás 2019-ben a következő célokat szolgálta:

- tanácsadók, értékbecslők, jogi képviselők díja: 150 millió forint,
- állami tulajdonú ingatlanvagyon jogi rendezése: 300 millió forint.

A 7. § (2) bekezdésében szereplő, a kormány jóváhagyásával történő a XLIV. A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kiadásait érintő előirányzat-túllépésre 2019-ben nem került sor.

A 11. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter átcsoportosítást hajtott végre a Nyugellátások előirányzaton belül a méltányossági alapon történő nyugdíjmelés és a méltányossági alapon történő nyugdíj-megállapítás előirányzatokból az Egyszeri segély előirányzat növelésére.

A 12. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kormány a Gyógyító-megelőző ellátás céltartalék jogcímről átcsoportosítást hajtott végre az Egészségbiztosítási Alap Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport jogcímeire (a 1510/2018. (X. 17.) Korm. határozat 2. pontja, a 1780/2018. (XII. 21.) Korm. határozat).

A 12. § (2) bekezdése szerinti felhatalmazás alapján a kormány megemelte az Egészségbiztosítási Alap Gyógyító-megelőző ellátás, Gyógyszertámogatás és Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport előirányzatait (a 1510/2018.(X. 17.) Korm. határozat 3. pontja, a 1666/2018.(XII. 10.) Korm. határozat, a 1355/2019.(VI. 14.) Korm. határozat, a 1667/2019.(XI. 28.) Korm. határozat).

A 13. § (1) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosítást hajtott végre a Gyógyító-megelőző ellátás és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoporton belül.

A 13. § (2) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosíthat a Természetbeni ellátások céltartaléka előirányzatról a Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyszertámogatás, a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport és a Külföldön tervezett egészségügyi ellátások megtérítése jogcímre. Az átcsoportosítás a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoporton belül a Fogászati ellátás jogcímre és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoporton belül az Egyéb gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímre megtörtént.

A 13. § (3) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter átcsoportosítást hajtott végre – a Szerződések szerinti gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések jogcímen, valamint a Folyamatos gyógyszerellátást biztosító gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések és egyéb gyógyszerforgalmazással kapcsolatos bevételek jogcímen elszámolt bevételek mértékéig – a Gyógyszertámogatás céltartalék jogcímről a Gyógyszertámogatás kiadásai jogcímre.

A 19. § (9) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján a kormány a Pénzügyminisztérium Céltartalékok jogcímcsoport, Közszolgáltatások fejlesztése jogcím előirányzatát átcsoportosította az Egészségbiztosítási Alap Összevont szakellátás jogcím, a Laboratóriumi ellátás jogcím, valamint az Egészségbiztosítási költségvetési szervek, Központi hivatali szerv, Személyi juttatások kiemelt előirányzat javára (a 1636/2019. (XI. 14.) Korm. határozat, a 1798/2019. (XII. 23.) Korm. határozat 10. pontja).

A 20. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az államháztartásért felelős miniszter átcsoportosítást hajtott végre a XV. Pénzügyminisztérium fejezet, 26. cím, 2. alcím, 3. jogcímcsoport, 3. Ágazati életpályák és bérintézkedések jogcímről a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 20. cím, 19. alcím, 1. Szociális célú nem állami humánszolgáltatások jogcímcsoport, valamint a 20. cím, 47. Megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának támogatása alcím javára.

A Pénzügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 3/2018. (IX. 5.) PM utasítás 1. mellékletéhez tartozó 4. számú függelék IV./52. pontja alapján a miniszter a költségvetési törvény 36. § (1) bekezdés szerinti hatáskörének gyakorlását az államháztartásért felelős államtitkára delegálta, aki döntött a 4-22. címek és a hozzájuk tartozó alcímek létrehozásáról.

- **Önkormányzatok feladatainak 2016. évi döntés szerinti támogatása I. cím**
  - Budapest XXI. kerület feladatainak támogatása alcím
- **Önkormányzatok feladatainak 2016. évi döntés szerinti támogatása II. cím**
  - Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város feladatainak támogatása II. alcím
  - Kiskunmajsa Város feladatainak támogatása II. alcím
- **Önkormányzatok feladatainak 2016. évi döntés szerinti támogatása III. cím**
  - Sárbogárd Város feladatainak támogatása alcím
  - Szikszó Város feladatainak támogatása alcím
- **Önkormányzatok feladatainak 2016. évi döntés szerinti támogatása IV. cím**
  - Túrkeve Város feladatainak támogatása alcím
- **Gerjen Község Önkormányzatának támogatása cím**
- **Tata Város támogatása a karsztvízszint emelkedés okozta azonnali intézkedést igénylő feladatok végrehajtásához cím**
- **Helyi érdekű települési fejlesztések I. cím**
  - Bősárkány Nagyközség fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Budapest III. kerület fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Budapest XVI. kerület fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Budapest XVIII. kerület fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Csákvár Város fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Csanytelek Község fejlesztési feladatainak támogatása alcím
- **Helyi érdekű települési fejlesztések II. cím**
  - Sajóivánka Község fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Sajókeresztúr Község fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Szászfa Község fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Tárnok Nagyközség fejlesztési feladatainak támogatása alcím

- Tetétlen Község fejlesztési feladatainak támogatása alcím
- Úri Község fejlesztési feladatainak támogatása alcím
- **Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata infrastrukturális fejlesztéseinek támogatása cím**
- **Helyi érdekű települési fejlesztések III. cím**
  - Miskolc Megyei Jogú Város fejlesztési feladatainak támogatása alcím
- **Kunszállás Község Önkormányzata fejlesztéseinek támogatása cím**
- **Budapest VIII. kerület városkép rehabilitáció támogatása cím**
- **Bölcsődei fejlesztési program cím**
- **Vajszló Nagyközség infrastruktúra fejlesztése cím**
- **Egyes települési önkormányzatok működési és fejlesztési támogatása cím**
  - Csenger Város Önkormányzat ipari parkhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztéseinek támogatása alcím
- **Zagyvarékas Község Önkormányzata egyes fejlesztéseinek támogatása cím**
- **Egyes önkormányzatok feladatainak 2018. évi támogatása cím**
  - Paks Város Önkormányzata feladatainak támogatása alcím
  - Gerjen Község Önkormányzata feladatainak támogatása alcím
  - Kalocsa Város Önkormányzata feladatainak támogatása alcím
  - Újkígyós Község Önkormányzata feladatainak támogatása alcím
- **Göd városban a helyi erdőtelepítési feladatok támogatása cím**
- **Önkormányzatok feladatainak 2018. évi döntések szerinti támogatása cím**
  - Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzata pesthidegkúti Gyarmati Dezső Uszoda kivitelezésének támogatása alcím
  - Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata Békásmegyeri piac és közösségi tér kivitelezésének támogatása alcím
  - Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata csillaghegyi háziiorvosi rendelő felújításának támogatása alcím
  - Csemő Község Önkormányzata ÖKO-Centrum létrehozásának támogatása alcím
  - Gelej Község Önkormányzata óvodai tornaszoba kialakításának támogatása alcím
  - Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata fejlesztési feladatainak támogatása alcím
  - Kisvárda Város Önkormányzata új múzeumi épület, tájház kialakításának támogatása alcím
  - Mezőkövesd Város Önkormányzata Bogácsi út felújításának támogatása alcím
  - Nagyar Község Önkormányzata művelődési ház rekonstrukciójának támogatása alcím

- Panyola Község Önkormányzata fejlesztési feladatainak támogatása alcím
- Tiszaderzs Község Önkormányzata kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztései támogatása alcím
- Tiszadorogma Község Önkormányzata volt általános iskola szálláshellyé alakításának támogatása alcím
- Tiszaigar Község Önkormányzata kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztései támogatása alcím
- Tiszaörs Község Önkormányzata kulturális fejlesztési feladatainak támogatása alcím
- Tiszaszentimre Község Önkormányzata Napsugár óvoda fejlesztésének támogatása alcím
- Tiszaszőlős Község Önkormányzata sportfejlesztési feladatainak támogatása alcím
- Tomajmonostora Község Önkormányzata ravatalozó felújításának támogatása alcím
- Újszilvás Község Önkormányzata uszoda fejlesztés támogatása alcím
- Kaba Város Önkormányzata főzőkonyha épülete felújításának támogatása alcím

A 46. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a kormány az 1018/2019. (I. 31.) Korm. határozattal a költségvetési törvény 1. melléklet I. Országgyűlés fejezet, 9. Pártalapítványok támogatása cím, 14. Indítsuk Be Magyarországot Alapítvány alcímmel történő kiegészítéséről döntött, valamint a 9. Pártalapítványok támogatása címen belül a 12. Tartalék alcím terhére, illetve a 14. Indítsuk Be Magyarországot Alapítvány alcím javára átcsoportosítást hajtott végre.

A 47. § (1) bekezdése szerint a kormány 2019-ben együttesen az ott meghatározott összeghatárig adhatott felhatalmazást új egyedi állami kezesség és garancia vállalására. A kormány 2019-ben nem adott ilyen felhatalmazást.

A 48. § (2) bekezdése szerint a kormány az ott megjelölt vasúti társaságoknak vasúti gördülőállományuk fejlesztésére együttesen 50 000 ,0 millió forint forrásbevonásra adhatott felhatalmazást állami kezesség mellett. A kormány 2019-ben nem adott ilyen felhatalmazást.

A 77. § (1) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kormány megalkotta a költségvetési szervek és az egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2019. évi kompenzációjáról 275/2018. (XII. 21.) sz. Korm. rendeletet.

A 77. § (1) bekezdésének d) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kormány megalkotta a Beruházás Előkészítési Alap felhasználásáról szóló Korm. rendeletet.

A 77. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján kiadásra került a nemzetiségi célú támogatások 2019. évi igénybevételének, felhasználásának és elszámolásának részletszabályairól szóló 8/2019. (IV. 29.) EMMI rendelet, valamint a nemzetiségi célú támogatások igénybevételének, felhasználásának és elszámolásának részletszabályairól szóló 1/2019. (III. 8.) TNM rendelet.

VI. A KORMÁNYZATI SZEKTOR ADÓSSÁGA ÉS HIÁNYA AZ EURÓPAI UNIÓ MÓDSZERTANA SZERINT

1. Az EDP-jelentés

Az Európai Unió euróövezetben részt vevő tagállamai az integráció magas fokát, a Gazdasági és Monetáris Uniót és ezzel együtt a közös pénz bevezetését valósították meg. Bár a fiskális politika az Európai Unióban nemzeti hatáskörben maradt, az Unió hosszú távú fenntartható fejlődése és a Gazdasági és Monetáris Unió hatékony működése érdekében kialakításra kerültek azok a keretek és eljárási szabályok, amelyek egyértelmű határokat szabnak a decentralizált fiskális politikának az eurózónán belüli és kívüli tagállamokban egyaránt. Ezt hivatott garantálni a maastrichti szerződésbe foglalt túlzottdeficit-eljárás (Excessive Deficit Procedure, EDP), az ennek szigorítását és operacionalizálását jelentő Stabilitási és Növekedési Egyezmény, az ún. hatos jogszabálycsomag, az ún. kettős jogszabálycsomag és a Fiskális Paktum.

A csatlakozási szerződés aláírásával Magyarország vállalta, hogy amennyiben teljesíti a maastrichti szerződésben lefektetett konvergencia kritériumokat, bevezeti az Európai Unió közös pénzét, az eurót. Az ehhez vezető út meghatározott időszakra vonatkozó tervét tartalmazza az évente április végéig kiküldendő Konvergencia Program és Nemzeti Reform Program, a fiskális feltételek megvalósulását a félévente elkészített EDP-jelentés. Fenti dokumentumok és adatszolgáltatások a hazaitól eltérő, uniós statisztikai szabványok által meghatározott elszámolási szabályok alapján készülnek, és az ott lefektetett fogalmakat használják. Az EDP-jelentés a nemzetközi összehasonlításra alkalmas egyenlegmutató értékének alakulását úgy mutatja be, hogy egyidejűleg a nemzeti költségvetési/államháztartási prezentációkban használatos egyenlegmutatótól való eltéréseinek okait, tételeit is részletezi. Az EDP-jelentés az Eurostat, a KSH és a Pénzügyminisztérium honlapján is hozzáférhető.

Ez a fejezet a 2019. évi adatok alapján ismerteti a módszertani különbözőségeket és a kiemelt mutatók alakulását a 2019. évi zárszámadás készítésekor rendelkezésre álló statisztikai adatszolgáltatás, a 2020. évi őszi EDP-jelentés alapján.

2. Az ESA2010 bevezetése

2014 szeptemberétől kezdődően az ESA2010¹ szabályai szerint kell az uniós adatszolgáltatásokat összeállítani, mely több ponton eltér a korábbi ESA'95-től. Ezek közül három olyan jelentősebb változás van az ESA'95-höz képest, mely hatással van a maastrichti hiányra és adósságra:

1. a szektorbesorolási szabályok változása;
2. a TB-be történő egyösszegű átutalások (TB-be visszalépők esete) új kezelése (Magyarország esetében ez a 2011. évi egyenlegben jelentett komoly változást (-9,63 százalékpont), mely azonban az EDP-eljárásra nincs hatással, mivel ezt a bevételt a Bizottság a korábbiakban is egyszeri bevételnek tekintette);

---

¹ European System of Accounts, az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 549/2013/EU RENDELETE (2013. május 21.) az Európai Unió-beli nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről

3. a swapok elszámolásának változása (Magyarország esetében ez 0,0-0,3 százalékponttal rontja az egyenleget az idősorban).

Az ESA2010-re történő áttérés a maastrichti hiány és adósságon túl hatással van a GDP- és GNI-adatokra is: a számtalan változás közül a legfontosabb a K+F és a katonai beszerzések felhalmozásként való kezelése. A módszertani változás jelentősen, de tagországonként eltérő mértékben növeli a folyóáras GDP értékét, ezáltal a GDP-arányos mutatókra is kedvezően hat.

2.1 A szektorbesorolási szabályok változása

Az állami nem pénzügyi vállalatok besorolásának kvantitatív és kvalitatív szabályai vannak. A kvantitatív szabályokat kell alkalmazni annak eldöntésére, hogy az adott szervezet piaci tevékenységet végez-e vagy sem. Amennyiben a kvantitatív teszt alapján nem-piaci tevékenységet végzőnek bizonyul, be kell sorolni a kormányzati szektorba. Akkor tekinthető piaci tevékenységet végzőnek, ha árbevétele a termelési költségeinek több mint 50%-át fedezi (ún. 50%-os szabály). Maga az 50%-os szabály és az árbevétel fogalma nem változik az ESA2010-ben, ugyanakkor a termelési költség fogalma kibővül a nettó kamatköltséggel. A kvantitatív szabály fenti változásán túl, a kvalitatív szabályok közül néhányat egyértelművé tettek, illetve kiterjesztettek. A társaságok monitorozása folyamatos, és rendszeres időközönként besorolásra kerülnek a kormányzati szektorba újabb vállalatok kormányzati irányítás és a kizárólag, vagy döntően a kormányzat számára végzett tevékenység kritériuma alapján.

Az ESA2010 módszertan már nem zárja ki, hogy pénzügyi intézményt a kormányzati szektorba soroljanak. Az Eurostat módszertani iránymutatásai a bankmentő szervezeteket, a szanálási és garanciaalapokat általános jelleggel, valamint egyes bankokat egyedi vizsgálat alapján a kormányzati szektorba tartozónak minősítenek.

2.2 A TB-be történő egyösszegű átutalások új kezelése

A második jelentős változás az ESA2010-ben, hogy a TB-be visszalépők utáni egyösszegű befizetéseket (melyekért cserébe az állam átvállalja a későbbi nyugdíjfizetést) – az SNA2008 ajánlásai alapján és a korábbiaktól eltérően – már nem lehet majd annak befizetésekor egy összegben bevételként (egyenlegjavító tételként) elszámolni a kormányzati számlákon, hanem azt pénzügyi előlegként kell könyvelni, mely így az egyenlegre nem lesz hatással. Az új elszámolás következménye, hogy míg az ESA'95 szabályai szerint a tranzakció évében jelentősen javult a kormányzati egyenleg, a későbbi években azonban az átvett nyugdíjkötelezettségek kifizetéseinek megfelelő összeggel romlott, addig az ESA2010 szerinti elszámolásban a tranzakció évében pénzügyi műveletként történik a tranzakció elszámolása, mely az egyenlegre semleges, a későbbi években viszont a megfelelő többlet-nyugdíjkiadások (mínusz az egyösszegű bevételre jutó kamat) összegével azonos összegben kerül bevételezésre ez a pénzügyi előleg, így a nyugdíjkötelezettség átvétele az évek során nem befolyásolja az egyenleget. A szabályváltozás logikája érthető, gyakorlati megvalósítása azonban komoly korlátokba ütközik. Az ESA szabályai azonban lehetőséget adnak arra, hogy a bevétel lineárisan hosszabb időszak alatt kerüljön elszámolásra. A magyar statisztikai hatóságok ez utóbbi megoldást választották: a TB-be visszalépők generálta egyszeri bevételek 2012-től kezdődően 35 év alatt kerülnek bevételként elszámolásra.

A fenti módosításnak jelentős hatása van a visszamenőleges egyenlegre néhány tagállam – köztük Magyarország (2011) – esetében a tranzakció megtörténtének évében. Ez azonban a túlzottdeficit-eljárásra nincs hatással, mert annak során az ilyen típusú bevételeket már eddig is egyszeri bevételnek tekintették, és azt nem vették figyelembe az értékeléskor. A maastrichti

adósság az új elszámolás következtében nem változik, a nyugdíjkötelezettség továbbra sem lesz eleme annak.

2.3 A swapok elszámolásának változása

2001 decemberétől elváltak egymástól az ESA- és EDP-adatok (kamatkiadás, összes kiadás, egyenleg) egy tényező tekintetében: míg az ESA'95 szerinti elszámolásokban a swapok kamata nem számított tulajdonosi jövedelemnek, addig az EDP szerinti elszámolásokban annak kellett könyvelni. Ennek mértékében és összegével tért el a mindenkori ESA'95 és EDP szerinti kamatkiadás, összes kiadás és egyenleg, melynek nagyságrendje Magyarország esetében a GDP 0,0-0,3%-a körül alakult. Az ESA2010 szerinti adatszolgáltatásban ez az elkülönülés törlésre került, a továbbiakban az EDP-elszámolásokban sem számít tulajdonosi jövedelemnek a swapok kamata, így az EDP és ESA egyenleg- és kiadási adatok közötti eltérés megszűnik.

3. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által meghatározott **kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört** foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. A kormányzati szektor statisztikai fogalma szervezeti besoroláson alapul: valamely szervezet vagy beletartozik a kormányzati szektorba, vagy nem. A korábbi, statisztikai hatóságok által követett gyakorlat az volt, hogy legalább 3-5 éves tartós tendencia alapján ítélték meg az adott szervezet gazdasági magatartását és így szektorbesorolását. Jelen szabályok szerint egy új szervezetet lehetőleg már megalakulásakor, az üzleti tervek alapján be kell sorolni a megfelelő szektorba.

A kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körét statisztikai munkabizottság állapítja meg, számuk 2019-ben meghaladta a négyszázötvenet. A besorolt vállalatok mellett más, jelentős támogatásban részesülő, vagy költségvetési szervi formából átalakított vállalatok megfigyelésére is sor kerül.

A KSH a statisztikai adatgyűjtés és a statisztikai besorolási kritériumok vizsgálata alapján gondoskodik a nonprofit szervezetek, közhasznú társaságok osztályozásáról. E szervezetek a statisztikában a gazdasági működésük és finanszírozásuk jellege alapján vagy a kormányzathoz (pl. a közalapítványok), vagy a háztartásokat segítő nonprofit szervezetekhez (pl. magánalapítványok), vagy a vállalkozásokhoz (pl. a gazdasági kamarák, hasonló érdekképviseleti szervek) sorolandók. Működésük karaktere alapján a kormányzathoz tartoznak a közhasznú társaságként működő szervezetek, pl. egyes színházak, helyi televíziók, egészségügyi, szociális, oktatási intézmények, valamint volt minisztériumi háttérintézmények, kiegészítő-szolgáltató intézmények. A kormányzati szektorhoz való tartozás fontos bizonyítéka, ha kizárólag vagy túlnyomórészt államháztartási forrásból működő közhasznú társaságok a minisztériumoktól, más fejezetektől közbeszerzési eljárás nélkül jutnak az általuk nyújtott szolgáltatások ellenértékéhez, vagyis támogatásban részesülnek.

Az ESA módszertan alkalmazását segítő Eurostat kézikönyv (MGDD = Manual on Government Deficit and Debt) szerint a kötelező részvételű, kötelező befizetéssel működő alapokat a kormányzatba kell sorolni, annak vizsgálata nélkül, hogy ki irányítja ezeket az alapokat. A magyar statisztikai hatóságok ezek következtében úgy döntöttek, hogy a Szanálási Alap és leányvállalatai, az Országos Betétbiztosítási Alap, a Befektető-védelmi

Alap, a Kárrendezési Alap, és a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapja besorolásra került a kormányzati szektorba.

A kormányzati szektorba sorolt szervezetek mindenkori aktuális listáját a Pénzügyminiszter közleményben hirdeti ki, illetve az a Pénzügyminisztérium honlapján megtalálható.

Az **uniós módszertan** – a szervezeti kör különbözőségén túl – **a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér az államháztartási elszámolásokhoz képest.** Az alkalmazandó uniós módszertant, az ESA2010 nemzeti számla rendszert, egy uniós tanácsi rendelet² tartalmazza, amely a tagsággal a magyar jogrend részévé vált.

– Elszámolandó tranzakciók köre:

- = Az ESA2010 statisztikai módszertan a nyújtott kölcsönöket és visszatérülésüket, a pénzügyi befektetéseket és kivonásukat (azaz a részvényt műveleteket) a hiány számítása során figyelmen kívül hagyja.
- = Egyes, pénzforgalomban nem jelentkező, pénzmozgással nem járó műveleteket kiadásként számol el, így pl. a követelések elengedését, az adósságok átvállalását.
- = A gazdasági folyamatokban megkülönbözteti a két fél kölcsönös megállapodásán alapuló tranzakciókat, ezeket lehet csak a maastrichti hiánymutatóban elszámolni, viszont a gazdasági partner nélküli eseményeket (pl. leltártöbblet, katasztrófa-veszteség) és az átértékelődés folyamatait (az ár- és árfolyamváltozásokat) nem.

– Számbavétel időpontja:

A módszertan a pénzforgalmi helyett eredményszemléletű számbavételt kér, azaz a bevételeket és kiadásokat abban az időszakban számolja el, amikor a gazdasági események megtörténnek (az adófizetési kötelezettség keletkezik, a jogosultság létrejön).

– Számbavétel értéke:

A tranzakciókat, az eszközöket és kötelezettségeket piaci áron értékeli.

Az ESA2010 szerinti egyenleg a fenti szervezeti körre való kiterjesztést követően és a megfelelő korrekciót alkalmazva áll elő a hazai elszámolások szerinti államháztartási egyenlegről.

A másik fiskális konvergencia mutató, az ún. maastrichti adósságmutató a kormányzati szektor konszolidált bruttó adóssága névértéken, melyet az ÁKK által kimutatott központi költségvetés bruttó adósságából kiindulva, azt korrigálva, valamint a kormányzati szektorba tartozó többi alrendszer, illetve szervezet adósságát hozzáadva lehet megkapni. A központi költségvetés ÁKK által kimutatott adósságát amiatt is kell korrigálni, mert a maastrichti adósságot nem piaci értéken, hanem névértéken kell elszámolni, ebből következően a csak piaci értékkel bíró derivatívák nem részei az adósságnak, míg a névértéktől eltérő áron történt adósságkibocsátások (diszkontkincstárjegyek) állományi adatait a névértékre való átszámítással korrigálni kell.

---

² Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 549/2013/EU RENDELETE (2013. május 21.) az Európai Unió-beli nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről

4. A kiemelt mutatószámok

Az európai uniós tagsággal Magyarország vállalta az euró bevezetését, melynek fiskális kritériumaként a hiányt 3% alá, az adósságot pedig 60% alá kell csökkenteni, középtávon pedig a Stabilitási és Növekedési Egyezmény alapján meghatározott strukturális deficitcél kell teljesítenie a GDP arányában.

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak a túlzotthiány-eljárás (EDP) keretében évente két alkalommal – március és szeptember végéig – kell hivatalos jelentésben közölniük a két kiemelt kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A KSH állítja össze az EDP-jelentést valamennyi tényidőszakra a nem pénzügyi számlák tekintetében, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi számlák körében, míg a Pénzügyminisztérium az adott évi várható értékét mind az EDP-egyenlegnek, mind a maastrichti adósságnak.

A 2020. őszi EDP-jelentésnek megfelelő mutatók időszora az alábbi:

A kormányzati szektor főbb mutatóinak alakulása a 2020. őszi EDP-jelentés alapján (milliárd forintban, illetve a GDP %-ában)	2016	2017	2018	2019
GDP	36 167,5	39 233,4	43 347,0	47 513,9
Kormányzati szektor adóssága	27 100,8	28 311,9	29 962,6	31 077,5
(GDP %)	74,9%	72,2%	69,1%	65,4%
Kormányzati szektor ESA egyenlege	-650,6	-953,9	-917,3	-972,5
(GDP %)	-1,8%	-2,4%	-2,1%	-2,0%

A kiemelt mutatószámokban elsősorban az adatforrások változásból adódó eltérések jelentkezhetnek, a gyorsjelentéseket, évközi statisztikákat felváltják az éves beszámolókból és éves statisztikákból származó alapadatok.

Kiemelt mutatók	KSH-MNB			
	2016	2017	2018	2019

Kormányzat ESA egyenlege - GDP %

2020. márciusi EDP-Jelentésben	-1,8%	-2,5%	-2,1%	-2,0%
eltérés	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
2020. szeptemberi EDP-Jelentésben	-1,8%	-2,4%	-2,1%	-2,0%

Kormányzat adóssága - GDP %

2020. márciusi EDP-Jelentésben	75,5%	72,9%	70,2%	66,3%
eltérés	-0,6%	-0,7%	-1,1%	-0,9%
2020. szeptemberi EDP-Jelentésben	74,9%	72,2%	69,1%	65,4%